

ОБРАДОВІ ПИСЬНІ З ПОДЛЯШСЬЯ ВЕСІЛЬНІ ПИСЬНІ

В роках 1970-1982 записав я од жителів сіл: Данці, Чепутка, Янівка, Ганна, Матяшівка, Межилистя, Бонінка Панська й Докудово Білоподляського воевідства як теж од мешканців села Красівка Холмського воевідства давніший обряд ПОДЛЯСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ і письні зв'язані з тим обрядом. Обрядових весільних пісень записав я 178 а весільних приспівок 36.

Обряд подляського весілля можна поділити на чотири часті: I. залицяння, II. підготовка до весілля, III. весілля в хаті молодії, IV. весілля в хаті молодого. I. До першої часті входять такій весільні звичаї й обряди: дивоснуби, заручини, запоїни, огледины і заповіди. II. На другу часть складаються такій звичаї й обряди: запрошування через молодих гости на весілля, збір у молодця, виночки в молодухі, печінне коровай і змовини в хаті молодії при участі дружка. Тая друга часть завжди відбувається в останній день перед весіллям - переважно в суботу. III. З першим днем весілля є зв'язані такій обряди й звичаї: поклони в хаті молодого то є обряд благословлення, од'їзд молодця із своїми маршалками, друзками, дружком і музикантами до молодуху, загородка то є звичай викупу молодії од хлопців з села, вхід молодого до хати молодухі, вирад молодії до вилця, поклони в хаті молодухі, забивання посагу то є приготування почесного місьця для молодії пари, торгування за вінки й букети, причеплювання букетів з китайками всім весільникам і запроханим коном, од'їзд до церкви - благословлення на дорогу, вінчання в церкви, повертання молодії пари зо шлюб, привітання молодих на порозі весільної хати, запорожці просять у свахі сира, початок весілля у молодухі, дилінне коровай, перепоїни, танці й опіви і прощальна вечера в хаті молодухі. IV. З другим днем весілля є зв'язані такій обряди й звичаї: вирад і од'їзд молодії пари до хати молодця, (якщо кавалір ішов взятті то перший весілля відбувався в його хаті а на другій день весілля було в молодухі), торгування маршалками за скринню молодухі, крадіанне всяких речей на віно для молодухі (напр. коцьба, віник, поросятко, півник,), привітання молодії пари на порозі хати молодого, здоймає вінка з голови молодухі (сидить на діжці),

перездва то є старші гості молоді їдуть на весілля до молодця, привітання перездва на дворцови, танці й сьпіви в хати молодого, перепоїми й дилінне коровай, прощальна вечера в хати молодого і кінець весілля.

Про весільний обряд і звичаї зв'язані з весіллям розказали мені подробице: Анастасія Олещук, рік народження 1900, Анна Левицькая, рік нар. 1898, Анна Ігнатюк, рік нар. 1912, (моя дядина), і Анна Ігнатюк- Пачковська, рік нар. 1905 (моя рідня мати). Найбульш писень записав я од Анастасії Олещук і Марії Гапонук, рік нар. 1902. Весільний обряд, звичаї і письні, що я їх записав сягають перелому XIX і XX століття а некторіі звичаї, обряди й письні можуть сягати аж XVII віку а навіть передхристиянської доби.

В туй збірци я не помістив опису весільного обряду і звичаїв зв'язаних з весіллям, але уважний читач прочитавши письні зробить собі докладну уяву про вельме цікавий і оригінальний обряд подляського весілля. Короткіі інформації про весільний обряд і звичаї знайде читач в словнику диялектних слів при словах як: виночки, коровай, загородка і іншіі.

Тії письні, що я записав од старших люди мають вже гісторичное значінне, бо їх вже тепер на весіллях нігде і ніхто праце не співає. Весілля по старому звичаю й обряду, на яких співали лєде тії письні що я помістив в збірци одбувалися на Подляшю ще до п'ядисятих літ наного століття.

Тим всім людьом (інформатором), од которых записав я весільніі письні, весільний обряд і звичаї окладаю як найсердечніше подякування. Також зо щироого серця дякую своїому приятельови Хведорови Жукови - Попко з Західньої Нмеччини за тое, що мої письні своїм власним коштом видрукував і переказав для наступних поколінь.

Кончарчи хочу вяснити, що поміщени в збірци письні належать до такіх подляських говірок, як: луговияькая, польовицькая і умовно званая "-иті", "-іті", (архаїчна). Вступное слово й титули до писень написани є моєю рідньою говіркою - луговицькою.

Іван Ігнатюк

I. Письні, що їх спивали под час збору в хати молодого.

Сваха співає:

- 1.1. Ой розходився молодий Іванко по двору
Ізбираючи молоденьких до збору,
Ізбираючи свати, бояре до столу.
- 1.2. Ой до столу свати, бояре до столу,
Бо ми поїдемо до мого тестенька посполу.
Ой і будьмо мого тестенька прохати
Чи не позволить цілїї нучки гуляти,/2
Чи не позволить нам молоду Гандзюлю забрати.
- 1.3. Сватове, боярове
Станьте всі на ноженки,/2
Поберіте шапоньки у рученьки.
Як хто кони не має
Нех в сватях не буває.
Відаєте вієте/2
Дорога далекая;
До дороженьки, до далекеї
То кони воронїї
А до ровуов, до глибоких
Сваткове молодїї.

Співала Анастасія Олешук, рік народж.1900,
село Чепутка, гм. Соснівка, воев.Біла Подл.
Записано в серпні 1970 року.

II. Письні, що їх спивали на виночках в хати молодухі.

- 2.1. Дівчата співають:
За сінечками, за новенькими
Розвивається зіелле:
Зачинається, розчинається
У Марисі весіелле.
А Буог їй дає, допомагає,
Батенько докладає;
А Буог їй дає, допомагає,
Рудяненський докладає.
За сінечками, за новенькими
Розвивається зіелле,
Зачинається, розвивається
І у Марисі весіелле.
А Буог їй дає, допомагає,
Матонка докладає;

А Буог ой дає, допомагає,
Рудненська докладає.

(Співала А. Олещук, запис серп.1970 р.)

2.2. Друженьки моє, сеструньки моє

Тапер мні послужіте:/2
З рутки виночок ув'їте,
А з неділеньки на понеділок
То я вам назад оддам.

(Співала А. Олещук, запис серпень 1970 р)

2.3. Кугезулька, куге рабенька

По саду літарчи,
Плаче Марися молоденькая
Друженьки збираючи.

Друженьки мої, сестриці мої
То же мні послужіте
На росу косу
Пару виночкув ув'їте.

(Співала Анна Левицька, рік нар. 1898,
село Ганна, воев. Біла Подляська.
Записано в серпні 1970 року.)

2.4. Ой не знатоньки було калини при долини,
Виросла тонісенсько, зацвила білусенько,
Розпустила листячко по траві, по мураві.
По траві, по мураві, по зелененькуй дубровонці.
Ой не знатоньки було Марисі у матоньки;
Як стала доростати то стало її знати;
То стало її знати і далеко чувати.
Розослала листоньки по чужій сторононці,
По чужуй сторононци, по своїй родинонци.
Ой родиню, родиню, бувай у мене на весіллі.
Ой у мене на весіллі то їдзенне і пицненне;
То й їдзенне і пицненне і хороше посидзенне.

(Співала Марія Гапоняк, рік нар.1902,
село Янівка, гм. Ганна, воев. Біла Подл.
Записано в серпні 1973 року)

2.5. Дівчата спивають:

Через доріжку, витнів сад
Пушла дівчина в виноград —
А хто мене в винограді знайде
З ти^м до шлюбоньку стану.

Роже моя червона,
Сестро моя молодая
Кому ти суджона?

Через доріжку і так далі

Пушла матонка не знайшла,
Зломила роженьку і прийшла.
Роже моя червона,
Дитино моя молодая
Кому ти суджона?

Через доріжку і так далі.

Пушла сестра не знайшла,
Зломила роженьку і прийшла.
Роже моя червона,
Сестро моя молодая
Кому ти суджона?

Через доріжку і так далі.

Пушов братик не знайшов,
Зломив роженьку і прийшов.
Роже моя червона,
Сестро моя молодая
Кому ти суджона?

Через доріжку і так далі.

Пушов батенько не знайшов,
Зломив роженьку і прийшов.
Роже моя червона,
Дочко моя молодая
Кому ти суджона?

Через доріжку і так далі.

Пушов Іванко і знайшов,
І взяв за ручку і прийшов.
Роже моя червона,
Марисю моя молодая
Ти мні суджона.

(Співала М. Гапонюк. Запис. серпень 1973 р.)

Дівчата співають:

2.6. Кус зезуля, кус рабая

По саду летавчи,

Плаче Марися молоденькая

Друженькі збираючи:

Мое друженькі, мое сестрункі

Топіро мні служіте,

Пару віночкуов з яреї рути

Для мене хзісь увіте;

Одьон віночок з яреї рути

А другій із лелії,

Одьон віночок на соботоньку

А другій і к' неділі.

(Співала Олександра Данілюк, рік народження
1912, село Докудово, гм. Біла Подляська,
Записано 22 серпня 1982 року)

2.7. А^втуй хаті весіле/2

Коло хати зіде -

Хто тому дівує

Нехай собіє посіє.

(Співала О. Данілюк. Запис. 22.08.1982 р)

2.8. Де б я не ходила, де б я не була,

Я своїму батькові дякувала:

Дякую тобі тату,

Що поставив мені хату,

Більш не будеш, не будеш.

Де б я не ходила, де б я не була,

Я своїй матьонці дякувала:

Дякую тобі мамо,

Що будила мене рано,

Більш не будеш, не будеш.

Де б я не ходила, де б я не була,

Я своїму братові дякувала:

Дякую тобі брате,

Що виганяв хлопців з хати,

Більш не будеш, не будеш.

Де б я не ходила, де б я не була,

Я своїй сестрінці дякувала:

Дякую тобі сестро,

Що чесала коси чесно,

Більш не будеш, не будеш.

Де б я не ходила, де б я не була,

Я своїм воротам дякувала:

Дякую вам ворота,

Що стояла хлопців рота,

Більш не будеш, не будеш.

Де б я не ходила, де б я не була,

Я своїм тополям дякувала:

Дякую вам тополі,

Нагулялась я доволі,

Більш не буду, не буду.

(Співала Павліна Краток, рік народж. 1929,
село Межилистя, гм.Тучна, воев. Віла Подл.
Записано 24 квітня 1982 року)

2.9. Ой біг зайчик через дунайчик

До ровця,

Ой не оддавай мене моя матонко

За вдовця.

Бо у вдовця дві мислоньки

У його.

Ой як не стане здоровічка

Мойого.

Ой як я буду білу постільку стелити

То він буде першу жінку хвалити,

Що була добра і мила

А тая недобра й линива.

(Співала А.Левицька, запис.серпень 1970 р)

III. Пісенькі, що їх співали коли лekli коровай і як його
потом дилили на весілля под час передпоін.

Жінки й дівчата співають:

3.1. Ой короваю, короваю

Кульки до тебе коштує треба?

Ой цебор води криничнеї,

І метер муки пшеничнеї,

Іще рутенки зельонеї,

І каліноньки червонеї

(Пісню 3.1. на сторінці 7 співала Анна Ігнатюк, рік нар.
1912, село Данці, гм. Ганна, воев. Біла Подляська.
Записано в серпні 1970 року)

Жінки й дівчата співають:

3.2. Благослови Боже/2

І ти рідня мати
Своєму дитяти
Коровая убрати.

3.3. А матонка приступає

І жемусно заплакає.
Одступи матонко,
Й одступи рідня
Й ни задавай жалості
Своєму дитяти
Коровая убрати.

3.4. На нaтум короває,

Й на нaтум короває
Всі сади зацвитають:
Вилні і черешні,,
Райські пташечки
Вісьоло співають
Коровая вбирають.
Ой ни єсть то пташечки/2
Но Матяшівські дівоньки
Вісьоло співають,
Коровая вбирають.

3.5. Ідьте свати до Львова/2

Зо Львова до Кракова
По тії малярщики,
Що й коровай малюють.
Ни треба малярщиків -
Матяшівські дівоньки
Уберуть й умалюють,
Й золотом угартують.

(Пісні: 3.2., 3.3., 3.4., 3.5. співала

Павлина Сьльонзак, дівоче прізвище Семенюк,
рік народж. 1906, село Матяшівка, гміна

Тучла, воев. Біла Подл. Записано 1.04.1979 р)

Дівчата й жінки співають:

3.6. Коровайное тісто/2

Побігло на місто

А з міста на ринок -

Зацвієло як барвінок.

3.7. Нам коровай як рука/2

Вилетів ze взгужа,

Ze взгужа в долини -

Вже й немає дівчини.

3.8. Нам коровай хороший/2

Бо хороши коровайніці робілі.

Ой цідятій нам коровай, цідятій,/2

Бо цідяти коровайніці робілі.

3.9. Вигортай маті жар, жар,/2

Чи тобі дочкі не жаль?

Маті жар вигортала/2

І по дочці плакала.

3.10. Де ж та свашка що в шубі/2

Нех примесе коцоби.

Деж та свашка що з села /2

Нех примесе помела.

Деж та свашка що з хати/2

Нех примесе лопати.

(Співала О. Данілюк, запис. 22.08.1982 р.)

Жінки й дівчата співають:

3.11. Дружко коровай крас /2

І в китеню ховас;

В китеню, в китеняці

Для своєї молодичі.

Дружко коровай ріже /2

Смарка з носа лізе;

Ручничком обтирає /2

І в китеню ховас.

(Співали жінки із села Красівка, гм. Володава,
воєв. Холмське. Записано 6.11.1982 року)

IV. Піснi, що їх спiвали коли молодeць вираджався по молоду
поб її забрати до винця (подчас поклонiв в хати
молодого.)

Дружки спiвають:

4.1. Зильон дубочок

Як ж горабочок
На Дунай похилiвся -
Молодий iванко, молодесенький
Батенькови вклонився.
Через стул голову клонить
I низенько кланяє;
Його доля нещаслива
Ворота спотикає.

4.2. Молодий iванко,

Молодесенький,
Вуом дороженьку бере;
Його коничок
Сив, невеличок
Та стаєньки не йде.
Скинув лепоньку
В бiлу рученьку
I став конiє просити:
Ей, коню мую
Сивий, вороний
Одчини мою волю,
Як я заїду
До ж тестя на двур
То заграй пуодо мною.
Ой, як я маю,
Ой, як я маю
Пуод тобою грати -
Пожалував - есь,
Пожалував - есь
Гарнець овса дати.
Гарнець овса дати
I водици з криници,
Зельонеї травици.

(Піснi: 4.1. i 4.2. спiвала А.Олещук;

записано в серпнi 1970 року)

Дружки співають:

- 4.3. Світає з^уорка, світає,
Михалко коника с^ьодлає;
Виломив дві р^уозки з бер^уозки,
Прикінув коникови п^род н^уожки.
Ступай конику широко ,
До мого тестенька далеско.
У мого тестенька мід-вино п'ють,
Мене молодого давно ждуть.

(Співала Анна Кушнерук, рік народж.1906,
село Бокинка Панська, гм. Тучна, воєв.
Біла Подляська. Записано 13.06.1982 р.)

- У. Письні, що їх співали в хати молодухі перед приїздом
молодого - як молодуху вираджали до шлюбу.

Дружки співають:

- 5.1. Моя рідня матонко, ой, вижди на гулоньку,
Ой, вижди на гулоньку, послухай голосоньку:
Чи шумить дубровонька,
Чи стучить дороженька,
Чи музиченька грає,
Чи сванечка співає?
Ой, Марисю, дітятко, вже шумить дубровонька,
Вже шумить дубровонька, вже стучить дороженька,
І музиченька грає,
І сванечка співає.
Моя рідня матонко, а де я подіюся,
А де я подіюся, а де я сховаюся?
Ой, Марисю, дітятко, ув^уойди до світ^ьолки,
І зв^уойди до світ^ьолки межі молодії дівоньки.
Моя рідня матонко, а всі дівоньки зачесани,
І всі дівоньки зачесани, і косоньки заплет^ьони,
А моя коса має, мене Іванко п^рознає.

(Співала М. Галонюк, запис. серпень 1973 р)

- 5.2. Ковала зозулька в садоньку,
Прикладає голівку к' лістоньку;
Тішили її пташеньки,
Тішили її рабеньки:
Не куй зозулько в садоньку,
Ще накусешся в зел^ьонуй дуброви.

Плакала Марися в комори,
Прикладала головку к' столови;
Тішили її друженьки,
Тішили її сеструнки:
Не плач Марисю в матонки,
Ще наплачешся в свекрухи,
За її столи сядучи,
На її пороги наступавчи.

(Співала А. Кущнерук, запис. 13.06.1982 р.)

- 5.3. Ішла Марися молоденькая
І під калиною стала;
Калину ломит,
Сльозонькі роніт -
Доленька нещасная.
Вийшла до сї матонка сї:
Чого дієтине плачем?
Я тобі даю, що вдома маю -
Доленькі не вгадаю.

(Співала О. Даніляк, запис. 22.08. 1982 р.)

VI. Письні, що їх співала коли молодень стояв перед порогом
хати молодєї щоб забрати її до шлюбѣ.

Дружки молодого співають:

- 6.1. Одчиніте оконце /2
Нехай зійде сонце,
Нехай ми зобачимо/2
Подо ми приїхалі:
Чи по тую калину,/2
Що в саду розцвітає,
Чи по тую Марисю, /2
Що в батька достигає?

(Співала А. Следух, запис. серпень 1970 р.)

Дружки молодухі співають:

- 6.2. У гардого тєстеня
Стоїть зять - неділяє,/2
Й ніхто його не відає.
Зобачила Марися
У оконця стоячи /2
Росу кошу чєшучи /2
І на тоє дивлячи.

Ой, мусі батеньку рідній,
Змалуйся і зжалуйся /2
Над тим чужим диттятом, /2
Над своїм любим зяттьом.
Альбо ти його на двір пускай,
Альбо ти його за стіл зажай.
На двір пустити - двір зване,
За стіл всадити - вино вип'є,
За стіл всадити - вино вип'є,
Вино випивши - тебе возьме.

(Співала Н. Сьльонзак - запис. 1.06.1979 р)

Дружки співають:

- 6.3. Приїхав Іванко до дівки
Як ясний місяць до зірки.
Питається свого батенька
Що в дівки говорити?
Не питай, сину, нікого
Є в тебе свати до того;
Будуть знати, що говорити
Без тебе молодого.
- 6.4. Ой наїхало свату́в, бояру́в повний двір,
Ой ви́йди, познай Молода Гандзю́ля, котрий твій ?
Ой що кінь чорний, сам промоторний, то не мій!
А що кінь сивий, сам чорнобривий, то то мій!
- 6.5. В новому дворі трое вороту́в:
В перших воротах ви́вні й черешні,
В других воротах завіси вісять,
В третіх воротах варто́нька стоїть.
Тії черешні мечом я стану,
Тії завіси коньом розжену,
Ту варто́ньку медом напою -
Молоду Гандзю́ля возьму з собою.

(Співала Катерина Устимович, рік народж. 1930,
село Мезилистя, гм. Тучна, воєв. Біла Подл.
Записано 8.08. 1982 року).

УІІ. Письні, що їх спивали коли одбувалися в хаті молоді
поклони, то є под час благословенства молодої пари.

7.1. Дружки співають:

Друженьку, голубоньку,
Ізбирай родиноньку,
Близьку й далекую,
Батькову й материну
Садові її за столом -
Приде Марися з уклониюм,
Із великою величностю,
Ще з більшою публічностю,
Із великими гонорами,
Із низенькими уклонами.

(Записано од А. Олещук в серпні 1970 р.)

Дружки співають:

7.2. Татоньку, по нешпороньках ходила;

Збирається Марисіна родина.
А Марися свої матоньки питає:
Чого тая родинонька збирає ?
Ой на тое, моя Марисю, на тое,
На твоє весілячко славне,
Ой на твої низенькі уклони,
Ой на твої тихенькі походи.

(Записано од М. Гапонюк в серпні 1973 р.)

Дружки співають:

7.3. Похідилася верба із верха до корення,

Поклонилася молода Маняся через стіл до батенька.
Через стіл голову клонить
А под стіл слезки ронить.
Сльоза слезу побиває,
Білим ручничком обтирає.
Той ручничок білосінький,
Од слезок мокрусінький.
Ії матонька вирадає,
На добрий розум навчає:
Ой ти дитті моє миле,
Як зайдем до церкмоньки
То стань - Богу помолися,
Святуї Пречистії поклонися,

Свята Пречиста, Божа Мати,
Допоможи мні на шлюб стати.

(Співала Йоанна Данільчук, рік народження 1929,
село Красівка, гм. Володава, воєв. Холмське.
Записано 15 серпня 1982 року).

Дружки співають:

- 7.4. Похілілася верба од верха до коріння,
Поклонилося Марися од порога аж до стола.
Ой кому ж ти Марисю кланяєш
Колі ти свого батенька не маєш?
Ой маю я роду не мало,
Буду кланятись жеб за батенька стало.
(Записано од О. Данілюк, 22.08.1982 р)

- 7.5. Дружки співають:
Ой радом, радом мов родину садіте,
Ой радом, радом мов рідном садіте;
Посадіте мов матонку найвище,
Поклонюся я матонци найниже.
Ой радом, радом мов родину садіте,
Ой радом, радом мов рідном садіте;
Посадіте мого батенька край мене,
Нехай буде порідочок у мене.
(Записано од М. Гапонюк , в серпні 1973 р).

Якщо молодуха є сиротою то дружки співають:

- 7.6. Ой нема, нема Гандзюлі вдома,
Нуошла Гандзюля до Господа Бога
Просити батенька на веселічко,
Просити руодного на веселое.
Стояла годину, стояла другу
Пока одчинили райські двори.
Як одчинили батенька нуознала,
Батенька нуознала, зара й в нуожки впала:
Прому батенька на веселечко,
Прому руодного на веселое.
Веселіся дитіє з усіми святими,
З усіми святими і з людьми добрими,
Бо вже мов нуожки до тебе не встануть,
Бо вже мов гочки на тебе не глянуть,

Бо вже мої ручки на криж зложоя,
Бо вже мої гочки на віск стульони.

- 7.7. Ой кому ж ти молода Гандзюлю кланяеш
Коли ти свого рудного батенька не маєш?
Ой є в мене родиноньки не мало,
Ой чи ж би мні за батенька не стало?!
Ой і не стане, молода Гандзюлю, не стане,
Бо вже до тебе твої батенько не встане.
Ой щось там бором, лісом гукає,
Ой там Гандзюля свого батенька шукає.
Ой вона зайшла на широку долину,
Вона трапила на батенькову могилу:
Сї устань, устань, ах, мій батеньку із сьду,
Поблагослови дороженьку до шлюбу.
Ой устань, устань, ах, мій батеньку із гробу,
Поблагослови дістяткові дорогу.

(Письні: 7.6. і 7.7. записано од А. Олемук
в серпні 1970 року).

Якщо молода є сиротою то дружки співають:

- 7.8. Ой кому ти молода Марисю кланяеш,
Ой коли ти своєї матоньки не маєш?
Ой єсть у мене роду не мало,
Ой може за матоньку жаб стало.

(Записано од А. Левицької в серпні 1970 р.)

- 7.9. Ой кому ж ти молода Гандзюлю кланяеш
Як ти ріднії мамуні не маєш?
Ой спусти Боже яснуй свіду,
Той з високого неба,
Ой устань, устань моя мамуню,
Бо тепер тебе треба.
Рада б я встати порідок дати,
Не могу подвестися -
Сирая землії двері закрила,
Оконце заслонила. /2

(Співала Яніна Павлік, рік народж.1922.
село Данці, гм. Ганна, воев. Біла Подл.
Записано в серпні 1970 року.)

УІІІ. Письні, що їх співали коли дружка "забивав посаг".

Дружки співвають:

8.1. Забивай друженьку посаг

Де сам Господь написав,
Де ганьболи малювали
Там посаг забивали.

8.2. А наш друженько посаг буде,

А наш удалий посаг буде:
А дайте йому буну-дерево
Добудувати того торема.
А в тім теремі недовго бути -
Од суботоньки до середоньки.

(Письні: 8.1. і 8.2. записано од М. Гапонюк в серп. 1973р)

ІХ. Письні, що їх співали коли молодая пара мала виходити на двір щоб їхати до винцю.

Дружки співвають:

9.1. Ой мудй батеньку руоднесенький

Виснився мні сон дивнесенький,
Що в моєму городочку
Біла ~~ж~~ лелія посіяна,
Червона ружа посаджена.
Ой Леле, Ліле горбів,
Ой горлів повсю двір/2.
А межи їми їдзон сокуоль,
І на гніздечку сидить
І на везульку з-под лба глядить.
Ой Марисю, дітятко,
Я твусй сон давно знаю,
Я тобі одгадаю:
Біла лілія - коса твоя,
Червона рожа - краса твоя,
А сиви горли - то бояре,
А ясний соколь - то Іванко;
І на коняку сидить,
І на Марисю з-под лба глядить
З-пуд бубрової шубоньки,
З-пуд золотей квітоньки,
З-пуд дорогої шішоньки.

(Записано од М. Гапонюк, серпень 1973 р)

9.2. Дружки співають:

Молода Марисю, як ти заїдеш до церкви,
Як ти заїдеш до церкви
Стань собі і не пиши/2
Господу Богу помолися,/2
Матері Божій поклонися.
Божая Мати буде знати
Якую долю тобі дати.
Ганьбодя кажуть хлібовую,
Божая Мати грошовую,
А Господь каже - усякую.

(Записано од М. Гапонюк - 8.05.1978 р.)

Х. Письні, до їх співали коли молода пара виходила з хати
і сядала на хвіру щоб їхати до шлюбу, як сідала на
хвіри, і як їхали до церкви.

Дружки співають:

10.1. Зустрічай нас Боже /2
На першом порозі,
На битом гостинцю
Ідучи до винцю.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

10.2. Ой в воротечках Божая Мати стояла,
Ой золотим хрестом дороженьку жегнала.

(Записано од М. Гапонюк - серпень 1978 р.)

10.3. Ой мое милі вороги
Не переходьте дороги;
Нехай перейде Господь Буг
І мую батеньку наперуод.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

10.4. Ната мати має,
Говсом осипає;
То говсом то ячменюм,
То буйнесеньким хмельюм.
Скачіте коники /2
Од говса жовтенського,
Співайте сваткове /2 :
Од вина зельоненького.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

- 10.5. Ой то плвли сивії кони пубд нами,
Будьом їхати чотирими ліморами;
Ой не ржіте сивії кони, не ржіте,
Бо ми вас навасем в Олеватичох на жити,/2
Напоїмо в новому корити.

(Записано од М. Гапонюк - серпень 1973 р.)

XI. Письні, що їх співали по дорозі як молодая пара їхала
із винцю.

- 11.1. Маршалки співать:

Ошукали ми попа /2
Як доброго хлопа -
Дали троячиде,
Він думав, що рубляє.
Дали йому в шмєно/2
Він сховав у кишеню.

(Записано од М.Гапонюк - серпень 1973 р)

- 11.2. Ой повій вітре в лузі,
Не повій по дорозі,
Не повій по гороньках,
По зелених маковоньках:
Нех маковоньки шастіть - бряцїть,
Нех наша мати чує,
Нехай нам приготує;
Тисови столи застилає,
Пшенични хліби накладає,
Зельоне вино наливає,
Свого дітятка виглядає;
Господа Бога з високости,
Свого дітятка з далекости;
Господа Бога з ганьолами,
Свого дітятка з боярами.

(Записано од М. Гапонюк - серпень 1973р)

- 11.3. Дружки співать:

Їхала Марися із винцю,
Сіяла виноград по дворцю;
Сіяла виноград густенько,
Питала батенька частенько:

Зачини батеньку городця,
Не пусти Іванка - молодця,
Бо вуси, їде з боярами,
Видопче виноград кониками.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

11.4. Дружки співають:

Їхала Марися із винцю,
Сипнула золотом по дворцю.
Їде матонка із ступов
Позбирає золоту руку.
Ой, не збереш, моя матонко, не збереш,
Дробній сльозоньки розолдеш.

(Записано од М. Гапоня - 8.05.1978)

Дружки співають:

11.5. Їде Гандзеля із шлюбу,
Зав'язала своїм вороженькам губу;
Що хтіли то говорили
А тепер поніміли;
Що хтіли то казали /2.
А тепер перестали.

(Записано од П.Кратох і К. Устимович -8.03.1932)

XII. Письні, що їх співали коли весілля приїхало з церкви
і молодая пара стояла перед порогом хати.

(Привітання молодії пари батьками на порозі)

Дружки співають:

12.1. Зачини батеньку городця,
Не пусти Іванка - молодця,
Бо вуси найде з боярами
І видопче виноград кониками;
Його музика грати буде,
Його ованечка співати буде.

(Записано од А. Олещук -серпень 1970р)

Дружки співають:

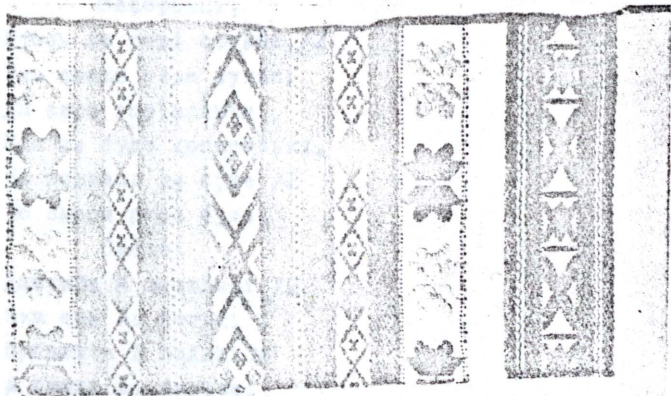
- 12.2. Ой, муой батеньку буднесенький,
Ой звинчав вже ти мене
Із чужим чужанином,
Із добрим сім'янином;
З людської намовоньки,
З чужої стороньки.
Розвинчай же ти мене, /2
Муой золот перстень розмінй, /2
Розв'язи руки мої /2
І заплети косу мою.
Ой, Марисю, дітятко,
Я волюся тисьонц дати,
Волюся тисьонц дати
Ниж тебе розвинчати
І твій золот перстень розминяти, /2
І твоє руки розв'язати /2
І тобі косу заплитати.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

Дружки співають:

- 12.3. Відаеш, багеньку, відаеш,
Же я в таночку не була;
Ой, я в таночку не була,
Но я була в Хому -
Присягала Господу Богу
І своєму Іванкови.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

Фрагмент переборів на жіночій сорочці
село Заліщи гм. Поздєбівсь воєв. Біла Підл.

XIII. Письні заporожців альбо челяді і свахі.

(Як вже молодая пара уву́бде з весі́льниками до хати
то люде із села, непромонії не весі́лле, которых
називають заporожцями або челяддю просять у свахі
сира - заporожці, бо стоять за поро́гом хати)

13.1. Письні з села Янівка гм.Ганна.

Заporожці спивають:

Дай нам свахо сира/2
Дасть тобі Господь сина
З ручками, з ну́ожками/2
З чорненькими гочками.

Сваха одспіває:

Я сваха молодая /2
До коров не ходила /2
Вам сира не зробила.

Заporожці:

Було й не сватити /2
Люди не смилити
То була б така отала,/2
Що нам сира би мала.

Сват:

Ой, сваха з Горіхова /2
На баранови приїхала
А баран круторогий /2
Проламав сваєі ноги.

Заporожці:

А ти свату не митайся /2
За горілку тримайся,
Во горілку ти любил /2
То й нагавиці згубил.

Сваха:

А я й то не знала,/2
Що за сваху буду,
І мене прийшли й намовили /2
І за сваху посадили.

Заporожці:

Рожа, сванечка, рожа /2
Як червоная рожа
Як ясное сонце,/2
Що світить в оконце.

Сваха:

Ми їхали лугами, /2
Крутими дорогами,
Із дороги зблудили /
І нам сира згубили.

Запорожці:

Ми їхали за вами /2
Сивими кониками,
Віте з дороги не зблудили /2
І нам сира не згубили.

Сваха:

А я сваха з Янівки /2
Приїхала до вас на пробівки;
Дівчат пробувати /2
Чи вміють сивати.

Запорожці:

Знати, сванечко, знати, /2
Що з богатої хати;
Сирами обклатася /2
Перогами подперлася.
Дай нам сира, горілки
За хорошу дівку.

Сваха:

Дівчата й молодичі /2
Вам сир на полиці;
Возьміте й поділіте /2
А свахі не дуріте.

Запорожці:

Хтось на горі стукає, /2
Нам сваха сира шукає;
До сира горілоавки
Щоб не було доганювки.
Як горілки не буде /2
То сваси горе буде.

Сваха:

Дівчата й молодичі /2
Вам сир на полиці;
Возьміте й поділіте
А свахі не дуріте.

Запорожці:

Дякуємо свасі /2
За сир, за горілку
А ти нам подякуй /2
З хорошою дівчу.

(Співали жінки із села Янівка - записано серп.1970 р

13.2. Письні із села Чепутка гм. Соснівка.

Челядь:

Наїхала сваха з міста /2
Із міста, із Любліна
Дайте їй напитися
Зельоненького вина.
Дайте їй їсти, пити
Жеб мнила говорити.

сваха:

Ми ще не посядали /2
Вме ніте заспівали.

Челядь :

А ми ся впоминалі /2
Жеб вам хучій давали.
Знати, сванечко, знати,
Що з богатеї хати,
Сирами обклалася,
Пирогами подперлася.

Сваха:

Я сваха молодая /2
До коров не ходила,
Білих рук не мила,
Вам сира не зробила.

Челядь:

Хоч сваха молодая /2
До коров ходила,
Білли руки мила,
Нам сира зробила.

Сваха:

Я вам сира зробила /2
На стрісі сушила,
Прильотіли пташечки,
З'їли сир до крошечки.

Челядь :

Було свахо конопель на терти/2
На стріси сидіти,
Нам сира глядіти.

сваха:

Ми їхали без Чепутку,
Їхали без Чепутку,
Без биструю воду;
Вісте дівчата з молодицями
Дайтесь на згоду,/2
Дайтесь обизнати -
Скажу сира пошукати.

Челядь:

Нам друженько сир крає /2
І у кишеню ховає,
То в кишеню то в нагавиці
Для своєї молодиці.
Дала нам сваха сира,/2
Дай їй Боже сина
З нудками й ручками,
Із чорними бровами.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р)

13.3. Письні з села Жуки, гм. Тучна.

Запорожці:

Ой, дай нам свахо сира /2
Дасть тобі Господь сина,
З нудками, з ручками,
З чорненькими учками.

Сваха:

Як мні дасть Бог сина /2
То ни ваша причина,
Тільки мого милого -
Злиплю сира для Його.

Запорожці:

Ти свахо догадайся /2
Нам сира постарайся.
Як нам сира не буде /2
То свази горе буде.
Хтось на горі стукне /2
Сваха сира шукає.

Сваха:

Я сваха молодая /2
Коров не доїла,
Рано ни вставала,
Вам сира не злипила.

Запорожці:

То було ни свашити /2
І люди не смишити.

Сваха :

Я сваха з Королівки /2
Приїхала на спробуванки,
Дивчіт пробувати
Чи вміють спивати,
Чи варт їм сира дати.

Запорожці:

Гожа, сванечка, гожа /2
Як червоная рожа,
Як ясное сонце,
Що світить в уконце.
Ой, сира й горілки /2
Дай нам сира й горілки
Для Жуковської дівки.

(Записано од А. Ігнатюк, дівоче прізвище Омівчук,
родом з села Жуки - серпень 1970 р.)

13.4. Письмі з села Данці, гм. Ганна.

Запорожці:

Ой, свахо дай сира /2
Бо буде в тебе голова сива.
Наша сваленька гожа /2
Як червоная рожа.
А свахо догадайся /2
Нам сира постарайся.

Щось на горі стукне /2
Нам сваха сира шукає.

Сваха:

Я сваха молодая /2
Коруюв не доїла
Вам сира не зробила.

Запорожці:

Було не сватити /2
Люди не смитити,
За студл не сядати,
Нам сира не дати.
Наїхала сваха з Горіхова, /2
На баранови приїхала;
А баран круторогий
Вліз свасі межи ноги.

(Співала Олена Ігнатюк, рік народж. 1903 р., село
Данці, воєн. Біла Подл. Записано в серпні 1970 р.)

13.5. Письні з села Стазки гм. Володава, воєн. Холмське.

Сваха співає:

Бігла свинка рогом /2
Віте за со роїом,
Думали, що наша мати /2
Хтіли її ссати.

Челядь співає:

Їхала сваха носом /2
Роздерла дупу трісеп;
Було ни сванити, /2
Люди ни смитити.

сваха:

А я куплю наперсток дов /2
Собі дупу загов;
Челяді язика одрізати /2
І сваси дупу залатати.

Челядь:

Не сядай свахо на лави, /2
Бо знає лави декравн;
Внас є коти ласи /2
Вийдять шмондо сваси.

(Записано од Марії Нечипорук, рік народж. 1911,
село Ставки, гм. Володава, 15.XII.1979 року)

13.6. Письні з села Красівка, гм. Володава, воєв.Холм.

Запорожці співають:

Дай нам сваго сира/2
Мет.мати хоршого сина,
З ручками, з ножками, /2
З чорними очками.

сваха одспівує:

Я сваха молодая,/2
Я коров не доїла;
Я коров не доїла,
Вам сира не зливила.

Запорожці:

Той було наїсидати /2
Коли сира не мати;
Було ж тобі не свашити /2
Й люди не смишити.

Сваха:

Не сама я сядала /2
Но мене запрошено;
Но мене запрошено /2
Й за столом посаджено;
За столом, за столиком,/2
За братом соколиком.

Запорожці:

Наша сваха з Оріхова /2
На баранови приїхала;
А той баран круторогий /2
Поламав сваси ноги.

Сваха:

Вже внас гречку колосують /2
І вже сири касують.

Запорожці:

Ой, дось на горі стукє,/2
сваха сира шукає.

Сваха:

Чи віте люди з Кодня,/2
Що влас така голодня.

Запорожці:

Наша сваха Пердя- /2
Привезла хвіру жердя.

Сваха :

Я жерде попалила, /2

Вам сира не насушила.

Запорожці:

В нашу свахи хвартух з фалдочками /2

А воши купочками.

Сваха:

Я головоньку змила, /2

Грибинцьом воши побила.

(Співали жінки з села Красівка, гм. Володава.

Записано 6 листопада 1982 року)

13.7. Письні з села Межилисте, гм. Тучна.

Співать запорожці:

1. На дворі темна хмара, /2

За столом гожа пара;

Обое молодії /2

В їх очі голубії.

2. Дай нам сванечко сира /2

Дасть тобі Пан Бог сина;

З ручками, з нужками,

З чорненськими гочками.

Ж. Коло другого року /2

Буде син коло боку.

3. Як нам сира не буде /2

То сваси горе буде.

4. Щось на горі стукєє /2

Сваха сира шукає.

5. Дай нам сира й горілку /2

За хорошу дівку.

Сваха співає:

Ми їхали горами, /2

Темними лісами;

Нам воли злякалися /2

І сирі поламалися.

Запорожці:

6. Було свахо не свашити, /2

Люди не смишити,

За сід не сядати

Як нема сира дати, /2

Була б така сіла /2
Щоби нам сира злипила.

7. Сира і горілку /2
За хорошу дівку.

8. Як нам сира не буде /2
То сваси горе буде.

(Співала Ольга Давидюк, рік народж. 1927, село Межилистя,
гм. Тучна. Записано 13 листопада 1982 року)

XIV. Письні, що їх співали коли молодая пара і всі
весільники посідали за столи.

14.1. Ой чи я тобі моя матюно,
Ой з весни не казала:
Не копай межи,
Не сади рожи,
Не буде кому поливатюньки
Без мене молоді.

Ой як я поўйду, мое дитято
Твоїми стеженьками;
Поллю я рожу,
Червону, гошу
Дрібними слёзюньками.

Ой як я поўйду, мое дитято
З гори на долину;
Поллю я рожу,
Червону, гошу
Сім раз на годину.

(Співали: П. Кратюк і К. Устимович - Межилистя,
Записано 8 серпня 1982 року)

Дружки і маршалки співають:
(щоб молодії поцілувалися)

14.2. Ми ехалі дрогою
Так себе радзілі
Не слодзюней вудкі
Не бендзюней пілі:
Ти і я, нікт венцей, ти і я.
Нікт венцей, ти і я,
Нікт венцей, ти і я.
Гюжка вудка, гюжка
Не бендзюней пілі,

Єще наше млоде
Вудні не сложзілі.
Ти і я, нікт венцей, ти і я,
Нікт венцей, ти і я,
Нікт венцей, ти і я.

(Записано од А. Ігнакок, серпень 1970 р.)

14.3. Наші гости нех живуть, !
Многі літа нех мають;
Многая літа нех мають,
Літа, літа многая, літа./2
О здоровіє, о спасеніє.
Многая літа нех мають. !
І маршілки нех живуть !
Многі літа і так далі.
І друхеньки нех живуть;
Наші дружки нех живуть!
Многі літа і так далі
Батько й мати нех живуть!
Многі літа і так далі
Дзядек й бабка нех живуть !
Многі літа і так далі
І інші нех живуть.

(Записано од Анастасії Петручик, рік народж.1929,
село Янівка, гм. Ганна, 7 мая 1978 року)

14.4. Маршалки співають:
Як то добре, як то гоже
Як рід з родом п'є;
Ой ци вип'є, ци не вип'є
А по мене шле.

(Записано од А. Левицької - серпень 1970р)

14.5. Дружки співають:
Дікує вам хлопця
За заті гостинці;
Я вас тут любила
І вже їду за гінішим.
Віте купували
А я од вас брала;
Не їдну ночаньку
З вама простояла.

(Записано од А. Левицької - серпень 1970 р.)

14.6.

Дружки спивають:

Як то добре, як то гоме
Як рід з родом п'є;
Ой чи вип'є, чи не вип'є
Всьо по мене шле.

14.7.

Посади мене му́ой братику
Посеред стола,
Ой, дай же мні напиться
Меду і вина.
Ой, дай же мні напиться
Меду і вина,
Бо я в тебе, му́ой братику,
Сестрінка їдна.

(Письні: 14.6 і 14.7. записано од М. Олексюк
із села Межилютя 4.03. 1983 року)

XV. Письні, що їх спивали под час перепоя (перепоя)

15.1. Перед перепоем хрещона мати молодухі виносить
з комори коровай а дружки спивають:

Дай нам Боже добрий час, /2
Як і в люди, так і внас,
Весьолує годину
Звеселити дружину.

15.2.

Ой, деж ти був /2
Святий коровай?
Ой, деж ти був /2
Святий коровай?
Ой, був же я /2
У новій, у коморі
І бачив я /2
Місяця із зором.
Ни єсть то там /2
Місяць із зором,
Оно єсть то там /2
Іванко в Марисьов.

(Письні: 15.1 і 15.2 записано од П. Сьлбонзак
із села Матяшівка 8 мая 1979 року)

Дружко кийом стукає о бєльку хати скликаючи всіх
до перепою і разом з друзками співає:

15.3. Ой роде хороший, /2

Не жілуйте гроши,

Не стуойте за дверима, /2

Не шмуляйте гочима

Чо йдіте з сінь до хати /2

Гандєрлю перепивати.

15.4. Співає хрищоная мати молодеї:

Знати Гандєрлю, що не сиротонька,

Що ти молодая, що не сиротонька.

Є кому стати до перепою : /2

Стане батенько перепивати,

Стане рӯодненський до перепою;

Стане матюнка перепивати,

Стане рӯодная до перепою;

Стане братичок перепивати,

Стане рідненський до перепою;

Він перепиває — тисячі кладе

Для своєї сестри, для своєї рідній.

15.5. Дружко співає:

Ой роде хороший, /2

Не жілуйте гроши,

Ідіте з сінь до хати /2

Молоду спомагати.

Дружки й маршалки співають:

15.6. Гандєрліна родина /2

Як червона калина,

Як кинуть по талярику

То буде повна скриня.

15.7. А наш дїєдько може й має,

Він на лїнцях заробляє;

Дайте, дайте не жалуйте,

На чепечок подаруйте. /2

15.8. Ти маршалку з довгим носом

Не допускай з одним грошом;

Дай же, дай же не жалуй же

На чепечок подаруй же. /2

- 15.9. Маршалок одопівує:
Ой ти дружко гроші маєш,
Ти на шкурах заробляєш;
Дай же, дай же не жалуй же
На чепечок подаруй же. /2

- 15.10. Дружка співає:
Ти маршалку сиди - туди
Йди до сабачої буди;
Дай же, дай же не жалуй же
На чепечок подаруй же. /2

- 15.11. Співають маршалки й свати:
Ой ти дружко груба, груба
Тобі батько вибив зуба;
Дай же, дай же не жалуй же
На чепечок подаруй же. /2.

- 15.12. А ти дружко ковтунята
Нажуть люде що богата;
Дай же, дай же не жалуй же
На чепечок подаруй же. /2

(Записано од жінок і чоловіків із села Янівка
в серпні 1970 року) (Письні 15.3. -15.12.)

Дружки співають:

- 15.13. Пропіла мати дочку /2
На солодкун медочку,
На гірнуй горілонці
З зяттєм в коморонці.
Ни сама пропівала /2
Родина помагала; /
Не чия то родина /2
А батькова й материна.

(Записано од Анни Семенюк, рік народж. 1920
село Бокинка Панська, гм. Тучна -21.XI.1931р)

- 15.14. Пропіла маті дочку
На солодкун медочку
На гурнуй горілонці
З зяттєм в коморонці.
Не сама пропівала /2
Родина помагала ;

Не чия то родина /2

Но батькова й матірина.

(Співала А. О. Данілюк із села Докудово , записано
22 серпня 1932 року)

XVI. Письні, що їх співали под час прощальної вечери
в хати молодії.

Дружки співають:

16.1. Іди матюно повечераси з тобою,

Повечеравши поговоримо з собою:

Тобі матюно сіни, хата й комора

А мні молодую скриня, перина й корова.

(Записано од А. Олещук із села Чепутка -
серпень 1970 р.)

Дружки співають:

16.2. Іди повечераси моя матюно зо мною

А повечеравши розлученько з тобою;

Тобі матюно нова хата й комора

А мні молодіньку скриня, перина й корова.

Дружки співають:

16.3. Чом не вечераси молода Марисю,

Ой, у матюки свої,

Бо як ти заїдеши до Іванка

Не коли тобі буде;

Сама сидуть повечерати

Тебе вишлять по воду.

Вода далеко за гороньками,

Місяць високо за зороньками -

Не хутко вернешся.

Поздоровай Іванка мого

І мене коло його;

Я за ведерце, він за друге ,

Принесемо обое.

16.4. Ой казала моя матюно - не могу тебе збути,

Напаси воли, сиви корови на мовій яруй рути.

А тепер кажеш, моя матюно - не могу надивити

Як у садоньку й у вишньовому й на ружовії квіти.

Дружки співають:

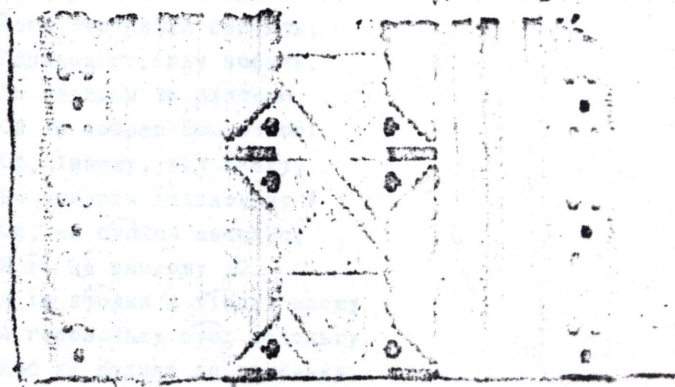
- 16.5. Зажурилася, засмутилася
Марисіна матонка;
По саду ходить, рученьки домиє,
Голосочку слухає;
Ані слідочку й ні голосочку,
Ні меї дитиноньки,
Що оддавала і годувала,
Никого посилати.
- 16.6. Іванкова мати по садочку ходила,
По садочку ходила цвіт-каліну ламала.
Цвіт-каліну ламає,
Голосочку слухає.
Є голосочок і є смидочок,
Є моя дитинонька,
Не годувала, не шкодувала,
Є кого посилати.

(Письмі: 16.5. і 16.6. записано од Марії
Гапонюк із села Днівка, в серпні 1973 р.)

Дружки співають:

- 16.7. Моя мамуленько, годували мене,
Не будете мати послуженьки з мене.
Мете посилати по чужій ладі
А вам, моя мамо, великий малъ буде.
Будуть посилати старій й малий
А вам мамуленько сльозоньки дубовий.

(Записано од А. Левицької із села Ганна,
в серпні 1970 р.)

Фрагмент передоріб. Околиці н. Когня
Білопідляське воєвідство

XVII. Письні, що їх співали коли молодець забирав молоду
до свого дому.

Дружки співають:

- 17.1. Моя матюно іду од тебе,
Напиши мене на столі в себе./2
Як сидеш обідати - споминеш мене:
Деся моє дітятко в чужої стороні,
А хто відає чи обідає,
Може де дітятко сльозками вліває.

(Записано од А. Олещук - село Чепутка -
серпень 1970 рік)

Дружки співають:

- 17.2. Моя матюно іду од тебе,
Напиши мене на столі в себе.
Сидеш обідати - на стіл поглянеш,
На стіл поглянеш - мене споминеш:
Деся моє дітятко в чужої сторонці,
Чужому батеньку снідане готує /2
Ой, Буг е знає, ой, чи снідає?

(Записано од М. Гапонюк із села Янівка - 8.05.
1978 рік.)

Дружка співає звертаючися до батька
молодухі:

- 17.3. О мюї батеньку рюодній,
Оддаєш мене молодую./2
Ісправ мні ложе золотое./2
Прикуї зазулку золоту
Жеб вона раненько уставала
І мене молодую пробуджала.
Бо то свекруха не матюнка,
Вона мене рано не збудить;
Зайде до сусіда осудить:
Моя невістка сонлівая,
До роботоньки лінивая,
До роботоньки лінується,
За вечереньку гнівається.

(Записано од А.Олещук - серпень 1970 рік)

Дружки й маршалки спивають:

17.4. Молода Марися всі двори сходила;

Прийшла на батьку^в двір

І стала - подумала, /2

Ревненько заплакала:

Ой, дворе, ти муси дворе,

Чи я тобі тяжкая, /2

Що по тобі ходила,

Ой, чи своєму батенькови,

Що вірненько робила.

Ой, не мні ти тяжкая,

Що ти по мні ходила

Оно своєму батенькови,

Що вірненько робила.

(Записано од А.Олещук із села Чепутка -серп.1970р)

Дружки спивають:

17.5. Ой, там у полі мідвдів гукає -

Не їд Марисю - свекруха лихая !

Я медвідьови солонину кину,

А я свекруху кулаком у спину!

Нехай же мідвдів солонину смоче,

Нехай свекруха за печер квокче !

(Записано од П. Сьльонзак із села Матяшівка,

1.06.1979 року.)

Маршалки спивають:

17.6. На мори перце вививається -

Зіть од теци забирається;

Його тестенька просить, ;

Гарцєм горілку носить.

То гарцєм то плянком,

Ой то добред почестком:

Ой, Іванку, зітьоньку,

Не зморозь дитиноньку !

Ой, не буйся матяно,

Я її не зморожу /2

Я їз нуюки в шіпку вложу

А головоньку пусд полоньку

Жеб не нудила до домоньку.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р)

17.7. Дружки співають :

Огляділася мати, /2
Що нема дочки в хати
Ни скрині, ни перини, /2
Ани моїї дитини.

(Записано од А. Олещук — серпень 1970 р)

Дружки співають:

17.8. Ходила Марися по двору,
Садила виноград по йому;
Садила виноград густенько,
Клікала батенька частенько:
Зачини батеньку воротці,
Не пускай Іванка молодці;
Приїде Іванко з боярами
І видопче виноград кониками.
Не жілуй, Марисю, ружовий квіт
Но ти пожілуй дивоцьких літ;
Ружови квіти приймуться —
Дивоцьки літа минуться.

(Записано од А. Кухнерук — село Бокинка Панська-
21 листопада 1981 року)

Дружки співають:

17.9. Ой ламі маті рожу /2
Здоймай Матір Богу,
І дай дочці в руки,
Бо їдем до свекрукі.

(Записано од С. Данілюк із села Докудово —
22 серпня 1982 року)

Фрагмент передорієв
на жіночій сорочці.
Село Матяшівка,
гміна Тучна,
Білоніглаське воєводство.

XVIII. Письні, що їх співали коли молода пара приїхала до хати молодого і його батькі витали їх на порозі

Дружки співать: хати.

- 18.1. Приїхав Ядамко в ночі,
Тримає нагайку в руці /2
Щоб злапати звирину в руку.
А тая зирина така,
Бо усім людсьм дивная;
Ми цілу нучку не спали
Покуль ми її злапали.

(Записано од А. Ігнатюк із села Данці -серп.1970)

Маршалки співать:

- 18.2. Ой виїди, виїди батеньку,
Привіз я тобі богатирку /2
Із богатого дому,
Із славненького роду.
Веде коники воронії,
Жене воліки половії,
Ой везе скрині мальовані,
Везе перини пуховії.

(Співала А. Олещук - серпень 1970 р.)

Дружки співать:

- 18.3. Моє дітятко руднєє,
Я тому впорідочок:
Ворони коні до стаєнки,
Полови воли до гобори, /2
Молоду Гандзюлю до свитьольки /2
Пухови пернати
На полати.

(Співала А. Олещук - серпень 1970 р.)

Фрагмент переборів на жіночій сорочці.
Село Заліщи, гм. Рогезьбіря, нощ Біла Пілн.

XIX. Письні, що їх співала перездва (батькі, дядькі, діди)к,
(которая по якомусь часі їхала за молодими) по дорозі
і на весіллі в хаті молодого.

19.1. Бігла куночка снігом /2

А ми за єр слідом,

З усям родиною,

За своєю дитиною.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

19.2. Перездвіне паніне /2

Познайте свою дочку,

Вчора була у виночку

А тепер у чепочку.

(Записано од Анни Пачковської (Ігнатк), рік нар.

1905, село Данці, гм. Ганна - серпень 1970 рік)

19.3. В нашого свата на дворі

Новий колодяз і відро /2

Ой, десь Марисі не видно;.

Як сховали до комори -

Покажіте,

Як вислали по водицю -

Верніте.

(Співала А.Олещук - серпень 1970 р)

19.4. Зазвенілі сіни /2

Як перездв'яни сілі

А ще лавки вогнуться /2

Як горілки нап'ються.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

19.5. Вогнулися лавки /2

Як сіли перездв'янки

А ще ліпий вогнуться

Як меду й вина нап'ються.

(Записано од А. Ігнатк - Данці, серпень 1970 р)

19.6. А в нашого свата /2

Березова хата,

І сіни з берози,

Всі свати гверози.

(Записано од А.Ігнатк - серпень 1970 р)

- 19.7. Ой, зятю, зятю, гардуєш нами,
Бо ми хоч пити горілки з нами,
Ой, випий, випий хоча з їдного
До свого тестя молоденького.

(Записано од А. Ігнатюк - серпень 1970 р.)

- 19.8. Ех свахо, овахо гардуєш нами
Не хочеш пити горілки з нами.
Не хочеш пити горілки з нами,
Не хочеш пити, ми говорити,
Мусить не буде дочки любити.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

- 19.9. Ходить свекорко по нових сіньцях і скаче,
Ой не раз не два моя невістка заплаче.
Ой пуйду, пуйду по нових сіньцях, полізу;
Ой не раз не два своїй невістці догризу.

(Записано од А. Ігнатюк - серпень 1970 р.)

- 19.10. В нашого свата на дворі
Виросла верба в колії;
Пустила вітте до долу -
Їдьмо перезвіни до дому.

(Записано од А. Олещук - серпень 1970 р.)

- 19.11. Перезвіне, паніне /2
Ідіте поглядіте, /2
Ідіте поглядіте
Чи їдіть коня сіно;
Як їдіть коня сіно /2
То ще й ми посидімо,
А як їдіть соломі /2
То ми їдьмо до дому.

(Записано од М. Гапонюк - 8.05.1978 р.)

- 19.12. Як сіли перездв'янки /2
Повгиналися лавки;
Ще ліпше вогнуться /2
Як горілки нап'ються.

(Записано од О. Давидюк, Меміліска, 13.IX.1932)

Як перездв'я приїде на дворець молодого молодя пара виго-
дять її витати тогди дружки под адресом перездв'я спивають:

- 19.13. Ой Леле, Леле, білії гуси
На море журувати;
Ой приїхали любі гостоньки
Молоду пусзнавати.

Ой п^уознасте, не п^уознасте,
Вже не ваша рівня:-
Стоїть Марися коло Іванка
Як яка королівна.
Дивнії віте люде-/2
Ми її оддавали/2
Жеб ми не п^узнали.
Хоч віте п^уознасте
Не взіти - не возьмете.

(Записано од М. Гапонюк - серпень 1973 р.)

XX. Письні, що їх співали под час прощальної вечери в хати
молодого коли вже кончалос^я весілля.

С Свахи співають:

20.1. Молодая Гандзюлю, гой, тобі горе буде,

Ой де ти глінеш, де ти подивитися

То всьо чужії люде.

Ой там сусіде незнайомії

Тебе будуть судити;

Ой стежечки незнайомії

То ти будеш блудити.

(Записано од А. Олешук - серпень 1970 р.)

С Свахи співають:

20.2. Сваха до свахи покланялася,

Жеб сваха з дочки не здивалася,

Ой жеб її рано не будила

І по сусідах не судила.

Тоди свахо тра збудити

Не як півень крикне но пастух.

(Записано од А. Левицької - серпн. 1970 р)

С Свахи співають:

20.3. Огляділася мати,/2

Що нема дочки в хати

Тільки тиї кулочки /2

Де вісили виночки,

Тільки тиї долини /2

Де стояли скрині.

(Записано од А. Ігнатюк - серпень 1970 р)

20.4. Співать свати:

Вже ти Гандзюля одслужила,
В коморі серпа положила,
А хто тим серпом буде жати?
Треба батеньку принайняти /2
І по золотому щодень дати.
А той женчик не буде вірно жати,
Буде на сонечко споглядати.

(Записано од А. Олешук - серпень 1970 р.)

Дружки співать:

20.5. Я вже мамі одслужила,,
В коморі серпа положила
А хто ж тим серпом жаті буде,
Ой, як мене тутай не буде ?
Ой треба буде принайняти
І двісті рублі за день дати;
І ще вірно жать не буде
Но на сонечко зглядать буде.

(Записано од О. Данілюк - 22.08.1982 р.)

Свахи й свати співать:

20.6. Вже ми Марисю поїдемо
Тебе молодую покинемо:
Треба Марисю рано встати,
Треба свекрухи запитати/2
Що на сніданне готувати:
Чи куратину - биятину,
Чи молодую гусятину;
Чи куратину, лебедину,
Чи біленьку гусятину.

(Записано од А. Олешук - серпень 1970 р.)

Свахи й свати співать:

20.7. Ой і добрану́ч, добрі́й люде, добрану́ч,
Кидаємо вам своє дітятко на ну́ч;
Но ни сварі́єте, ни б'і́єте, прошу вас,
Ни сварі́єте, ни б'і́єте, не дайте
Но в гостиночку частенько пускайте.

(Записано од А. Олешук - серпень 1970 р.)

Свахи й свати ~~всім~~ співають:

- 20.8. Ой і добрану́сч, добрі́й лідє, добрану́сч,
Кидаємо вам своє дівятя́тко на ну́сч;
Но́ни сварі́єте, не б'і́єте, прошу вас,
По сусі́дах не суді́те, прошу вас.

(Записано од А. Слесук - серп.1970 рік)

XXI. Весільні приспівки. Письні, що їх співали за столом
як наїлися й напилися і в перерви між танцями.

Маршалки співають:

- 21.1. А в натовго свата
Сосновая хата,
А лави з берози- /2
Всі гости тверози.

Співає дружка:

- 21.2. Мене пиво зморозило,
Мні горілки дайте;
Як горілка не допоможе
То хлопця шукайте. /2

Співає сват:

- 21.3. Ой горілко моя,
Ой чого ж ти дрижиш?
Чи боїтсья мене,
Що я вип'ю тебе ? /2

Співає сватка:

- 21.4. Ой і дощик іде,
Що аж з стріхи капутить;
Розсердився му́ой миленький
Аж ну́ожками тупутить. /2

Співає маршалок :

- 21.5. Хєлю, Хєлю, не тече,
Коло серця пече -
Нахилися я в куточок,
Два келишочки в роточок
Щоби лідє не знали,
П'яницею не звали. /2

Спиває дружка:

- 21.6. Ой вишила, вишила,
Сама себе похвалила,
Що я з доброго роду
П'ю горілку як воду. /2

Спиває маршалок:

- 21.7. Ой горілко моя,
Ой чого ти дрижеш?
Чи боїся мене,
Що я вип'ю тебе? /2
А я добрий звичай маю
Всю по повним випиваю.

Спиває сват:

- 21.8. Ой поїхав Панас
По горілку для нас;
Зачепився за пень
Простояв цілий день. /2
Прийшла його мила,
В каданицю знайшла:
Іди дурню до дому
Я не ками ти нікому. /2

Спиває маршалок:

- 21.9. Мою милу сватали,
Мене пуд лавку спрятали;
Я пуд лавкою лежав
За пудір повал держав. /2

Спиває дружка:

- 21.10. Петрусь, серденько
Подсунься близенько;
Подсунься, бо мусит,
Поцілуй - не вкисит. /2

Спиває маршалок:

- 21.11. Не спивай, не спивай,
Бо вже наспивала -
Обітри носечка,
Бо вже засмаркала. /2

Дружка:

- 21.12. Гуляю, співаю
Своє горе тішу,
Свої вороженьки
На гулю повішу. /2
Повішу, повішу
До гори ногами
Сама погуляю
Межи ворогами. /2

Свашка:

- 21.13. Спивайте, співайте
Я не буду з вами,
Бо до мого серця
Прив'язаний камень. /2
Прив'язаний камень,
До каменя лина,
Вже до мого серця
Коханечка нима. /2

Спиває дружка од імення молодухі:

- 21.14. Коло моєї хати
Розцвілися квіти;
Ходіте дівчата
Не минайте хати. /2
Ходіте дівчата
Як вперед ходили;
Розважайте маму
Щоби не тужили. /2

Спиває сват:

- 21.15. Як я заспіваю,
Моя Гандзя загра
То тутай в Янівці
Не потрапить жадна.
Як я заспіваю,
Моя Гандзя загра
То тутай в Янівці
Не потрапить жадна.

21.16. Спиває дружка за молодув:

Моя мамуленько,
Годували мене;
Не будете мати
Послуженьки з мене. /2
Будуть посилати
Всю чужий ладє
А вам мамуленько
Великий жаль буде. /2
Будуть посилати
Й старий й малий;
А вам мамуленько
Сльозоньки дрюбниї. /2

Дружки й маршалки співають:

21.17. Кувала зезуля

В Луховий загати;
Привикай Марисю
До свекрухи в хати. /2
А в свекрухи в хати
Треба рано вогати,
Що свекруха скаже
Треба послухати. /2
А свекруха встала
Її не збудила;
Зайшла до сусіди
Її осудила. /2
А сусіда каже:
Не треба судити,
Як не встане сама
То треба збудити. /2

(Письмі: 21.1. - 21.17. записано од жінок і чоловіків
із села Янівка в серпні 1970 року.)

21.18.

Сват співає:

Ой капуста посичона -
Ліпша жінка посичона;
Ой неправда твоя,
Ліпша жінка своя. /2
Я з своєю посваруся,
Лягну спати - обиймуся,
А чужей попроси
Ще й горілку занеси. /2

Сваха співає:

21.19.

Ой сама ж я, сама,
Чоловіка нема;
Я свекрухи не боюся,
Бо не мати моя. /2

Дружка співає:

21.20.

Ой дай мені Боже
Свекрухі дождати,
Ть б я її научила
В решети гуляти. /2
Гуляй, гуляй стара мати
На їдному місці;
Будеш знати як годити
Молодуї невістці. /2

Дружка:

21.21.

Я своєму млянькому
Причипила чайник,
А вуч ходить і сміється,
Думає - начальник. /2

Сваха співає:

21.22.

Ой горох, ой горох -
Не люби разом двох;
Люби мене саму
Покуль тебе шаную. /2
Ой горох, ой горох
Сами лопаточки -
Видоптала черевики,
Сами передочки. /2

Свати співають:

21.23.

Прийшов кум до куми -
Кума мис ложки:
Кидай кумо мити ложки
Пожартув тротки. /2
Прийшов кум до куми
Позичати борони,
Вона йому не дала
Тільки ногу пудняла. /2

Дружка співає:

- 21.24. Тупу, тупу черевички,
Бо мні батько купив;
Повісила на кулочку
І солдат ухопив. /2
Черевички тупу, тупу -
Тато каже други куплю,
Мама каже й тих не дати,
Бо не вміє шанувати. /2

Маршалок:

- 21.25. Ой капустиця
І качанітко -
Що дівчина чорнобрива
То коханічко.

Дружка:

- 21.26. Ой я сіду - подумаю,
Люблю Гантка - добре знаю;
Ой, їдіте приведіте,
Коло мене посадіте;
Їдіте його приведіте,
Коло мене посадіте.
А він йшов і пушов,
І до мене не прийшов;
Їдіте його заверніте
Й коло мене посадіте.

(Письні: 21.18.- 21.26. записано од Анни Ігнатюк -
село Данці, серпень 1970 рік)

Дружки співають:

- 21.27. Як ми кохалися
Сухий дуб розвивоя;
А як розійшлися
Зельоний всушився. /2

Дружка співає:

- 21.28. Вийду я на поле
Туди-сюди гляну:
Нема миленького,
Пуд остиною стану. /2
Пуд остиною стану,
О стну спруся;

Пуд стиною стану,
О стяну опруся;
Нема миленького,
Сльозами заллюся. /2

Сваха співає:

21.29. А мій муж водовоз
Поїхав на річку;
Жеби вон там утопився
Поставила б свічку. /2

Співає сват:

21.30. Чик, чик черевик -
А у йому дирка;
Який чорт чоловік
Така його жінка. /2

Співає маршалок:

21.31. Моя мила билльо мила
А я дивувався -
Моя мила потонула
А я засміявся. /2

(Письні: 21.27.- 21.31. записано од Олени Ігнаток,
село Данці, серпень 1970 рік.)

Дружки співають:

21.32. Як ми кохалися
Нас мати не знала;
А як розійшлися
Як темная хмара. /2

Співає дружка:

21.33. Співаю, гуляю,
Своє горе тішу;
Я свої вороги
На гуллі повішу.
Повішу, повішу
До гори ногами,
Сама погуляю
Меши ворогами.

Дружки співають:

- 21.34. Літілі гусоньки,
Межи їм біла -
Дивчітм з хлопцями
Жеб хучій неділя.
Жеб хучій неділя,
Жеб посвятувати -
Дивчітм з хлопцями
Жеб жартувати.

Дружка співає:

- 21.35. Як я записав
Сядячи на лави
То муої голос лу́йде
По цілу́й Варшави.
А як записав
Коло окенечка -
То муої голос лу́йде
Аж до коханечка.

(Письні: 21.32. - 21.35. записано од Яніни Козьол,
рік народж. 1925, село Чепутка, серпень 1970 рік)

Співає сваха:

- 21.36. Я теперенька сама
Чоловіка нема ;
Я свекрухи не боюся,
Бо не мати моя. /2

Співає сват:

- 21.37. Чик, чик черевик
А у йому дзюрка -
Який чорт чоловік
Така його жуюнка. /2

Сваха співає:

- 21.38. І випила й вихилила,
Сама себе похвалила,
Бо я з доброго роду -
П'ю горілку як воду. /2

І випити то - то я,
Закусити то - то я;
До роботи не здужаю,
Бо не сила моя. /2

(Письні: 21.36. - 21.38. записано од О. Ігнатюк -
село Данці, серпень 1970 р.)

Співаче дружка:

21.39. Геть од мене малий гаде,
Коло мене бубольший сяде,
Бо ти малий не догодиш
Тільки бока просмородиш.

Дружка:

21.40. Через сад-виноград капусту садила,
Ой, чом мене той не взяв кого я любила/2
А то мене той узяв,
Що й зроду не знала -
Буде його пшаничанька
В полі змивала. /2
Ой, возьму я остру косу
Пшаничаньку скбшу;
Так і свого мілінького
Людьми перестрошу. /2
Просить батько, просить мати,
Просить вся родина;
Хіба його перепросить
Лихая година. /2

Дружка:

21.41. Влізла я собі пуд стіл
Знайшла чобут і постіл;
Обулася тай пудшла -
Слава Богу, що й знайшла. /2

Сваха:

21.42. Вийшла же я за такого,
Що не має він нічого:
Ни постона, ни онуч,
Ой, як взятти - то замуч. /2

(Записано од Анастасії Петручик, рік нар.1929,
село Янівка - 3 марця 1930 р.)

Сваха співає: 54.-

- 21.43. Соди кіт, туди кіт;
За смітячко вусом кіп,
А дівита кіпка
Що вимела тітка.
Защо мене милий б'єш,
За який вчинки,
Чи я тобі не наприда
За руок три починки?
Ни я пріла, ни я пріла,
Кума помагала;
Дала кумі вусом круп
Ще й кавалок сала.

(Записано од М. Гапонюк в червні 1931 р.- Ялівка)

- 21.44. Дружка співає:

Співаю, співаю
Свою долю тієшу,
Прийду до домоньку
Не вербі повієшу;
Повієшу, повієшу
До гори ногами
Сама погуляю
Міжи ворогами.

(Записано од О. Данілюк, село Докухово,

22 серпня 1932 р.)

Співають дружки:

- 21.45. А я сіно громадила
Штири хлопці занадила;
Іще буду громадити
Жеби всі занадити. /2

- 21.46. Пудшла плясать
Доски гнуться;
Сукманина по коліна
Дівчата сміються. /2

- 21.47. А я свого миленького
Наградила паничом;
Сукманина по коліна -
Спаразала обручом. /2

Дружки співають:

21.48. А я своєму миленькому
Причипила чайнік;
А він ходить браскотить -
Думає начальник. /2

21.49. Мой мільйоник як тільйоник
Тільки венічки в'язать;
Проважав міня до дому -
Не сумів поцеловать. /2

21.50. Ой ламала я каліну,
На каліні був мароз;
А мой милий не красивий
Но характером хорош. /2

21.51. Ох, ох не дай Бог
З дураком займатися;
Дурак любить водку п'єть,
Любить задаватися. /2

(Записано од Йоанни Данільчук, рік нар.1928 р,
Ядвіги Герак, рік нар.1930, Анастасії Торбич,
рік нар. 1929, село Красівка -15 серпня 1982 р.)

Співає маршалок:

21.52. Моя мила захворіла,
Захотіла молока,
Не попала под корову
Но попала под бика. /2

Співає дружка:

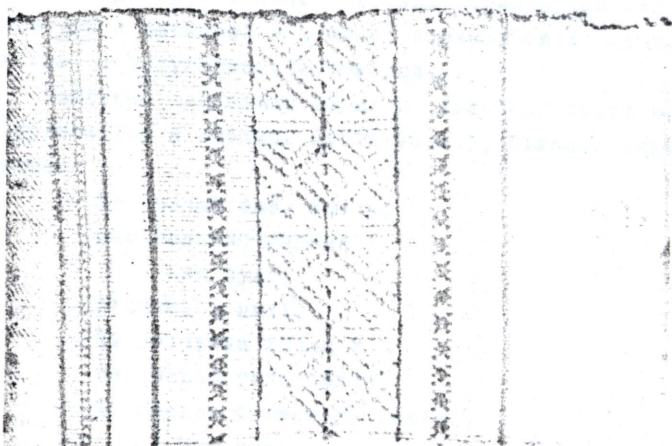
21.53. Я до його бицю, бицю
А він мене за спудницю;
Я до його воле, воле -
А він мене рогом коле. /2

(Записано од О. Давидюк, село Межилистя -13.XI.1982.)

Спивають дружки:

- 21.54. На дорози калюжа,
Моя мати недужа;
Як музику почує,
По калюжи танцює. /2
- 21.55. Кажуть люде, що я п'яна
А я така вигадана;
Кажуть люде, що впился,
А я в батька вдалася. о!о!о! /2
21. 56. На городи дим, дим
Повісився вуйт^уов син;
За яку причину?
За хорошу дівчину. /2
- 21.57. Ой сама я, сама
Чоловіка нема;
А свекрухи не боюся,
Бо не мати моя. /2
21. 58. А свекруха лебедуха,
Як зельона лебеда;
Скажи, скажи м^уої миленький
Що свекруси за биха ? /2

(Письні : 21.54 - 21.58. записано од Марії Олексюк,
рік нар. 1930, село Межилистя, 4 марця 1963 рік)

Фрагмент переборів на ручниківі.
Кінець ХІХ століття. Білопідляський
колишній повіт.

Д О Д А Т О К

Постановив я долучити до своєї збірки весільних пісень - піснї, що їх записали на Подляшю в XIX столїтті Казімеж Владислав Вуйцицький, Оскар Кольберг і Келястин Іванович Брен.

Залученїї піснї дадуть можливість читачови порівняти мої піснї з піснями, що їх співали люди на весїллях в першій половині XIX столїття. Крім того, піснї поміщенї в додатковий є певним доповненням пісень зібраних через мене а передовсім пісень зв'язаних з обрядом розчесування й торгування коси молодухи, яких то пісень не вдалося мені нигде записати. Також в додатковий читач знайде мнїго пісень зв'язаних з коровайом, которых я барзо мало записав. Згаданїї вище піснї, як і гіншїї, що мені не вдалося до сїх пір записати дадуть читачови повнїйше уявлення про весільний обряд і звичаї зв'язанї з весїллям на Подляшю.

В додатковий найбольше є пісень Казімежа Владислава Вуйцицького з його кобонжкї под титулом: "Піснї люду бялохробатув, мазурув і Русї знад Бугу", що була першїй раз видрукована в Варшави в 1836 році. Тїї всї його піснї, крім того двох, що зачинаютьс од слів: "Ой ! коню муй, коню," і "Тж слоньце над горами," є надрукованї в книжци О.Кольберга "Хелмске", часть I стр. 192 -212, виданїй першїй раз в Кракови у 1890 році. Я тоже тих двох пісень не влучив до свого додатку, бо вони, як вказує їх мова, не походять з Подляшя але з Галичини. Такї слова в тих піснях, як: мя (мене), ний (нех)(нехай), батейко(батенько), свойов дітинойков (своео дитиною) не належать до подляського діалекту.

Також я маю сумнїви чи такїї піснї, в которых виступають слова: мїй, твїй, сзїй були записанї на Подляшї. Навить в луговицькїй говірцї, що тягнетьс понад Бугом од Володави аж за Тересполь, де в основному дїянтонг

/уо/ перейшов в новое /і/ в таких словах зосталася стара вимова, як нпр. му^уой, тву^уой, св^уой, под (пу^уод) од (уод), бу^уольш і гіншїї.

К.В. Вуйцицький не подав в якому селі дану пісню записав, не говорячи вже од кого і коли. В титулі його книжки подано "Пісньні Русі знад Бугу." На мою думку ті пісньні могли бути записані в Холмському чи Грубешівському повітах, котрі теж лежать над Бугом, алі вже до Подляття не належать а тільки до Холщини.

Решта пісень, як вказує їх мова були записані в селах над Бугом в колишньому Білоподляському повіті. Тільки мова їдної пісньні, що зачинається од слів "Ей, догадайся Ганулю", вказує, що була записана подальше од Буга нпр. коло Білої Подл., чи може з другої сторони Буга коло Більська Подляського. Такіі слова в туй пісньні, як: биті, віті (бути, вати) належать до архаїчних говірок Подляштя, і виступають вони тільки в північно-західній його часті. А може тая пісньня походить з околиць села Яхронка над Нарвою на Подляшю, де К.В. Вуйцицький жив при своїх батьках, а потім сам в їх майонтку господарив?

Помістив я в додаткові 6 пісень надрукованих в книжці О. Кольберга п.т. "Холмске" том I стр. 214-218. Походять вони з другої половини XIX століття. Дві пісньні були записані в селі Ганза, колишнього Володавського повіту, дві в містечку Ломая, бувшого Білоподляського повіту, а дві не подано місцьовості. По моему походять вони з села Вирики, колишнього Володавського повіту, тепер Холмське воевідство, бо в тих пісньнях замість коб виступає слово коб а дие слова в множині кончаються на -льи(лі) а не на -ли як в лудовицькій говірці.

Описуючи весільний обряд О. Кольберг подає вельме цікаву приповідку з околиць міста Лосиці, Білоподляського воевідства:

Не уважай пане брате,
счо головка гладка !

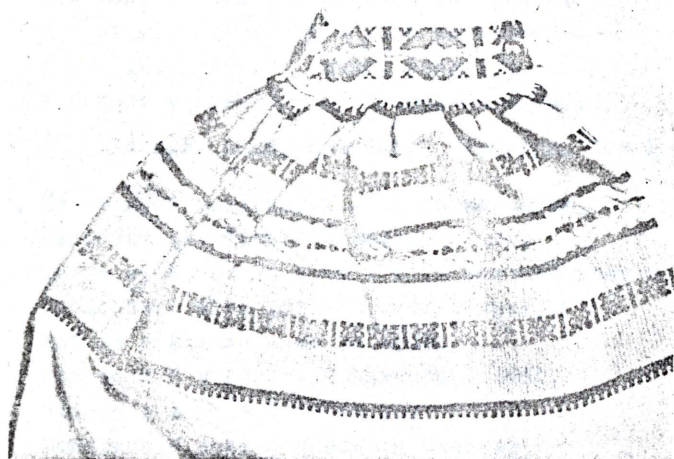
Оно пуді,
Запитайся люді,
Чи умітьона хатка ?
Не уважай пане брате,
Чи гладко в таночку ходіт;

Оно пуді
Запитайся люді
Чи сорочку зробіт.?

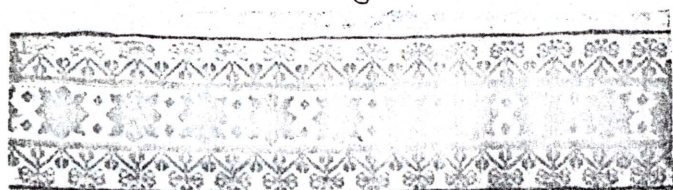
Тая приповідка є зв'язана з вибором дівчини на жінку, і подає нам вельме високу культуру подільшуків.

З огляду на оригінальність і цікавість мови помістив я в додаткові всі письні зо Старого Корніна, гм. Орля, воев. Білосток, що їх надрукував Микола Лобач в "Білоруському календарови на 1932 рік". Тії письні записав Келястин Іванович Брен, котрий в 1838-1875 роках був священником у Старому Корніні.

Хто уважно прочитас письні зо Старого Корніна і порівняє з письнями, що я їх записав над Бугом у воев. Біла Подляська, а зокрема в селах: Чедутка і Докудово— може сказати, що народная культура і мова люди, котрії живуть по двох боках Буга (у Білоподляському і Білостоцькому воєводствах) є вельме близькі до себе; і що, тая мова і культура хоч минуло вже 130 літ прав'є не змінилася.

Фрагмент передорів на жіночій сорочці.
Колишній Володабський повіт.

Фрагмент передорів на рукаві жіночої
сорочки, Село Крибохорда, д. Володабський
повіт, тепер Хмельницька обл.

I. Пісні, що їх співали під час збору в хаті молодого.

- 1.1. Ай, в городці, в новосенькім
Розвивається зілля;
У нашого Прокопка молодого
Звчинається весілля.
Бог йому дає,
І допомагає,
Батенько рідний
Докладає.

(Записав Казімеж Владислав Вуйціцький -
"Пісньні ляду бялохробатув, мазурув і Русі
знад Бугу", Том 2, стр.119 . В-идано
в Варшаві в 1836 році, в друкарні Пйотра
Барицького.

- 1.2. Ай, у суботу ввечори
Молодий Прокоп свати збирав:
" Ей! Мої мили бояренські
Не будьте дуже оспалії,
Жеб були коні кованиї,
Сами молодії прибранії.."
" Во як поїдете до тестенька
Подковоньками побраскуйте
А суковняками помастуйте.."

(К.В.Вуйціцький, "Пісньні.. том 2 стр 119)

II. Пісні, що їх співали під час виночків в хаті молодої.

- 2.1. Захотіла Гануля калинового вінка
І послала батенька за море по калину.
Батенько приїжджає -
Калина зацвітає.
" Ей калино! калино!
Нечасливая годино!
Нечасливое зілля!
Не поспіло на весілля,
На той день, на неділю,
Ганулі на віночок!
- Ой! Поспіла, поспіла,
Одна цвіточка не дозріла!..
" Не дозріла в садочку

Тр неспіла в віночку!.. (Вуйціцький, "Пісньні..

2.2. Ходить Гануля по новим дворі

Косеньку розпустивши;

Ой, ходить, ходить

Сама собі говорить:

" Ой не жаль же мені мою косу

Що її не учасала

Оно жаль рідненького батенька,

Що його не послухала."

(К.В. Вулицький, "Песні", Том 2 стр 121.)

Чекачи на прибуття на віночки молодого з дружком
дівчата співали такі пісні:

2.3. Летіла возуленька - махнула хвостом;

Їде, їде муш милий каліновим мостом.

Летіла возуленька - од луга до луга;

Вже мого миленького - одмовила друга.

Дай Боже дочекати - до дня біленького,

И твої суди не дарую - мого миленького.

Я тую дороженьку - рачком перелізу,

І мого миленького - по мордяни вріжу.

(Записав Оскар Кольберг, "Хелмске", Том I стр.214)

2.4. Чи то муш везе гнуш - чи то моя душа,

Червоня хитайонька - кодо капелюша.

Чи то муш, чи то муш - що в мовтуом кокусі,

Сподобався віш мені - і мої матусі.

Коб же я відала - що ти муш,

Говорила б я рано - й ввечор о тобі.

Коб же я відала - що ти нам

Говорила б рано - й ввечур очченал.

(О. Кольберг, "Хелмске", Том I стр.215)

III. Пісні, що їх співали коли пекли коровай та як його
потім ділили під час перепою.

3.1. Дружко коровай крає,

Золотий ніжик має

Щоби ся догадати

І нам коровай дати.

(К.В. Вулицький, "Песні", Том II, стр. 134)

- 3.2. Ой! рай ж ти мій, раю,
Пшеничний короваю,
З семи криниць водиця,
З семи стогів пшениця.

(К.В. Вуйцицький, "Песньні", Том II стр135)

- 3.3. Короваю, короваю
Ть я тя прибираю,
Ть в цвіт, то в калину
Зо всьо село родину,
З близькою, з далекою,
З бідною, з багатю.

(К.В. Вуйцицький, "Песньні", Том II стр.135)

- 3.4. Дружко коровай ділить,
Сам собі не вірить;
Ть в губу, то в мішеню,
Ть жінци на вечеру.
Дружко коровай крає;
Семеро дити має -
Пришли діти з торбами,
Весь коровай забрали.

(К.В. Вуйцицький, "Песньні", Том II стр.135)

Під час перепоян, коли на короваю ціпець вносять то
співають:

- 3.5. Ой! Видай батеньку коровай,
Ой! Видай з нової комори,
Ой! Видай на тисовії столи,
Ой, Видай на кружасти обруси!

(К.В. Вуйцицький, "Песньні", Том II стр. 142)

- 3.6. Ей! Догадайся Галулю
Нащо коровай внесено?
На короваю повівання,
На твою косу покривання!
Вже я ся давно догадала,
Що мені в батенька не биті,
З руткі віночки не віті,
До таночка не ходаті.

(К.В. Вуйцицький, "Песньні",
Том II стр142)

Як печуть коровай то співають:

3.7. Стуол стоїт на нужках,
Коровай гіблют на ручках,
Окна мігаєт,
Лави дригаєт,
Пічка регоче,
Бо коровай хоче.
Рості коровай на дівчинин долю;
Дівчинин доля як стогі і оборогі
У батенька на двори.
Ой годі, годі пшеницьо
Сієм літ у стозі стоять,
Час тебе, пшеницьо, початі,
Дівчинин коровай гібаті.
Ой, годі, годі дівчинонько,
У свого батенька гуляти,
Час тебе до людей зровняти
Яро моя пшениченько,
На тебе орут - погукають,
Половине воли погоняють
Як тебе сіють -
Пташки люблять
Як ти зиходиш,
Гуски щиплять,
А тепер з тебе коровай гіблют.

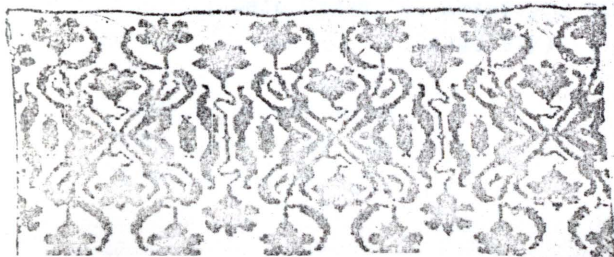
(Село Старий Кормін коло Більська Підляського,
Білостоцьке воєвідство. З рукопису К.І.Брена
від 1853 року опрацював Микола Лобач.

"Беларускі каляндар на 1982 год."

стр. 163 -174 , стаття під заголовком:

"Вяселле ў Бельскім лавце." - М. Лобач.

Видавництво. Головне Правління Білоруського
Громадсько-культурного товариства -Білосток)

Фрагмент
передоріб
на жіночій
сорочці
Село Заліщи,
Білопідляське
воєвідство.

- 3.8. Питався коровай: "Де ж ти моя дороженька?..
Туди ж твоя дороженька, што од печи до столу.

(Старий Корнін - К.І. Брен)

- 3.9. Припала дівонька лічком до стола, до коровай.

- Їсань, дівонько, батенько іде!

- Ой я не встану і не привітаю,

Головка боліт, серденько щиміт.

(Потім співають "матюшка іде" і т.д. а коли
заспівають "міленькій іде" - то співають:)

"- Тепер я встану і привітаю -

Головонька не боліт, серденько не щиміт..

(Після цього молоді підіймають голови)

(Старий Корнін - К.І. Брен)

- 3.10. Маршалок коровай дієліт -

Сам собі не вієріт.

То в рот, то в кішунку

Штоби поживіті жуонку.

За нім жуонка ходіт

Семеро дітей водіт,

А всіє з кошелямі.

Маршалок коровай рієже,

У нього з носа лієзе.

Дайте йому помеліще

Утерті носіще.

Ми пшеніцу пололі,

Руки покололі;

А ви сором знайте

Нам коровай дайте.

(Старий Корнін - К.І. Брен)

Як несли коровай для пана до двору - співали:

- 3.11. Ми ідемо з куніцу

І з ярою пшеніцу

Од свого господаря

До пана дидича.

Єдьте сватове в двур,

Допчите зелений мармур

Корками, подкуєвками,

Жовтими чоботками.

(К.В. Вуїдцький - стр.145)

Як несуть коровай то співають:

3.12. Тройця по церкви ходить

Спаса за ручку водить;

Спас ся еї пиляє:

Хто о той коровай дбає,

Чи з села селяночка,

Чи з міста міщаночка,

Чи зо Львова бурмистрова,

Чи сама Пречистая ?

- На мори ви́тай вісить -

Сам Бог коровай місить,

Янгели воду носять,

Господа Бога просять.

(Село Ганна, Білопідляське воєв., колишній Володавський повіт, О. Кольберг "Хелмске" Том I , стр.

214. Перше видання книжки - 1890 рік, Краків,

Друкарня Ягелонського університету.)

3.13. Як ділять коровай то співають:

Ей, ви́тай, ви́тай святий коровай!

Де ж бував із Божого дару,

Що жесь видав ?

Стояв же я на полі,

На ниві ярос племінцю;

Тапер стою на тисвусі столі,

На льняну́м обрусови.

Видав же я місяця із зорю,

Обое ясенькиї,

Там собі обое в золоті сіють.

Не є же то ясний місяченько,

Є же то молодий Максимонько.!

Не є же то ясна зоронька,

Є же то молодая Настуся !

Ой, сидять собі обое ру́вненькиї

І сповняють мед, вино із склянці.

(Село Ганна, О. Кольберг, "Хелмске" Том I

стр. 217)

Як дружно ділить коровай то співають:

- 3.14. Дружба коровай крає - золотий ніжик має,
Срібну талероньку - а білу рученьку.
Був коровай як віко - а де ж його подіто?
Дружбонько розшахровав - на родиноньку роздав;
То в єменю, то в кишенью - ля жонки на вечеру;
То в рукавиціє, то в ногавиціє - ля своїй молодиці.
Наш друженько пан, пан - на ням солом'яний жупан;
Ликом подпасався - до короваї вубрався.
Дружба коровай ріже - а йому з носа діже.
Ми пшеницю полодьи - рученьки поколодьи;
Самії ся догадайте - нам коровай дайте,
Хоч по гусочци - хоч по трюшечці
Всяї родиноньци дайте.

(Містечко Ломазі Білопідляського воєводства.

С. Кольберг, "Хелмське", Том I, стр.217)

Як коровай лежить на столі то співають:

- 3.15. При тисовуєм столі - велький дар стоїть,
Барзо велький дар - наш славний коровай.
Тиканий гусоньками - як небо зороньками,
Сріблом усяпаний - золотом накропляний.
Хто ж його усяпав? Максимцьова матьонка
Білими рученьками - яред пшеницер,
В ночі при свичі - на зороньки дивлячесь.

(М. Ломазі - С.Кольберг, "Хелмське."

Том I, стр. 218.)

IV. Пісні, що їх співали коли молодий виряджався із своєї хати по молоду щоб її забрати до шлюбу.

- ;1.1. Зелений явор, зеленосенький

На море похідівся;

Молоди хлопец, молодосенький

До тестя виладівся;

В правуй ручоньци хустоньку держит -

Сльозонькі утирає,

З лівого боку сидіт батенько;

Той його навчає:

- Їдеш, синоньку, з чужих людей,

Будь же покурюньки;

Знімай тапку частосенько,

Кланяйся низьосенько. (Старий Корнін -Н.І.Брен)

У. Пісні, що їх співали як молоду виряджали до шлюбу.

Як мати чеме дочку до шлюбу то спивають:

- 5.1. Поїе^{ди}ть матю^{ни}нко до Львава,
Купі гребі^{ни}ця перлова;
Будьом косоньку чесали,
Час до сьлюбоньку їхали.

(К.В. Вуйцицькій, "Песньні", Том II стр. 152)

VI. Пісні, що їх співали коли молодий приїхав по молоду
і стояв перед порогом її хати.

Свашка князя (молодого) співає:

- 6.1. Ото ж тобі молодий Прокопку пихота,
Позачиняв твій тестенько ворота;
Позачиняв, позамикав замками,
Постій, Прокопку, за воротами.

(К.В. Вуйцицькій, "Песньні", Том II стр 136)

- 6.2. В хаті молодої свашки співають:

Заглядали свати
Окнами до хати,
Чи тлу^{ста}
Капуста?
Чи великий горщик каші,
Чи под'їдять свати наші ?

(К.В. Вуйцицькій, "Песньні", Том II стр 137)

Свашка на подвір'ї співає:

- 6.3. Одсуньте сконечко
Нех ввійде слонечко ;
Щоб ми побачили
Пощо приїхали.

(К.В. Вуйцицькій, "Песньні", Том II стр 137)

В хаті співають:

- 6.4. Наїхали свати,
А всі бородати;
Гон^{та}ми голова бита;
Сновками борода шита;
А всі того, а всі того
Прокопка молодого.

("Песньні", том II стр.138)

В хаті співають:

- 6.5. Що то за гості наїхали,
Ставляли коні по дорогах,
А самі пошли по господах.
Ой! Вишла до них Гануля,
Знизенька ся уклонила,
Зтихенька слуховце промовила:
"-Ой! Мої милі бояренські,
Не дайте мені доганонькі,
Мойому батенькові неславонькі;
У мойого батенька стаєнь много,
Стаєнь новосеньких,
А світиць білесеньких.

(К.В.Вулицький, "Песньні", Том.ІІ.стр.139.)

На подвір'я співають:

- 6.6. Вийди Ганулю до нас,
Бо у нас всього раз:
Віночок зеленийкий,
Кущничок червоненький,
Прокопко молоденький.

("Песньні", том ІІ стр. 138)

- 6.7. А у гордого тестенька
Стоїть зять, неділює,
Аніхто о нім не відає!
Одна Гануля відала,
Батеньку в нуюжкі впала:
"Ой! Мій батеньку рідний,
Пускай бояренські вдвір,
Мого Прокопка за тисовий стіл.

("Песньні", том ІІ стр.140)

Після відчинення дверей в хаті співають:

- 6.8. Де-сьте ся свати забавляли,
Чи-сьте коников доставали?
-"Хоть доставали, не доставали,
На пометлиських приїхали,
Коцюбиськами поганяли.

("Песньні", том ІІ стр.141)

Як молодий входить до сінь то співають:

6.9. Летієв соколів через три бори,

Через чотири,

А в п'ятом лієсі

Сієв на ориєсі,

Сієв на ориєсі, з лієсом говорить:

- Ой лієсу, лієсу, муой ти лісоньку,

Через тебе летієв крильцьом не тронув

І пірціє не уронів.

Схав хлопець через три селіє,

Через три селіє, через чотири,

А в п'ятом селі

У теста на двори,

У теста на двори з тесцьом говорить:

- Ой тество, тество, муой ти тественьку,

А дак ти подів мого дівчинсьнюку?

- Твоя дівчина в новуї комори в'є віночки,

А все з ругочки.

(Старий Корнін, Н.І.Брем)

VII. Пісні, що їх співали під час поклонів (благословенства)
в хаті молодії.

7.1. Ізхилилася вишня

Од верху до кореня -

Поклонися Ануло

Через стуол до батенька.

На стуол головку склонить

А под стуол сльози ронить.

До сирій землиці,

До білосечьких муонок

Кланяюся Гачуло

Старому й малому

І батькові своїму,

Бо вже бусльє не буде;

Тільки твого уклону,

Що у батенька відому.

(Н.В.Вуйцицький, "Песньні", том II стр.122)

7.2. Ех! Кому ти молодая Ганулю кланяеш?

Ей! Коли в соїм дому рідного батенька не має?

- "Ой, есть же у мене родиноньки не малр,

Буду кланятися щоб за батенька мені стало.

- "Ой! Не стане, молода Ганулю, не стане,

Вже твої батенько на білій нусжкі не встане.

(К.В. Вуйцицький, "Песньи", том II стр 123)

VIII. Пісні, що їх співали коли молода пара мала виходити
на двор щоб їхати до шлюбу.

8.1. Ей! Розлійся Полелю

По бору, по кореню;

Ой розплачяся Ганулю

Перед рідним батеньком.

- "Ой мій батеньку рідний

Перейди мені стеженьку,

Бо уж я се беру в дороженьку;

В церкві нам ручки зв'яжуть;

А батенько їй каже: "З Богом, діття, з Богом,

й з Божим дозволенсьом, з моїм розказансьом."

(К.В. Вуйцицький, "Песньи", том II стр 129)

8.2. А в крузі сонечко іде,

Молодая Гануля до шлюбу їде;

Просить рідного о вспоможеніє;

- "Нех тебе дітятко Бог вспомагає."

("Песньи", том II стр. 130)

8.3. Перед ворогами виноград росте,

Спод винограду вода тече;

Там Гануля білилася,

Як до шлюбоньку - радилася,

Свого батенька питалася,

Чи хорошенько убралася.

"Ей! Хорошенько, діття моє !

Ей! Хорошенько, дороге!

Ой, як білая билинонька,

Як червона калинонька!"

("Песньи", том II стр.130)

Якщо молода була сиротою - співають:

- 8.4. Стояла калина в лузі -
Наша Гануля в тузі:
Що вона собі думає?
Що батенька не має!
Немаємоу весілля справляти,
Пишного обіда давати.

("Песньні", том II стр.131)

IX. Пісні, що їх співали коли виходили на двір, як сядали на хвіри(підводи), як вже молода сиділа на підводі, і як їхали до церкви вінчатися.

Їдучи до шлюбу співають:

- 9.1. Їхалі ми селом
А в селіє калюжа:
Бояри кажут: "То мід, то мід!"
А молодий каже: "То піймо, то піймо"
А свашка каже: "Єдьте,
Не бредьте,
Бо то сельська калюжа."
Їхалі ми селом
А в селіє свінка!
Бояри кажут: "То звір! То звір!"
А молодий каже: "Ловієм, ловієм."
А свашка каже: "Єдьте,
Не бредьте,
Бо то сельська свінка"
Їхалі ми селом
А в селіє гусі!
Бояри кажут: "То сир! То сир!"
Молодий каже: "Дієлим! Дієлим!"
А свашка каже: "Єдьте,
Не бредьте,
Бо то сельська гусі!"
Їхалі ми селом
А в селіє клуня!
Бояри кажут: "То церковка!
Молодий каже: "Вінчаймося!"
А свашка каже: "Єдьте,
Не бредьте,
Бо то сельська клуня." ("Песньні", том II стр 147-148)

Їдучи до церкви співають:

- 9.2. Не вий вітру в гору! Повій по дорозі,
По казаним возі!
Розвій моє носу,
По плечках, по волосу,
К вінецьові моєму.

(К.В. Вуйцицький, "Песньні", том 2 стр 132)

- 9.3. Ступайте коники,
Сиви не великі,
На дорогу підганюю,
Под церков святую.
Зазвоніте дзвони,
Заспівайте ангели!
Засвітіте свічи,
Двоє діят звінчати.

("Песньні", том II стр. 132)

Доїжджаючи до церкви співають:

- 9.4. Нема нсьондза дома,
Поїхав до Львова
Ключиків купувати,
Церкву одмикати,
Двої людей звінчати.

("Песньні", том II стр.152)

X. Пісні, що їх співали коли повернули з церкви і стояли
перед порогом хати.

- 10.1. Після шлюб, перед хатю, якщо молода сирота:
Знати, сироту, знати,
Що не виходить мати,
Не виходить, не вітає,
Як ся дітятко має.

("Песньні", том II стр. 133)

- 10.2. Як стояли перед порогом хати:

Под двур подїждає,
Як мак розцвітає,
Як червона ружа,
Як біла бероза -
Наша молодая гожа. (Старий Корній -К.І. Брен)

Як стояли перед порогах хаті:

- 10.3. Вийді, вийді матерньо з свічами,
Уже твоє дігятко звінчане
І до тебе на утіху примчане.
(Старий Корнін - Н.І. Брен)

- 10.4. Подякуймо Богу
І священнику Корнінському,
Що мами діткі звінчав,
Не мнуого гроши взяв,
Два золотис
За їх, молодце.
(Старий Корнін - Н.І. Брен)

- 10.5. Подякуймо Богу і пану,
І ксьондзові своєму,
Же нас звінчал:
А пан не мношко взяв,
Ліцерську копу
За Гануліну косу.
Подякуймо Богу і пану,
І ксьондзові своєму,
Же нас звінчал:
А пан не мношко взяв
За мене молодую,
Червонца червоного
Од Лукашка молодого.

(Н.В. Вуйцицькій, "Песньні", том II стр.146)

XI. Пісні, по їх співали коли повернули з церкви і молода
пара сіла за столом на повазі.

Як молоді сядуть на повазі:

- 11.1. Посажено Анулю
На том лизим повазі;
Її посаг писар писав,
Од Господа Бога,
І од батенька рідного.
("Песньні", том II стр 121)

- 11.2. Си, летіли сиви гусонькі через сад,
Си, кликали молоду Ганулю на посаг:
А хтож тебе том посагом даровав?
Даровав мене Господь Бог і батенько, (Песньні, стр150)

Коли за столом сидить молоді:

11.3. Заглянув соколів

За тисовий столік:

Коло того соколонька

Гануля як зоронька.

І заглянуло два й анголи з неба;

Посаджено двоє люди де треба:

Гануля і Лукашко в Божий час,

Дай же їм Боже милосерний всього раз!

(К.В. Вуйцицький, "Песні", том II стр.150)

11.4. Заручана дівонько,

Подай батеньку водіці!

-У мене водіца дорога -

Доршудшей віна зельного,

Солшудшей меду солодкого;

Уже ж я батеньку не слуга

Коб я водіці подала,

Уже ж я молодцьова слуга

Коб я водіці йому подала.

(Старий Корнін, К.І. Брем, 1836 рік)

Після шлюб, коли молода плаче:

11.5. Задзвонило золотого

В шкатулі лежачи;

Заплакала Гануля

Од вінця приїхавши:

"Ог, мій батеньку рідний,

Зав'язав нам поп ручки,

Поміняв перстеночки,

Із чужим чудзанином,

З чужої стороненькі,

З далекої дороженькі."

"Ог! Моє діття рідненьке,

Волів би я тисяч дати

Жеб тобі ручки розв'язати

І перстеночки розміняти."

("Песні", том II стр.149)

XII. Пісні, що їх співали під час перапоїн.

Княгині (молода) кидає на землю чіпець:

- 12.1. Тануло, догадайся,
Повівати не дайся,
Покінь чіпець
Под пець
А кімбалку под лядку,
А віночок на головку.

(Н.В. Вуйцицький, "Пісньні- том II стр.143)

XIII. Пісні, що їх співали коли молоді розчесували косу
та торгувалися за косу.

Під час торгу за косу молоді:

- 13.1. Братеньку намістичку
Сяди собі в кресличку,
Учися торгувати
Як сестру продавати.
Грош слина!
Сестра мила
Братикови своєму.

("Пісньні", том II стр 124)

- 13.2. Брат коску розплітає,
Де куснічки діває ?
Відає на застонці
Для меншої сеструнці.

(Старий Корніч - Н.І. Брен)

Коли брат допомагає розплетати косу:

- 13.3. Брат косу розплітає,
Вже волки задіває:
Відає на застонку,
На молодшу сеструнку.

("Пісньні", том II стр.128)

Коли мати чеше косу:

- 13.4. Моя матенько мила
Стань мені за плечима,
Розчесуй мою косу,
Своїми рученьками,
Примускай сльозоньками.

("Пісньні", том II стр 123)

Після розплетення коси:

- 13.5. Кланяйся, діво́нько, нізе́нько,
Уже твоє вінчання бі́зенько.
Кланяйся, діво́нько, ще́ ніже́й,
Твоє вінчання ще́ бі́же́й.

(Село Старий Корнін, записав Калюстий Брень
у 1853 році)

До молодого, котрий олю́ть за дверима:

- 13.6. Не стій за дверима,
Не світи очима!
Не жалуй хусткі страсти,
Братика з місця звести -
Сам на посазі оісти.
("Песньні", том II стр.125)

Коли торг закінче́но:

- 13.7. Згода, братики, згода
Мед-вино попи́йте;
Нашу Ганулю молоде́цьку
Прокопкові спу́сті́те.
("Песньні", том II стр.126)

Під час розплетува́ння коси:

- 13.8. Молодая Гану́ля не схи́лай голо́вонькі,
Не дай коску рва́ти,
З зо́лота обира́ти.
Ми твою косу́ годова́ли,
Медом, вином сма́рували,
Зо́лото́м поси́пали,
Шолком заплета́ли.
("Песньні", том II стр.127)

- 13.9. Треба косу́ розплета́ти,
Треба віне́ць закла́дати.
Пішла Гануле́нька
До городе́нька,
Білими ноже́ньками.
Рі́же барвіно́к
Собі на віно́к.
Пришла до є́ї
Ма́тенька є́ї.
" По робил дитино́ньку..

"Ріжу барвінок
Собі на вінок,
На свою головоньку."

(К.В. Вуйцицький, "Песньні", том II стр.127)

13.10. До Дунаю стеженька, куди бігла Гануля;

Над Дунаєм стояла,
З роси косу чесала.

" Ой опадайте волоси
Коло моєї коси!
Падете, не тонете,
До батенька пливете;
Нех батенько знає,
За кого мене дає."

" Знаю, дітятко, знаю,
Але доленькі не виглядаю."

("Песньні", том II стр.127)

XIV. Пісні, що їх співали під час прощальної вечери
в хаті молодії.

14.1. Пливе човничок по ріці,
Плаче батенько по дочці;
Слідочок на порозі,
А дітятко в дорозі.
Бідна моя головонько,
Без тебе ягодонько!

("Песньні", том II стр. 144)

14.2. Огляділася мати

Кого нема в хати?

- "Всі дівонькі в таночкі йдуть,
Мого дітятка не ведуть!

Питаю я вас дівонькі,
Чи не бачили Ганулю? "

- " Ой! Бачили ми Ганулю,
У свекорка за столом,
За скрипоньками не чує,
За сльозоньками не бачить"

("Песньні", том II стр.144)

Прощавшися з батьками:

14.3. На добрануоч стіни й лави,
І столи мальовани!

Хто ж вас помивати буде
Як Ганулі не буде?
Помие вас матинойка,
Білими рученьками,
Дробними сльозоньками.

(К.В. Вуйцицький, "Песньні", том II стр.154)

ХУ. Пісні, що їх співали коли молодий від'їжджав з молодого до свого дому або як від'їжджав "взяті" до дому молодого.

15. Молода Гануля по садоньку ходила,

1. Калиноньку ламала,

Личеньку й прикидала,

Батенька се питала.

- "Ой! Мій батеньку рідний, чи буду я така
Як колинонька тая?"

- "Будеш дітятко, будеш

Покіль у мене будеш;

Бо як підеш од мене,

То спадє з лица краса

Як од вітроньку роса;

Висушить головоньку

Як вітер гороньку,

Як мороз долиноньку.."

("Песньні", том II стр.153)

Коли мола сідає на віз - співають:

15.2. Молоденький Дукашко коло города грає,

Аж в город заглядає:

А в городіє Гануля

З руткі віночки віла,

З Лукашом говорила.

- "Ой! Лукашку, душенько,

Проси батенька о мене,

Нехай видасть за тебе;

Бо як мене не видасть

То я сама вискочу,

І скринечку виточу,

Скринечку малювану,

Золотом оковану,

Дарами наповняну.. ("Песньні", том 2, стр.156)

В дорозі їдучи до хати молодого співають:

15.3. Туло коники ідуть,

Великий товар везуть:
Мальовану скрипку,
І молодую княгиню.
Возьми й мати ласку
Привієз сии невістку:
З одним радном,
Із тлустим стогном,
Із великими зубами,
І куриця соколуха,
І невістка чебетуха.

(К.В. Вуйцицький, "Песньи", том II стр.159)

15.4. Коли од'їде молода:

До коні, братики, до коні!
Гоніте сеструнку в погоні!
Виїхали братики на гору,
Не видко сестрички на долу,
Чути голосок як є,
Плаче у свекра на дворіє.

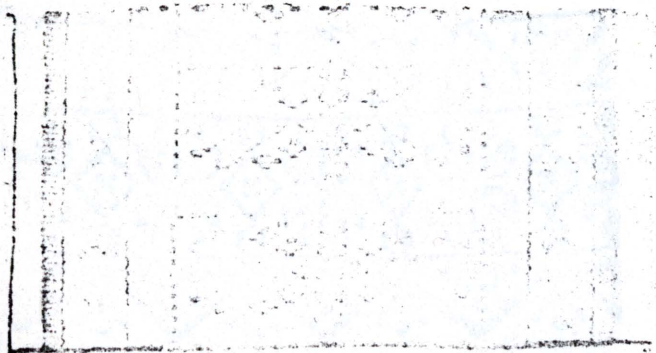
(Оскар Кольберг, "Хелмска", част.І. стр.209)

XVI. Пісні, що їх співали як кінчалося весілля.

16.1. Їде Парася з ложа,

При неї Матенька Божа:
Вложили коруноньку
На єї головоньку.

(К.В. Вуйцицький, "Песньи", том II стр.159)

Фрагмент передоріб на жіночій сорочці.
Село Голобно гм. Подкарпатська, б.б. Біла Піс.

ПОХОРОНИЙ ПИСЬНІ

За смертію чоловіка і з його похороном зв'язані є багато вірувань, звичаїв і обрядів. Не буду тут всього описувати подробно, що мені розказали в 1930 році Анастасія Матчук з села Дубогроди і Анна Левицька з села Ганна Білоподляського воєводства.

Розкажу тільки про найважливіші звичаї й обряди. Як чоловік помер то його нараджували на смерть. Мили його і вбирали в нове убрання. Нараджуванням небожиків займалися колись на селі спеціальні люди (баба альбо чоловік). Небожик цілу добу лежав на лавці в хаті головою до святих ікон. Потім вкладали його до труни. При голові покійника палилися свічі; в бідного дві, в багатого штири. При небожку в день, а переважно через цілу ніч чергували: найближча родина, родичі і всієї поколії жителі села. Говорилися: " Йдемо наніч (нану́оч) до небожника. Под час чергування люди молилися за душу небожника і співали небожних пісень як теж пісень званих заводинами. Давній були на селі спеціальні люди, которі приходили до небожника слізати заводини. Вдалося мені записати тільки сім похоронних пісень. Тьких пісень, що мають чисто релігійний зміст як нпр. псаломи я не записував.

Протяг ночі - чергування при покійнику - відбувався похорон. Перша часть того сумного обряду називалася заводинами або виводом (визід, виву́д). На виводини їшли ціле село. Труну клали на хвіру і везли її на могилки. Якщо могилки були в другому селі то похоронна процесія затримувалася на краю села. Тут відбувалася церемонія прощання небожника з рідним селом. Після того обряду часть жителів села вертала до своїх домів а на могилки їхала (їшла) найближча родина, родичі, сусіди і друзі покійного. Под час виводу і потом под час похорону люди співали пісень. В похороні брав участь священик. Протяг похорону родина померлого робила для всіх що брали участь в похороні поминки, які звуться в селах над Бугом в околицях містечка Славагичи - вмерлинами. На вмерлинах частували їмоя й пхизом.

1. Кажуть люде.

Кажуть люде, що я умру -

А я хочу жити.

Поки жили на тм сьвіти

Ть треба умерти.

/2

Хоч я маю срібро й злото,

Дорогії шати;

Трудно бо мні на тамтой сьвіт

З собою забрати.

/2

Хоть би я забрала,

Там того не треба,

Птири дошки, саджень земли,

Спасення з неба.

/2

Як уложать грішне тіло

В глубокий доли,

Як засиплять писком очи

На гляню николи.

/2

Там будуть лежати

І ноги і руки -

Пуѣде душа нестерельна

На вічний мукі.

/2

Чоловіче - небоже

Збери всі обіди,

Поклонися всьому сьвіту -

Одпустить Біг віни.

/2

(Записано од А. Матчук - село Дубогроди, 16.II.1982 р.)

Фрагмент передорів, д. Володавський повіт.

L A M E N T Y - Z a w o d z e n i a

2. Już idę do grobu smutnego

1. Już idę do grobu smutnego, ciemnego,
Gdzie będę spoczywać aż do dnia sądnego,
Gdzie możni królowie swe kości składają,
Książęta, panowie /2/ w proch się obracają.
2. W tą podróż odchodzę, nie biorę nic z sobą,
W postaci okrytej śmiertelną żałobą,
Tylko cztery deski, licha biała szata,
Toć cała wysługa /2/ mizernego świata.
3. Już słońce i księżyc świecić mi przestaną,
Robactwo, zgnilizna - te przy mnie zostaną,
Gdzie mądry Salomon podzielił się z mądrością,
Gdzie Krezus Aswerus /2/ z swoją wspaniałością.
4. Gdzie Samson tak silny, gdzie mężna Judyta,
Gdzie mocny Herkules - niech się kto chce pyta,
W jaskinię podziemną śmierć wszystkich ukryła,
Toć samo dziś ze mną /2/ nędzonym uczyniła.
5. Już od Was odchodzę i zegniam się z wami,
Ojcie, matko razem z bracią i siostrami,
Zegniam się z córkami, syny, pasierbami,
Z całą familią /2/ i przyjaciółmi.
6. Zegniam się z tobą małżonko /małżonku/ kochana /kochany/
Dziękuję żeś była /była/ w życiu mym wybrana /wybrany/
Ja tu się oddaję Boskiej opatrności,
A sam /a/ już odchodzę/2/ do strasznej wieczności.
7. Zegniam się dziś z wami - zdrowi zostańcie,
A o duszy mojej nie zapominajcie,
Łaskawym sąsiadom, dziękuję stokrotnie,
Że tu na mój pogrzeb /2/ przybyli ochotnie.
8. Niech wszystkim Bóg płaci zdrowiem i fortuną,
Nagradza i wspiera niebieską koroną,
Otrzyście łzy z oczów, ustajcie w żałości,
Życzcie mi pokoju /2/ w niebieskiej światłości.

3. Zmarły człowiecze

Zmarły człowiecze, z tobą się żegnamy,
Przyjmij dar smutny, który ci składamy,
Trochę na grob twój porzuconej gliny,
Od twych przyjaciół, sąsiadów, rodziny /2/
Powracasz w ziemię, co matką twą była,
Teraz cię strawi - niedawno żywiła.
Tak droga każda, którą nas świat wodzi
Na ten ubity gościniec wychodzi /2/
Niedługo bracie /siostrzo/ z tobą się ujrzymy,
Jużes tam doszedł, my jeszcze idziemy.
Trzeba ci było odpocząć po biegu,
Ty wstaniesz, boś tu tylko na noclegu /2/
Boże, ten zmarły w domu Twym przebywał,
U stołu Twego jadł, Ciebie wzywał.
Na Twojej łitości polegał bezpieczny,
Dla duszy jego odpoczynek wieczny /2/

4. Pieśń dla młodzieży /lament /

Czemuz tak rychło, Panno, bierzesz mnie ze świata,
Czemuz tak prędko znikły moje młode lata ?
Kilka lat tylko byłem /kam/, kilka dni na świecie,
Nie użyłem rozkoszy w moim młodym lecie.

Dajesz mnie był rodzicom moim ukochanym,
Teraz mnie śmierć zabrała w wieku młodym.
Ojciec i matka z oczu obfite łzy leją,
I od żalu wielkiego na poły truchleją.

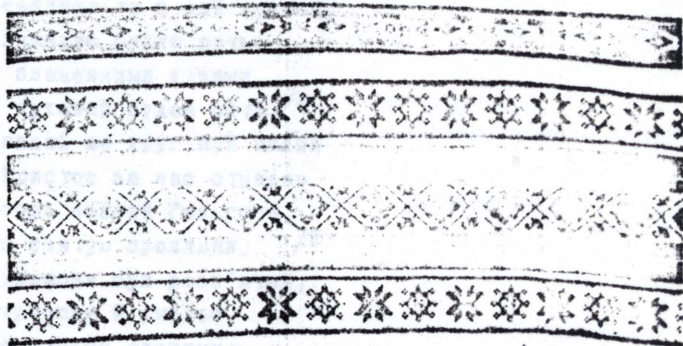
Mogłeś śmierci okrutna dać mi jeszcze pożyć,
By rodzice pociechy mogli ze mnie dożyć,
Lecz inaczej wyrok Boski sporządził,
Aby złości światowe mnie nie postępiły.

Ojcie i matka moja, już się żegnam z wami,
Z krewnymi kochanymi, z bracią i siostrami,
Dziękuję Wam za wszystko coście mi czynili,
Zeście mnie wychowali i mnie też żywili.

Młodzieńcy i panienki z wami się rozstają
I tą wam do uwagi naukę podają:
Wiedźcie iż do starości śmierć z kosą nie czeka,
Ale i w młodym wieku podcina człowieka.

Wy zaś wszyscy którzy tu dziś przy mnie stoicie
Ostatnią chrześcijańską posługę czynicie
Westchnijcie z głębi serca do Boga naszego
Aby mnie przyjął raczył do Królestwa swego.

(Письні: 2,3,4 співала Анастасія Матчук -
село Дубогроди - записано 16 лютого 1932 р.)

Фрагмент передорів на спідниці
Село Коденець, гм. Дубога Колода.
Колишній Володабський повіт,
тепер Білопідляське воєвідство.

5. Коли Ісус був.

Коли Ісус був у Віфлаїмі
Тоді сказав смутне слово Деві Марії /2
Ах, Мати моя, смутна новина
Вже й недовго попрощаєш свого сина./2
Сину мій милий, сину коханий, Як лийши
Не лишай же мя самеї, Твоєї мами./2
Ах, мати моя, мусить так бути,
Мушу своєю народ коханий з грехів позбути./2
Як мя поймають, будуть судити,
Будуть люто катувати й нещасно бити./2
І весь час люто муть катувати
А тіло мое від кості ме відпадати./2
Приде Іуда мя цілувати
Щоб на муки жидам в руки мене оддати./2
Голова моя повна мудрості,
Тисячи ран мя дадуть і вінець острій;/2
І руки мої, що світ створили
Будуть до крима прибивати, порвуться жида./2
І нозьки мої будуть прибити
А за напій жовть і оцюд дадуть мні пити./2
О, Мати моя, о Мати мила
Щоб ти мене на смерть люту благословила./2
Якого ж бо я серця би була
Щоб я й тебе на смерть люту благословила./2

6. Страдатільна Мати.

Страдатільна Мати під хрестом стояла,
Стояла й ридала, в слезах промовляла:
Ой, сину, мій сину, за яку причину
Переносиш нині тяженьку годину, сину мій!
Як я тебе купала гіркими слезами,
Як малим ховала перед ворогами;
А нині я бачу, бо й тебе вже трачу,
життя, сину мій, більше не zobачу, під хрестом!
Ти моя ж потіха, ти мій світ ясний,
Сохнеш ти за скоро тай в'янеш безчасно.
А що ж ви мною стане сиротою?
Я сама под крижом як билина стою, сину мій!

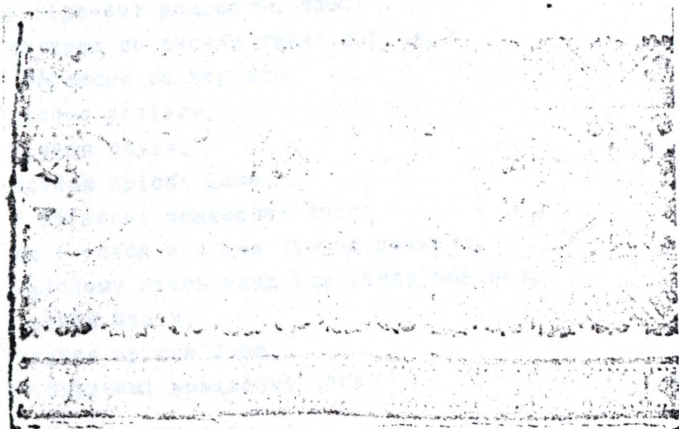
А Христос до неї зтиха премовляє:
Я на свого друга, і госину влягає;
О, Мамо, Мамо, возьми друга мого,
Він тобі заступить за сина твого, о, Мамо!

7. Для Христа я умираю.

Для Христа я умираю,
Для Христа я буду жить;
Я й з любові умліваю,
Він мій світ і він мій щит. /2
Я живу в путі тернистим,
Могу з ним Його пройти;
Поможи ж мені Спаситель
Путь тернистий перейти. /2
Тихо, тихо, вже й ни довго
Ти пройдеш земну путь;
Всі печалі і унинья,
Всії цезнуть, пропадуть. /2
І вселишся ти в рай чудной,
І блаженно будеш жить;
І з блаженними душами
Мід духовий будеш пить. /2
І згадай же друг муй милий
Як Христос за нас страдав
На горі званій Гольгота, /2
Кров святу проливав.
На крижови був розп'ятий,
На крижови й умирав,
І останніми словами
Мать Марію потішав. /2
А Марія, Мать Христова
Умліва мно́го раз;
Всі пророцтва вспоминала
Що должно йому страдать. /2
Сотворив він мно́го чудов,
Як ладий ходив учив;
На горі Фавор Спаситель
Своє личко ізменив. /2

Для Христа я умираю,
І з Христом я й живу;
І з нещасття ізмінюся,
За Христом своїм пубду. /2

(Письні : 5,6,7, записав я од Павлини Сьльонзак
в селі Матичівка, дня 13 червця 1931 року)

Фрагмент передорів на жіночій сорочці.
Село Заліщи, гм. Подєдвір'я, Б. Володавський
повіт, тепер Білопідляське воєвідство.

Фрагмент передорів на жіночій сорочці.
Село Заліщи.

КОЛЯДКИ Й ЩЕДРІВКИ

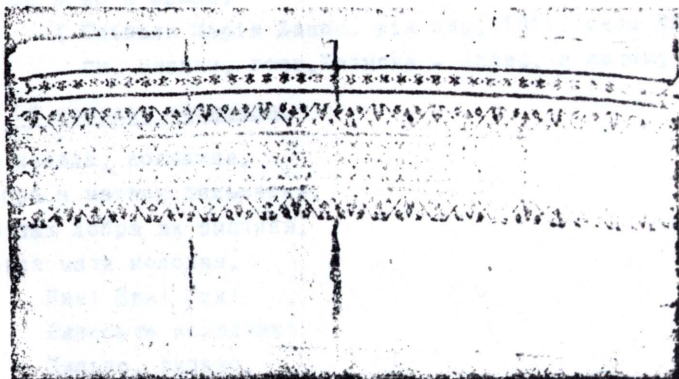
Барз'омного є Подляшю звичаїв і обрядів пов'язаних з Різдвом Христовим (колядою), з Новим Роком і святом Богоявлення (щедру).

До найважливіших звичаїв і обрядів треба залічити: завішування іви под полатом, спільна вечеря в останній день перед Христовим Різдвом звідна колядою, завішування колядою (так називався околот соломи, якого вносили до хати на спільну вечерю) овочових дерев на Новий Рік, запрошування самітних людей (жебраків) на коляду (вечеру), варіння й споживання куті, колядування й щедрування (гоголання), ходіння з гвіздом, шпеклю й геродами, версіння ввечір перед Новим Роком, сіяння зерна в хати на Новий Рік, кресління свяченою водою хати і малювання кредою крижів на дахах і гічлах.

Под час спільної вечері співали пісні, які називаються колядками. Од останнього вечора перед Різдом (колядою) аж по Новий Рік діти й молодьом ходили по хатах (з гвіздом, з козою чи без нічого – малиї діти) і колядували то є співали колядки, які в більшості мали релігійний характер. Нотомість од Нового Року по свято Богоявлення (щедру) щедрували то є співали щедрівки. В інших селах як наприклад: Вирикі щедрування називалося гоголаньом.

За колядування й щедрування люди давали дітьом і молодьом колядники, ковбасу і гроші.

Вдалося мені записати 18 колядок і щедрівок, що їх помістив в тому збірнику народних пісень.

Фрагмент передборів. Село Заліщи,
Бувший Володавський повіт.

К О Л Я Д К І

1. Скінія златая.

Скінія златая конче завіта,
Відятая здесь младенца-сина повіла.
Радуйся Марія,
Радуйся прісна Дева,
Во Віфлеємі рождество твое!
Пастирія со ангели тайно явілся,
В Вефлеєма во вертепе
Хрістос роділся.
Радуйся Марія,
Радуйся прісна Дева,
Во Віфлеємі рождество твое!
Вол і сьвол восущен Творца познают,
Рожденому здесь младенцу хвалу воздают.
Радуйся Марія,
Радуйся прісна Дева,
Во Віфлеємі рождество твое!

2. Новое літо зачинає.

Новое літо зачинає,
Новий цар цара ізблагає;
У Бога ся народив,
Бога того заступив -
Трода.
А звезда понаділа царя:
Спешимся велькім гусударям.
Віталі пастиріє,
После пришлі, царіє -
Царуов воех.
Полнога місячная била
Когда Дева сина породіла.
Целую ноч сватіті,
Волю його полніті -
Мусіла.

(Записано од Степана Сидорука, рік нар. 1919, село Ставкі
гм. Володава, воев. Холмоке - 15 грудня 1979 року)

3. Ой коляда, колядиця.

Ой коляда, колядиця,
Дайте мачку і кутиці!
Як дасте то даїте
Моїх чомжуов не томіте!
Мої ножки білосеньки,
Ще й до того дрібненьки.

Пик! Пик! Пик!
Виносьте колядаик!
Пильно, пильно,
Бо в ножки зимно!

(Записано од О. Ігнатюк, село Данці, серп. 1970 р)

4. Ой коляда.

Ой коляда, колядиця,
Дайте мачку і кутиці!
А не дасьте - одкажіте,
Моїх нужок не знобіте!
Мої нужки невелічки,
Пошийте їм черевички;
Черевички шумшувії
А панчошки біленькії!

Мик! Мик! Мик!
Виносьте колядаик!
Пильно, пильно,
Бо в ноги зимно.

(Співала Марія Дацюк, рік нар. 1911, село Хворостига,
гм. Вирики, воєв. Холмське - запис. в лютому 1973 р)

5. Ой коляда, колядиця.

Ой коляда, колядиця,
Добра з мачком пальониця.
Не так добра як смачная,
Пекла мати молодая.

Пик! Пик! Пик!
Виносьте колядаик!
Пильно, пильно,
Бо мні в ножки зимно!

(Співала Зофія Семечук, рік нар. 1929, село Знівка
гм. Ганна, воєв. Біла Подл., запис. _8 березня 1936р)

6. Ой коляда, баба рада.

Ой коляда, баба рада,
На піч лізе - січку ріже;
Нарізала штири міхи,
А п'ятого для поліхн.

Пик! Пик! Пик!

Виносьте колядник!

Пильно, пильно,

Бо мні в носки зимно!

(Записано од Софії Семенюк, _8 марця 1980 р)

7. Коляда тату.

Коляда тату, коляда мамо,
Хліб ячний -
Ой, на покушай, мос дитячю
Чи смачний!

(Записано од М. Гапонюк , 8 марця 1980 року)

8. Коляда тату.

Коляда тату, коляда мамо -
Хліб ячний:
Ой дайте, дайте хоч покушатх
Чи смачний ?
Я тобі Зую заколядую
Прибігав;
А ж ти мні даси чорна поросся
Упикли.
Я тобі Зую заколядую
На кухні;
Щоб в тебе яїдя як у баранця
Упихли.

(Записано од Ст. Сидорука, 10 вересня 1973 року)

9. Колядєнь дайте в день

Колядєнь дайте в день,
Бо я в нощи не пубьду,
Бо собачки осадуть,
Колядничка одбортуть.

Пик! Пик! Пик!

Виносьте колядник!

Пильно, пильно,

Бо в носки зимно.
Зап. од М. Гапонюк 8.03.1980

10. Колядєнь.

Колядєнь дайте в дєнь,
А я в нєчі нє піду,
Бо собачки спадуть
Ї колядники відберуть.

(Записано од Ст. Сидорука - 1978 р.)

11. А в тую халуци.

А в тую халуци
Всьо гнилодуци -
Напусту їли
А вітром бєділи.

(То так співали, як вже ни дадуть колядників -
сказала Олена Ігнакє, од которї записано ту
колядку в сєрєпнє 1970 року)

12. А в печі палюхі кіпіли.

А в печі палюхі кіпіли,
Там мої очєньки глєділи;
А я в піч заглядав
По їдному витєгав,
Бо добри були.
А як мні палюхів нє стало
Поліз я на гору по сало;
А я сала ни достав,
З драбинов з гори впав -
Побився.
Їрод цар за Христом нанявся,
Він за ним дуже побивався;
На сідельці нє вдержався,
З кобилчини обиривався
Тай впав на шлях.

(Записано од Ст. Сидорука - 10 вересня 1975 р.)

м/Зайич

Фрагмент переборів на жіночій сесені

ШЕДРИВКИ

1. Щодра, щодра Марія.

Щодра, щодра Марія
На престолу стояла,
Два крижачки тримала
А третього кадила.:
"Кадітеся люди,
Хто в тій церкві буде,
Богу свічку ставте,
А мні колач дайте!"
"Як не дасте колачі,
Беру вола - рогачі
І заведу на море,
Буду в ріг трубити,
Буду Бога просити:
"На нове літо,
Роди Боже жито!
Жито, пшавико,
Горох й сачовицю!
А з їдного колосочка
Буде хліба повна бочка,
А з їдного зерняточка
Буде хліба пачовочка!"
Гу-гу, гу-гу, гу-гу!
Виносьте того до на столу:
Кивки й ковбаски
З Божої ласки!
Китку
З їм в замітку,
А ковбасу
До Бога понесу!"

(Записано од А. Матчук - 16 лютий 1930 р.)

2. Щодра, щодра Марія.

Щодра, щодра Марія
На пристоліку стояла,
Два крижики тримала:
одним ся молила,
Другим ся кадила.

"Молітеся люде
Хто в церквонци буде!
Богу свічку ставте
Нам колачик дайте!"

Пушло волове
В чистое поле
На хліб робати
Бога просити:
З колосочка
Жита бочка,
А з зернітка
Ціла чвіртка.
Дайте коляду-

Взавтра служити прийду!

(Записано од Марії Дацюк - лютий 1973 р.)

3. Дева Марія.

Дева Марія
На престоли стояла;
Дві ковчонечки читала
А третью молила:
Молітися люде
Хто в церквонци буде,
Богу свічку ставте,
Нам колядник дайте!

Пик! Пик! Пик!
Виносьте колядник!
Пильно, пильно,
Бо нам в ноги змрно!

(Записано од О. Ігнатюк - село Данці - 1970 р.)

4. Васильова мати.

Васильова мати
Пошла гоготати;
Щось би їй дати:
Кішки, кубаски
З Божої ласки.
Гу-гу-гу,
Дайте того що на рогі!
На зельоному рожок -
Дайте тьото перуожок!

(Записано од Йоанни Данильчук, рік народж. 1928, село
Красівка, гм. Володава, воев. Холмске, записано
15 серпня 1932 року)

5. Васильова мати.

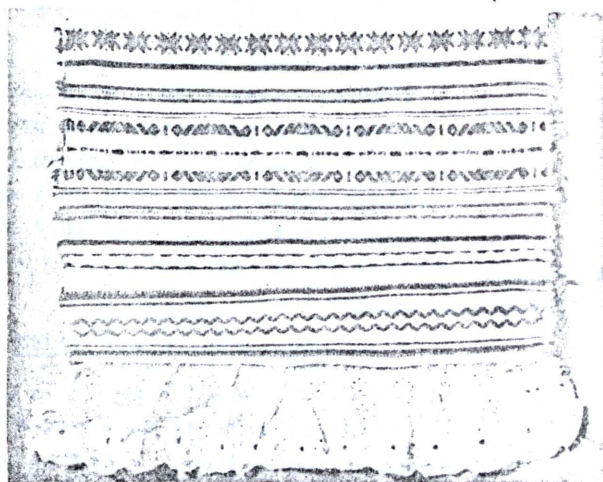
Васильова мати
Пушла гоготати;
На нове літо
Роди Боже жито,
Жито, плениця,
Говес, сачувиця.
З того колосочка
Буде жита бочка,
З теї кучки гречки
Будуть палюшечки.
Гу-гу-гу
Дайте тое, до на рогі!
Кішки, кубаски,
Ложечку кашки!
Пильно, пильно,
Бо мні в ножки зимно!
Мої ножки тонюсенькі,
Ще й до того білюсенькі!

(Записано од Марії Олексюк, рік народж. 1930,
Бело Межилисте, гм. Тучна, воев. Біла Подл.,
- 4 марця 1933 рік)

6. А в поле.

А в поле, в поле
 Сам Господь ходив;
 Сам Господь ходив,
 Дева Марія;;
 Дева Марія
 Ризи носила;
 Ризи носила,
 Бога просила:
 Породи Боже
 Жито, пшаницю;
 Жито, пшаницю,
 Восяку пшаницю.
 Сею, вер, повіваю
 З новим годом поздоровляю!

(Записав я від своєї мами Анни Пачковської, прямо вото
 Ігнатюк, дівоче прізвище Бедзак, рік народж. 1905,
 село Красівка, проживає від 1929 р. в селі Данці, гм.
 Ганна, воєв. Білоподляське - 4 березня 1983 р.)

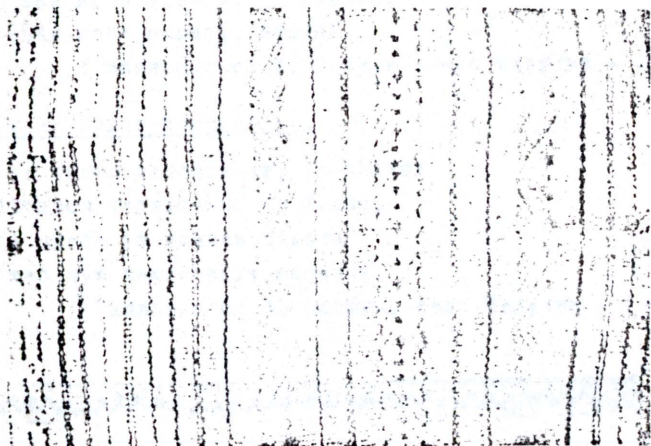
Фрагмент передборів на рушникові.
 Село Засв'ятичи, гміна Ганна,
 д. Володавський повіт, тепер
 Білопідляське воєвідство.

ОБЖИНКОВІ ПИСЕНІ

Давній планице, жито, просо, ріпак жали серпом. Тільки гречку, овес і ячмінь косили косою. Жнива не проходили так хутко як тепер, коли збіжжя притають переважно машинами (комбайнами). Под час тої тяжкої праці баби й дівчата спивали всяких писень, в буюльшості зв'язаних з працею в полі. Коли вже господар кончав жнива то жінці оставляли на його поле жменю незнамого збіжжя (планиці чи жита), пригинали її до землі і прибирали польовими квітами й червоним горохом. Той винок, що остався на полі (восени господар вилущував з його зерно і тим зерном зачинав сіяти) називався в селах над Бугом бородею. В гірських селах як нап.: в Докудіві коло Білої Подляської називають той винок верезь. (верезь). Опріч цього винака жінці робили із колосся збіжжя й квітів великий винок, якого несли до хати господаря. Винок той накладали на голову господарови а господар влаштував для всіх жінців вечору й частував їх горілкою, вином і пивом. Коли це люди працювали в пана (як панщина була) то робили йому величезного винака. Несли того винака дівчата і вручали його панови, котрий теж своїх жінців частував їдою й пивом.

Як дівчата й жінки робили обжинковий винок, як його несли і як вручали господарови то спивали обжинкових писень, що я їх тут помістив у збірці (21 писень).

Той описаний в скороченню народний обряд називається в селах над Бугом обжинками а́льбо до́линками.

Фрагмент переборів на жіночій соро́чці.
Село Опілля, гм. Подєзвір'я, воєв. Біла Підл.

1. Ой котився житній вянок.

Ой, котився житній вянок по полю
І просився господаря в стодолю:
Прийми мене господарю в стодолю,
Ой, бо я вже наставлявся на полю.
Ой, бо я вже і на полю набувся,
Буйненського вже я вітру начувся.
Вже на мене буйни вітри віялі,
І на мене дрібни дищи падали.

(Записано од А. Слешук, село Чепутка, 1970р.)

2. Ой котився житній вянок.

Ой, котився житній вянок по полю.
Ой, просився господаря в стодолю:
Возьми мене господарю в стодолю,
Бо я вже наставлявся по полю;
Нераз дрібний дощик ізійшов
Покіль я з оторонську уяуоїмсь.

(Записано од А. Левицької, село Ганна, 1970 р.)

3. Ой котився житній вянок.

Ой, котився житній вянок по полю,
І просився господаря в стодолю:
Пусти мене господарю в стодолю,
Ой, бо вже я наставлявся на полю,
Вже й на мене буйни вітри віяли,
Вже й на мене дрібни дощи падали.

(Записано од П. Сьльонзак, село Магялізка,
1 червня 1979 року)

4. Ой до кінця челядонько.

Ой, до кінця челядонько, до кінця
То вижнемо ми жигачко за сонця.
Ой, не галой, постаточко, не галой
Но огліємся на челядку і опульгуй.
На постати добре стага, хутко мнуть,
Через ту постатницю срати йдуть.

(Записано од А. Слешук, село Чепутка, 1970 р.)

5. Ой до луга челядонько.

Ой, до луга, челядонько, до луга;
Ой, там стоїть бочка вина, ще й друга.
Ей, до кінця, челядонько, до кінця
Ть пуйдемо до домоньку за сонця.
До лужика, челядонько, до лужика,
Бо там буде на лужикі музика.
На лужикі музиченька ме грати,
Челядонька здорова гуляти.

(Записано од А. Слешук, село Чепутка, серп. 1970)

6. Ой до стінки челядонько.

Ой, до стінки, челядонько, до стінки
Ть наварить же нам мати затірки.
Ой, до луга, челядонько, до луга,
Ой, то буде бочка пива, ще й друга.
Ой, до кінця, челядонько, до кінця,
Ой, пуйдемо той до дому за сонця.
А господар той з-за плота, з-за плота
Причипив жито до плота, до плота.

(Записано од А. Левицької, село Ганна, 1970 рік)

7. Кулько на небі зорочок.

Кулько на небі зорочок, зорочок
Тільки нажїєлі копочок, копочок.
Зороньки небо зцвїтили, зцвїтили
Копоньки поле окрилї, окрилї.

(Записано од А. Слешук, село Чепутка - 1970 р.)

8. Ой не видно челядоньки.

Ой, не видно челядоньки, не видно;
Розїїтлася челядонька як бидло.
Ой, і треба на коника сїдати
Ой, жеб тую челядоньку зобрати.

(Записано од А. Слешук, село Чепутка - 1970 р.)

9. Вижалі житко.

Вижалі житко, будяки, будяки;
Тепер ми будьом певняки, певняки.
Вже ми житечко дожали, дожали
Перепилицю злапалі, злапалі.
Вже ми б о р о д у пололі, пололі
Жеб ми були здорови, здорови.
А хто борода не пеле, пеле
Нех йому кіда налее, ~~ниж~~ налее.
А той Степан з-за kota, з-за kota
Невижав жита з-за плота, з-за плота.
А нам господар в есені, в есені
Тримає ручку в кишені, в кишені;
Злоти таляси виїмує, виїмує
Для челядоньки дарує, дарує.
"То челядонько за тое, за тое ,
За мє житко святоє, святоє."

(Записано од А. Одещук, село Чепушка - серп.1970.)

10. Ой дожали житко.

Ой, дожали житко, дожали, дожали
І тут в е р е ю зв'язалі, зв'язалі.
Й туя верев пололі, пололі
І на нй житко посієлі, посієлі.
Бороновала Маруся, Маруся
Жеби нам житко вдалося, вдалося.
За тое дасть пан нам вінка, нам вінка;
Ми поспіваєм в дожинках, в дожинках.
А ми то вінко випілі, випілі,
Головки нізько схілілі, схілілі.
Дожали житко до кінця, до кінця,
Пуоїдем до дому за слонця, за слонця.
Дожали житко до смуга, до смуга
Там бочка віна і друга, і друга.

(Записано од О. Данілюк, село Докудово - 22.08.1982 р.)

11. На постати добре жати.

На постати добре жати -

Хутко жнуть.

Хто не вмів хутко жати -

В спину б'ють.

(Записано од П. Сьльонзак, село Матяшівка, 1.06.1979.)

12. Ой галасе постатниця.

Ой, галасе постатниця, галасе

А за єр челядонька бидує.

Ой, галасе челядонька, галасе

І згубили спудничини, й не чує.

Сглянися, постатницю, подивися.

Лежить твоя спудничина, йди возьми.

(Записано од П. Сьльонзак, Матяшівка, 1.06.1979 р.)

13. Ой голасе постатниця.

Ой, голасе постатниця, голасе,

І згубила спудничину й не чує.

Ой, оглянся постатницю, оглянся,

Бо вже твоя спудничина знайшлася.

Ой, до коньця, челядонько, до коньця,

Ой, пубойдемо до домоньку за слоньця.

Ой, домалі ми житонько, домалі,

Із под межи пекгоречку вигнали.

Ой, домалі ми житонько і овес,

Ой, бо нашому житові даєсь конец.

(Записано од С. Данілюк, Докудово, 22.08.1982 р.)

14. Уже внас тепер обжинки.

Уже тепер внас, тату, обжинки,

Не жілуйте меду й вина й горілки.

Не жілував нас татусь затиати,

Не жілуй нам меду й вина - частувати.

До дороги, челядонька, до дороги

Та пубойдемо до домоньку на пороги.

Ой, до стінки, челядонька, до стінки

Та пубойдемо до домоньку на обжинки.

Ой, до луга, челядонько, до луга

То там стоїть бочка меду, ще й друга.

(Записано од Катерини Здольської, рік нар.1900, село
Докудово, тн. Володава, возз. Комсомле, 1970 р.)

15. Ой нажала я копонькув.

Ой, нажала я копонькув вже десять
жеби нам хліба старчило на місяць.

Ой, нажала я копонькув на нівіє
жеби нам хліба старчило на зіме.

(Записано од О. Данілон, Докудово, 22.03.1982 р.)

16. Уже сонце.

Уже сонце, уже сонце заходмає

Пан роботу закладає.

Пане залуж головою, пане залуж головою,

Ой, із твоє роботою.

жеби панув в дворі страшно,

жеби панув в дворі страшно

Як на полі сонце зайшло.

жеби панув кулі вбили,

жеби панув кулі вбили

Як ми ручки потопили.

(Записано од А. Олешук, село Чепутка, серп. 1970 р.)

17. Коло двору новенького.

Коло двору новенького /2

Йшла челядка немалая.

Йшла челядка немалая, /2

Невеличка, молодая.

Чом челядко не спиваєш? /2

Чи ліхого пана маєш?

Ни так пана як пудпанки, /2

Свипуть над нами нагайки.

Пан груозиться то словами /2

А пудпанки нагайками.

Пан груозиться то ни бодіть /2

А пудпанки аж вигорить.

(Записано од Анни Кушнерук, рік народж. 1906, село

Бокінка Панська, гм. Тучна, возз. Біла Подляська,

21 листопада 1931 року)

18. За ляс слонце.

За ляс слонце, за ляс,
За ляс зельоненький -
Пускай, пускай нас до дому
Пане молоденький.
За ляс слонце, за ляс,
За зельони дуби -
Пускай, пускай нас до дому
Пане кривогубий.

(Записано од С. Данілюк, Докудово, 22.08.1982 р.)

19. Ой паноньку чаш.

Ой, паноньку чаш
До домоньку час;
Усі пани сопускалі
Ти тримаєш нас.
Слонечко заходіт,
Зімна роса падає -
Наш молодий наставнічок
На коніка сядзе.
Ой, сядай, ой сядай,
Нах кусень тебе носіт;
Наша млада челядонька
До дому ся просіт.
До дому, до дому
Млodi пачяночки,
Бо вже зімна роса сяде
На вати віночки.

(Записано од С. Данілюк, Докудово, 22.08.1982 р.)

20. Ніва наша, ніва.

Ніва наша, ніва золотая
Зрієш ти на сонці колос налівая, /2
Зрієш ти і спієш колос налівая
С людських заботах нічого не знає. /2
Над тобою з пісній наворонки в'ягься,
Над тобою тучи грозно пронесуться /2.
Уникніть вітри, тучи градові,
Збережіть ніви, ніви трудові. /2

(Записано од П. Сьльонзак, Матяшівка, 03.1973)

21. Ой гукну я, гукну.

Ой, гукну я, гукну.

Нех матонка чує,

Нех для мене молодеї

Вечеру готує.

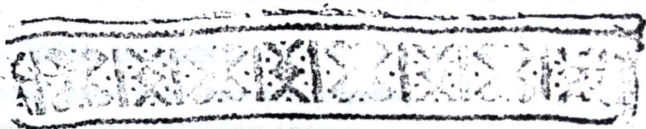
Ой, готуй, не готуй

Я не буду їла,

Бо я в свого міленького

На колінах сіла.

(Записано од О. Данілки, Докудово, 22.06.1982 р.)

Фрагмент переборів на жіночій сорочці.
Село Головно, гм. Подедвір'я, бувший
Володавський повіт, тепер Воєвідство
Біла Підляська.

ВЕСНЯНКИ

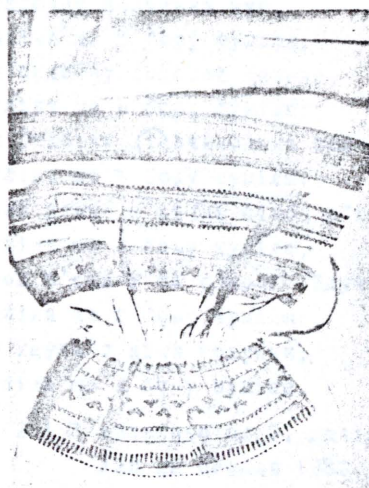
Про веснянії звичаї й обради не буду я писати, бо все докладно описав у попередній збірці, яка вийшла в 1982 р. под титулом "Подляські веснянки".

Хочу тільки додати, що веснянії письні в селах над Бугом в околицях містечка Славатиці називають люде . постяними письнями, великодними письнями і володарками. Того роду письні в селі Докудово коло Білої Подляської звуть жалімонами а в селі Красівка коло Володави – кропом.

Просля видання збірки записав я ще 7 веснянок: 5 жалімонів, 1 кропа і 1 володарку. Письні тії поміщую в туй збірці, обрядових писень.

Хочу пригадати, що тії веснянії письні спивалися колись дівчатами под час великого посту, у Великодні свята і по Великодчови. Спивалися вони в хати, але переважно на дворі под час весняних забав молодьжи, а межи гімлим под час повольних танців – хороводів.

Тії письні є зв'язанії зо старим слов'янським обрядом – святом весни.

Фрагмент передорів на рукаві
жіночої сорочки. Село Русили,
гм. Подедзір'я, Білонісляське
воевігство

1. Положу кладку через муравку.

Положу кладку через муравку, вербову,
Гей рано, рано, вербову.
Чію вам дівчїята до дому,
Гей рано, рано, до дому,
А ти Манюсо зостанся,
Гей рано, рано зостанся,
Приїде Іванцьо - витайся,
Гей рано, рано витайся.
Приїхав Іванцьо шїпку зияв,
Гей рано, рано шїпку зияв,
Молодуй Марусі ручку дав,
Гей рано, рано ручку дав.

(Записано од Я. Данільчук, село Красівка, 15.08.1932)

2. Через наше село.

Через наше село везьомо дерево,
Гей із нами, везьомо дерево.
Дерево везьомо, церковко ставїомо,
Гей із нами, церковко ставїомо.
Церковко ставїомо, вколо мальовано,
Гей із нами, вколо мальовано.
Там вимальовалі три місяці ясни,
Гей із нами, три місяці ясни.
Приїхалі в село три молодці красни,
Гей із нами, три молодці красни.
Перний молодець - молодий Ямульо,
Гей із нами, молодий Ямульо.
Другий молодець - молодий Грєсєньо,
Гей із нами, - молодий Грєсєньо.
Третій молодець - молодий Петрусьо,
Гей із нами, молодий Петрусьо.
Тої вийшли до їх мєлєди дїєвчини,
Гей із нами, мєлєди дїєвчини.
Перша дїєвчина то була Касєня,
Гей із нами, то була Касєня.
Друга дїєвчина то була Гануля,
Гей із нами, то була Гануля.

Третя дівчина то була Антося,
Гей із мамі, то була Антося.
Хвалівся Янульо своєю Касенькою,
Гей із мамі, своєю Касенькою,
Що моя Кася то зо всіх найліпша,
Гей із мамі, то зо всіх найліпша,
Хусточку вишила і мні дарувала,
Гей із мамі, і мні дарувала.
Хвалівся Петрусьо своєю Ганулькою,
Гей із мамі, своєю Ганулькою,
Де кросенка гмкала, хороше спієвала,
Гей із мамі, хороше спієвала.
Хвалівся нем Григорьо своєю Антосякою,
Гей із мамі, своєю Антосякою,
Цілу нуч не спала — мене цілювала,
Гей із мамі, мене цілювала.

3. Гей в гаю.

Гей в гаю, при гаю три сади зацвіло,
Червона калина що в бору шуміла;
У першій садочку зозулька кує,
Червона калина що в бору шуміла;
А в другій садочку соловей чебече,
Червона калина що в бору шуміла;
А в третій садочку дівчинонька плаче,
Червона калина що в бору шуміла;
Дівчинонька плаче з руткі вінок в'ячи,
Червона калина що в бору шуміла,
З руткі вінок в'ячи і за старого йдучи,
Червона калина що в бору шуміла;
За старого йдучи і дітя годуючи,
Червона калина що в бору шуміла.

(Письмі: 2 і 3 записано од О. Данілюк, село Докудово,
дня 22 серпня 1932 року)

4. Зельона рута — яловець.

Зельона рута — яловець
А наш Ясенько молодець /2
Торбу палюхів наксав
І до Ганулі поксав. /2
Гануля віерно любіла
З торби палюхі виела /2
А он прилевши за уши,
Нащо виела палюхи? /2
Я тебе віерно любіла —
З торби палюхі виела. /2

5. А в Мартінка на тиліе

А в Мартінка на тиліе,
Граї море водяное,
Вилітієло два диліе.
А Мартінко не вієдав,
Граї море водяное,
Йому сосід не сказав.
Гей сусіде небоже,
Граї море водяное,
Тримай дочку в коможе.
Тржимай цурке ве сиржине,
Граї море водяное,
Бо Ясенько пржиплине.
На дзіньдобри Ганульку,
Граї море водяное,
Подай же мні рученьку.
Гандзя ручку подала,
Граї море водяное,
А мамуля плакала.
Не плач моя мамулю,
Граї море водяное,
Годуй цурку другуу

6. Там коло млина каліна.

Там коло млина каліна,
Ой, там стояла дівчина; /2
Вона там воду збирала
І на хдонцов полівала. /2

Ясьо нізенько вклонівся
З Марисенької заручився./2
Дівчата їй заздростілі,
Же у Марисі заручини./2
А у другу неділю
Зробив з Марисьою весіле./2

(Письні: 4,5 і 6 записано од О. Давидьк, село Докудово,
22.08.1982 р.)

7. В нашім Межилісто

В нашім Межилісто церковку будують,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
Церковку будують - довкола малують,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
І вималювали три зороньки яси,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
В нашім Межилісто три дівоньки краси,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
Першая дівонька молода Павлінка,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
Другая дівонька молода Галинка,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
Третя дівонька молода Валюня,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
Похвалься, похвалься Степанку дівкою,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
А моя Павлінка з вас всіх найхорішша,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
Похвалься, похвалься Олеську дівкою,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
А моя Галинка з вас всіх найхорішша,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
Похвалься, похвалься Іванку дівкою,
Звонкое деревко - за мором чудненько;
Моя Валя найліпша, з вас всіх найхорішша,
Звонкое деревко - за мором чудненько.

(Записано од О. Давидьк, село Межилісте, 13.XI.1982 р.)

СЛОВНИК ДІАЛЕКТНИХ ТА ЧУЖОМОВНИХ СЛІВ.

1. Антосся, - і - здрібнення від польського імені Антоніна
2. ангол, -а, а також аньол, яньол - ангел (пономізи)
3. аньбо - або (пол.)
4. ббрво, а також вельме - дуже (пол.)
5. бблька, -и - балка, брус (пол.)
6. бздіти, бжду - пускати смердиче (тихо) повітря
7. бйдло, -а - худоба, скот, скотина (пол.)
(Говориться також худоба, але рідше)
8. бйті, буду - бути (Висгупає в говірках північно-західної частини Підляшся - нпр. коло Більська Підл.)
9. биліа, від дієслова биті, бити - була (Вживається в північно-західних говірках Підляшся)
10. борода, -и, а також в селах коло Білої Підл. верей, -ї - назва вінка, якого роблять на полі з горстки незжатої жита чи пшениці та прибирають його польськими квітами і червоною горабиною на знак закінчення жнив.
11. ббяр, -а, мн. ббяри, -ів - це саме, що на Східній Україні ббярки. Це є назва вільного селянина, який не відробляв панщини, як різном назва шляхтича. Князі Радивили - як подає Оскар Кольберг - багато селян на Підляшші угод новили ббярами за їх заслуги для Польщі. Тут у підляському весіллі слово ббяр означає свата, ббярина, дружбу, маршалка.
12. браскотіть, від браскотіти - побраскувати
13. бряцять, від бряцяти - брязкати, бряцяти
14. бредьте, від бредіти - верзти, ляпати, молоти (пол.)
(В поточній мові рідко вживається; говориться теж ляпати, молоти, торочити)
15. бубрбвий - бобровий
16. бурмистрбва, -ої - бургомістр (пол.)
17. верей, -ї - також борода, -и - назва вінка, якого роблять на полі на знак закінчення жнив. Слово верей мабуть походить від архайчної назви дверей при клуні (стодолі) - верей, в польській мові - верес.

18. **веш,-и** - річ (русизм) (Вживається також слово річ)
19. **взгук,-а** - височина, високість (пол.)
В поточній мові цього слова не вживається,
а говориться - згброк, згірок, горб, горбон
20. **визбїли, визбїди**, також **вївід, вївїд, вїводу** -
назва частини похоронного обряду тобто
виведення з хати трауни (домовини) з покій-
ником на свята.
21. **вїсла, від діслова вїняти** - вїняла (пол.)
В поточній мові не вживається цього слова,
говориться - вїняла.
22. **вїнїць,-я** - в підляському діалекті означає також шлюб,
вінчання. Рівнож слово вінчати означає -
давати шлюб (злюб - в старій мові). Це
слово виникло з того що як священник давав
шлюб то над головами молодої пари боярини
колись тримали вінки (вїнци) - тепер ці
вінці є виконані з позолоченого металу
і називаються корони.
23. **вїдопче, від вїдовкати** - вїтоптати (пол. -вїдентачь)
24. **вїгована** - вїмова, красомовна (пол.) В поточній мові
вживається рідко; говориться - говорїва,
вїмова.
25. **вїночки,-ів (-уб)** - назва весільного підляського обряду,
в деяких селах це називають - злюбїни,-ин
На Східній Україні цей обряд збуть -
дівч-вечір тобто дівочий вечір..
У переддень весілля молода запрошувала(пишу
в минулому часі, бо вже тепер не влаштовують
віночків) до своєї хати дівчат із села,
своїх подружок(колезанок - в діалекті).
Приходили вони (переважно це було у вечір)
та плели вінки з живих квітів або із пшуч-
них, якщо це була зима. Плели також великого
вінка для молодої, в якому вона їхала до
шлюбу. Плели вінки рівнож для всіх дружок:
молодої й молодого. Як дівчата плели вінки
то співали пісень, які є поміщені в цій
збірці. Приходили також на віночки жінки,
котрі пекли коровай - обрядовий весільний
хліб.

Як місили та пекли коровай то співали пісень (жінки й дівчата), які є поміщені в збірці. Віночки мали характер прощального дівочього вечора (дівч-вечір). Після збору, який відбувався в хаті молодого, приходив на віночки молодий зі своїм дружком та музикантами. В хаті молодої відбувався бенкет для молоді й коровайниці та дружка. Згодом всі співали і танцювали. Відходячи домів дружка домовлявся з батьками молодої кола на другий день має він прийхати з молодим до дому молоді щоб її забрати до шлюбу. Той останній обряд називається домовинами.

26. віладівся, від віладітися - вірядився, вірядітися.
Це дієслово виступає в говірках північно-західного Підляння. У південно-східній частині говориться - вірадїтися.
27. віно,-а - здібнїле слово від вино (пол.)
28. віте, також віте - ви ; наближний спосіб звернення до старшої особи на Підлянні. Натомість до дітей, тварин говориться - ви.
28. вісьбло - веселе; також говориться частіше -весьбло, вісьволо
29. віно,-а - придане (пол.); в поль. мові - вяло.
30. вмерліни, вмерліи -назва частини похоронного обряду; в літ. укр. мові - поминки, арх. трізна. Слово вмерліни вживається рідко, частіше говориться стипа, що є польським словом і також рідше поминки.
31. волюбся, від волітися - я собі волю, воліти собі
32. воротці, воротець, а також воротця, а в селах над Бугом теж ворітця - здібнення від слова - ворота, в літ. укр. мові - ворітця
33. вперед, а також вперед - вперше, спершу, перш, поперед, попереду
34. вспомагінне,-я - допомога, поміч, підмога (пол.)
В поточній мові не вживається цього слова, але поміч, помуч, допомога
35. віянек, вянка - вінок; в поточній мові не виступає, але говориться вінськ., вянка

36. Гануля, -і - здрібнення від іменя Анна. Це здрібнення радше зустрічається серед поляків, бо серед українців: Гануся, Ануся, Гандая, Гаяя.
37. гáрдий - гордий
38. гáй, від гáльвати, а також голбй, голівати (Докудово) - значить - хутко жати.
Може це слово походить від польського слова - гóльоваць - буксирувати; бо як перша жінка що жала серпом (жостатниця) то решту жєнців за собою буксирувала.
39. гáньол, -а , а також а́ньол, я́ньол (це ост. слово рідко)
40. Гáрцьом, від слова гáрнець - Гарець, Гарнець; тут міра води або чогось сухого (жита, проса тощо).
41. гв́язда, -и - звізда, назва різдв'яного обрядового реквізиту у формі зорі від 6-ти кутної до 24 -и кутної. Під час Різдва та Нового Року ходили з гв́яздою хлопці й дівчата (переважно хлопці) та колядували (щедрували) під вікнами хат або в хатах. (польська назва)
42. герóлі, -ів (-уов) - їроди (пол). Назва різдв'яно-новорічного народного обряду. Хлопці, здебільшого дорослі, парубки перебиралися за їрода, римських солдатів, жиди, смерть, діда, цигана тощо і виставляли по хатах п'єсу, якої змість був зв'язаний з народженням Христа та із щоденним життям людей, що жили на селі.
43. Гі́блєт, від слова гі́бати - місити, ліпити (тісто).
"Гібати коровай", означає на Північному Підляшші це саме що на Східній Україні "бгати коровай". На мою думку це є тоє самое слово, тільки наступило переставлення звуків : бгати, ібгати, гібати.
44. госпóда, -и - постояний двір, заїжджий двір, заїзд (пол)
45. госину влягас - незрозумілі слова, співачка невразно співала.
46. гоготáти - тут це саме що щедрувати
47. гóраб, -а, також ще бóраб, -а - горобина
48. голбе, від голівати - те саме що гáльвати, хутко жати
49. голóдня, -і - ненажери, В поточній мові вживається рідко, говоритьсє ненажери
50. гóнор, -у - честь (пол.) Говоритьсє тож честь, але рідше.

51. городіць, -я, а також горідець, горідчик, городічок, -я
- здрібнення від слова горбд-а
52. гоббра, -н, а також оббра, -н - хлів (пол)Вживається рідко.
53. гусочка, -н, а також гусонька, -н - здрібнення від слова гуска. Тут назва обрядового весільного тісточка у формі гуска. Тісточками-гусками прибирали зверху коровай а також обдаровували дітей на весіллі.
54. гупонька, -н, а також ялбонька, ялбонька, -н - вуличка. В поточній мові ці слова тепер не виступають, але говориться гупличка, фупличка.
55. гулле, -я, а також гуслле, гілле - гілля. В поточній мові радше вживають слів: гулляче, гулліче, -я гуллічки, -жє х гуллічок
56. дайте - давайте
57. дворіць, -я, а також подвірко, подвірорко, -а - двориче, обійстя, садоба, подвірко
58. дзядек, дзядка - дідусь. В поточній мові рідко виступає. (Полонізм). Говориться нагомість: дидульо, дід, дідо, а слово дідусь майже не виступає.
58. дзєравий - діравий (пол)
59. диліє тобто дилі, множина від диль, дилия - брус (пол)
60. дивоснуб, -а - староста, сват у весільному обряді; говориться також сват.
61. дивоснуби, -ів (-убів) - сватання (пол): Говориться також сватання.
62. дозволенне, -я - дозвіл (пол)
63. до сіх пір - досі (русицизм)
64. дружина, -н - тут весільна дружина, весільний поїзд, весільний кортеж.
65. дружко, -а - а також в інших селах: дружба, староста. Дружко, це головна персона в підляському весільному обряді; він пильнує додержування народних обрядів, керує всіма весільними церемоніями. Жонатий старший мужчина.
66. дружба, -н - це саме що дружко
67. дружбонько, -а - здрібнення від слова дружба
68. дружка, -н - Так називають дівчину (очевидно дівку), яка є членом весільної дружини (весільного кортежу). У весільній дружині бере участь від 5 до 9 дружок на чолі зі старшою дружкою.

Окремо виступають дружки при молодій (5-9)
і окремо при молодому (5 - 9). Старша дружка
й дружки весь час товаришують на весіллі молодій як також молодому.

67. ду́жо - також мнїго, мнїго, мнѹбо, мнѹго - багато
(полонїзм якщо ходить про перше слово)

68. еє - ії

69. ея - нею

70. (в) есе́ні, від есєнь - восєні (пол). В поточній мові
слова цього не вживається, говоритьсє восєні.

71. жалімо́н,-а, а. жаліму́он, жалімо́на - назва пісні зв'язаної з весняними обрядами на Підляшші, в літ. мові - веснянка

72. ко́б - що́б (пол). Також ко́б, що́б; ко́б виступає частіше в говірках Північного Підляшшя, на Південному Підляшші також в мові села Вирики.

73. ко́би - а також ко́би, що́би - що́би (пол)

74. ко́рде,-я - ко́рдини

75. ко́рнала, від ко́рнати - про́чала, про́чати (пол).
Тут означає - про́чала хрестом на дорогу, благословила хрестом на дорогу; в поточній мові цього слова не вживається, а говоритьсє - про́чати. а. пра́чати.

76. ко́нчик,-а - здрі́бнення від слова - ко́нець.

77. ко́ - що́ (пол.) В поточній мові виступає як сполучник
відше ніж що́.

78. ко́луйте, від ко́лувати, також ще ко́луйте, від ко́лувати-
ко́лувати, ко́літи

79. "жовтими ко́ботками" - видно, що колись у весільних
обрядах були необхідні жовті ко́бути
(за Владиславом К. Вуйціцьким).

80. ко́вдини, ко́вдиня - ко́менти, ко́ментування, від дієслова
ко́вдити - ко́ментувати

81. ко́ра - ко́раз, ко́раз же

82. ко́смаркала, від ко́смаркати - ко́шмаркала, ко́шмаркати (пол)

83. ко́надила, від ко́надити - ко́надити, ко́надити

84. ко́віси,-ів - ко́навіси

85. ко́слонка,-и - ко́слінка, ко́навіска, ко́віска

86. ко́тинати- неерозуміле слово в пісні, може означає ко́нати
до праці, бо в поточній мові "ко́тинати ко́ня"
- ко́нати ко́ня ко́тогом

87. залуж, від заложити - закладати, заложити, закласти
в поточній мові говориться - золожї, залїж
як теж залубж, залуж

88. заздристїлі, від заздристїті - заздрити, зазидувати
(полонїзм)

89. загорбдка,-и - назва весільного звичаю, який означає
викуплення молодої від парубків з села.
Як молодий їде з дружком та з цілим своїм
весільним поїздом до хати молодої щоб її
забрати до шлюбу то ~~за~~ парубки з села заго-
роджують жердинами в їзд на подвір'ю молодої.
Давній, як оповідали старші жінки, молодий,
дружко та його бояри їхали по молоду верхи
на конях, а тепер їдуть на возах (хвірах)
а останньо вже в особових машинах. Давніше
загороджували дворець (обїїсти) жердинами
а тепер ~~перед~~ перед дверима хати молодої ставлять
стіл, яким загороджують вхід до хати.
Дружко торгується з парубками за дівку
(молоду) і мусить їм заплатити горілкою
та закускою. Гарніша дівчина то платить
більше, брідша - менше. В останньому звичаю
хлопці кладуть також на стіл вінки, яких
мусить викупити дружко. Цей звичай є від-
лунням старого слов'янського звичаю коли
молодий мусів купувати собі жінку у батьків.

90. запоїни,- запоїн - назва весільного обряду. Після
заручин в хаті молодої її батьки влашту-
вали бенкет, який називають запоїнами.
Батьки молодої частували молодого,
й дивоснуба (свата) горілкою та їдою.
Під час запоїна договорювалися коли молоді
"понесуть на заповіди" до церкви та коли
відбудеться весілля.

91. запорбжці,-ів (уов), а також челядь,-і - так називають
на Підляшші людей не проханих на весілля,
тих що стоять за порогом хати та співають
спеціальних пісень, в яких "просять у свахи
сир...". Коли пара молодих повертає із шлюбу
то жінки, дівчата, діти біжать перед ве-
сільним домом щоб побачити молодих.

Жінки й дівчата співають пісень, які є поміщені в збірці. На закінчення цього обряду сваха виносить запорожцям горілку й закуску а вони випивши та з'ївши відходять домів.

92. збір, -збору, а також збуор, збору, збору, -у - назва весільного обряду; це саме що парубоцький прощальний вечір. В переддень весілля до хати молодого сходяться хлопці, його друзі з села. За столом сидить сваха (старша замужня сестра молодого або інша замужня жінка) та співає пісень, які поміщено в збірці. За столом сидить також молодий та викликає по іменю своїх друзів(колегів), котрих хоче щоб були вони маршалками (бояринами) на його весіллі. Батьки молодого влаштовують для хлопців бенкет. Метою збору є однак вибір маршалків на весілля.

93. звір'їна, -и - звірина, звір'я

94. звонкоє деревко - незрозуміла мені фраза. В селі Янівка записав я в пісні цю фразу як: "звонкове деревко". В підляській говірці прикметник - звонкий означає це саме що в літ. мові - дзвінкий.

95. здивáлася, від здивáтися - насміхатися, глузувати, висміювати

96. здоймай, від здоимати - знімати, зняти (пол.)

97. з-за кбта - незрозуміла фраза; може з-за кугі
(В підляському діалекті так буває що іноді наголошене "у" переходить в "о".)

98. зіть, -я - зять (В гимелівській говірці - зять)

99. зіме - зиму (полонізм) В поточній мові не вживається;
говориться - зима, зиму .

100. злápалі, від злápати -тут спіймати (пол)

101. змóвини, -ин , а також домóвини, -ин - назва весільного обряду, який відбувався під час виночків. Пісним вечером приходив на віночки молодий зі своїм другом та музикантами. Після стосовного церемонялу дружка "домовлявся", "змовлявся" з батьками молодії, на котру годину на другий день має приїхати з молодим по молоду щоб забрати її до шлюбу.

102. з-под лба - з-під лоба (пол) . В поточній мові - лоба)

103. "З семи криниць водиця, з семи стогів пшениця. -
це є доказ, що пісня походить ще з перед-
християнської доби, бо колись число 7 як і 9
було вельме шановане у слов'ян.
(за В.К. Вуйцицьким)
104. їва,-и - омела. Перед Різдом Христовим прибирали їву
штучними квітами, стрічками, цяцьками із со-
ломи, та завішували на ній зроблені з паперу
пташки, зори тощо. Гарно прибрану їву заві-
шували під стелею (полапом) хати що мало
символізувати вічне життя. Ялинок почали
ставляти на Підляшші після II-ої світової
війни. Тому завішування їви під полапом,
на мою думку, є старим слов'янським звичаєм.
105. їдзбінне,-я - їжа, їда (пол). В поточній мові рідко
вживається цього слова, а говориться: їда,
рідше їжа.
106. їми - ними
107. Касбня,-і, а також Кася,-і - здрібнення від імені
Катерина, по укр. Катруся (пол)
108. каданія,-і - кадильниця
109. кит'я,-ї, а також кит'яй,-ї, кит'яйка,-и, кит'яй'онька,-и-
- назва широкої шовкової стрічки, якою прикра-
шували собі косу дівчата; кит'яями також при-
бирали голови коней на весілля. Колись кит'я-
ями називали шовк, який походив з Китаю,
а згодом почали називати тим словом шовкові
широкі стрічки (стяжки).
110. кит'яй'онька,-и - здрібнення від слова - кит'яй, кит'яй.
111. кимбалка,-и , а також кібалка,-и, кимбалка,-и, кем-
балка,-и - назва колишнього головного убору
дівчини; обручик з ліщини, зкруг якого обкру-
чували дівчата косу, накладали на кимбалку
косу. Робили також кимбалку з драгу, якого
обвивали полотном. Так збиралися дів-
чата на Підляшші в селах над Бугом, а також
подаліше Буга.
112. князь,-я - так давніше називали у весільному обряді
молодого (сучасно - молодіць)
113. княгін'я,-і - так колись називали у весільному обряді
молоду (сучасно - молодуха)

114. корунб'янка,-и - здрібнення від слова корона

115. коза,-и - назва обрядового реквізиту, з яким хлопці ходили в Різдв'яні свята по хатах та колядували. Голову кози робили з дерева та обтягали її шкурою чи полотном. Роги ~~бу~~ були з дерева. Голова кози була примотована на палиці. В ряднині робили дірку, через яку виходила голова кози з рогами. Під рядниною ховався хлопець і ходив з козою; коза ходила. Хлопець ходячи потягав за шнурок і коза хляпала мордою, чим лякала дітей та дівчат. Колись коза була твариною-тотемом слов'ян - пише у своїй книжці "Фрески Києва" - Сергій Плачинда.

116. кобилчина,-и - здрібнення від слова кобила

117. (в) комбже,- від слова комора - в коморі (полонізм)
В поточній мові говориться в комбірі)

118. коб - а також жеб, коби, жеби - щоб

119. коц'б'я,-и - інакше кочерга; назва домашнього снаряддя.
На кінцеві довжезного кия є примотована дощичка, якою господиня вигортає жар з хлібної печі.

120. кот'рий - котрий

121. коляда,-и - це слово має в підляському діалекті багато значень. 1) назва Різдв'яних свят,
2) вспільна вечір'я в переддень Різдва Христ.
3) назва великого снопка жита (пшениці)
т.зв. околота, якого вносилося до хати на Різдво та ставилося його в кутку (на почесному місці - під іконами, на покутті).
Коляда - всеслов'янська богиня неба, мати Сонця, дружина Дажбога (у поляків та литовців - Коленда, в молдаван та румунів - Колінда). Один з найбільших та найшановніших персонажів у слов'янській міфології. Ім'я походить від слова "Коло", древньої назви Сонця (у скифів Коло-Кеайс).
(За Сергієм Плачиндою з книжки "Фрески Києва")

122. колядиця,-і - здрібнення від слова коляда
123. колядник,-а, а також колядбень, колач, колачик - назва подарку з тіста печеного в печі, якого давали хлопцям господарі за колядування. Колядником називають в селах над Бугом печені в печі періжки з маком або із сушеними фруктами - печені спеціально на Коляду тобто Різдво. В селах подальше Буга ці періжки називають колачиками.
124. колядники,- ів -(у)в - так називають на Підляшші дітей, хлопців, котрі ходили колядувати.
125. колєндар,-а, або коліндар,-а - календар
126. кошбля,я, частіше кошліф, кошеля - назва кошечки вишпеленого з березової кори або з лика липи. По-польськи називається - кошала.
127. коровай,-я - назва обрядового весільного хліба, званого на Східній Україні - колач. Коровай на Підляшші пекли з пшеничної муки без додатку солі й дріжджів (прісний хліб). Був він круглий, великий як вічко діжки. Коровай прибирали з верха робленими з тіста пташками, якіх свали гусками, робленими з тіста зірками, робленими з тіста квітами, а також живих рутів та барвінком. Під час перепов дружка ділив коровай та роздавав "весільникам". Коровай до перепов виносила з комори хрещона мати молоді.
128. крбм'я - крім
129. кроп,-у - також назва обрядової пісні, яку співали колись на весні, веснянка.
130. криж,-а - хрест
131. кружастий - круглястий. Тут мабуть ходить про настільники (скитерти) в круглясті узорі.
132. кобняжечка,-и - книжечка (з польської мови)
133. кобняжка,-и - книжка (пол)
134. куснічбк,-а, а також куснічок,-а, кушнічбк,-а - назва кольорової стрічки вилетеної в косу.
135. кутиця,-і - здрібнення від слова кутя.
136. куніца,-и - куніця, куна. В селах над Бугом казуть: куня,-и, або куніця,-і.

137. **куночка,-и** - здрібнення від слова: куна, куниця.
138. **"Деле, Леле горбів"** - це фразеологічне словосполучення є мені незрозуміле, тому що відноситься воно до передхристиянської доби.
 Леле - мабуть це вокалів від слова Лель, який був у слов'ян богом кохання і бжолярства (бджола в давніх слов'ян емблема кохання, що поєднувала в собі, за повір'ям "солод меду й гіркоту жала"). Лель іноді уявлявся "вічним парубком", який приносить юнакам і дівчатам найвищу радість кохання, опікує дітей, любить квіти, сприяє бортницям. Лель - один з найдавніших персонажів давньослов'янської міфології. Деякі вчені ототожнюють образ Леля з шумерським та ассіро-вавілонським богом Лілем та Енлілем, древньоіндійським богом Лелем.
 (за Сергієм Плачиндов з його книжки п.з. "Чрески Києва").
- Слово "горбів" це родовий множини від горб, що означає височину. Може ця фразу треба так розуміти: (Боже) Деле, Леле височини.
139. **лебедя́,-и** - лобода. В поточній мові майже в усіх селах виступає слово - лободя́,-и. В деяких селах на лободу кажуть - свинька,-и, з огляду, що це зілля люблять свини.
140. **лебедя́ха,-и** - призвисько свекрухи від слова лебеда - лобода. В поточній мові майже не виступає.
141. **ліморіа́ми**, від ліморі,-ів - мабуть назва породи коней.
142. **лі́єска,-и** - палиця. В поточній мові це слово не виступає. Проста палиця називається - па́йка, а загнута з дубчаків чи тростини - ко́льба,-и.
143. **лі́то,-а**, "на нове літо" - тут рік; в старослов'янській мові слово літо означало рік, а літа-роки.
143. **"ліцєрську копу"** - лицерську копу; копа грошей, яка належала панові від підданиці (кріпачки). Це була мабуть оплата за первородність (первістка оплата).
 (За В.К. Вуйцицьким)

144. ліна, -и - лива, канат, кодола (пол). Виступає також слово лива, але рідше
145. лбблют, від любити - люблять
146. ляс, -а - ліс (полонізм): В поточній мові не вживається, тільки - ліс.
147. матінка, -и - а також: матьонка, -и, матонка, -и, матенька, -и і матинойка, -и - здріби. від слова - мати - матуся. Слова матенька є полонізмом і в поточній мові не виступає. Також слово матинойка не є властиве підляському діалекті і радше не виступає.
148. марець, -я - березень (пол).
149. має, від маяти - маяє, маяти (В поточній мові зустрічається це слово дуже рідко).
150. майботок, майонтку - маєток (пол)
151. маршілок, маршілка, або маршалок, -а - боярин, сват, дружбант у весільному обряді Підляля (пол). Слово це мабуть походить від назви уквітчаної палиці (гілка), яку давній у весільному обряді носив дружба (дружок).
153. ме - буде; в підляських говірках (переважно в селах недалеко Буга) це допоміжне дієслово в творенню майбутнього часу ставиться перед дієсловом, а не після як в літ мові: ме робити, замість робити-ме.
154. меш мати - матимеш. Така форма майбутнього часу виступає в луговицьких говірках (над Бугом).
155. мбжи, а також мїжи - поміж
156. міх, -а - згрубіле слово від мішок
157. мідьвідь, -я, а також медвідь, -я - ведмідь (остан. част)
158. мігарт, від мигати - мигати, миготіти, мерехтіти
159. млбда, -ей - молода (пол). В поточній мові - молода, -ої
160. мнбго, а також мнубго, мнйго, мнїго, мнбжеко (здріби) і дуко (пол) - багато
161. мнїла, від мнїти - вміла, вміти ; вживається теж слова вміла, вміти.
162. мбгилки, мбгилки - цвинтар (кладовище).
163. могф, від могчї - могу, могли
164. молодьбж, -и - молодь (рус)
165. молодбць, -я - молодий у весільному обряді, князь.
166. молодуха, -и - молода у весільному обряді, княгиня

167. морд'яци, від морд'яка, -и - згрубіле слово від морда,
168. мурав'ка, -и - здрібнення від слова мурава (моріг)
169. мусить - мабуть
170. мамистайчок, -а , а також намістайчок, -а - здрібнення
від говіркового слова - намістник - намісник
171. наставнічок, -а - здрібн. від наставник, -а - доглядач,
економ, лановий.
172. накісцати - чогось рідкого накидати
173. надзіндобри - надобридень (пол)
174. навперубд, а також навперід - насамперед, найперше
175. нагавйці, нагавйць, -а також ногавйці, -иць - штани
Слово штани виступає дуже рідко.
176. напріла, від напрісти - напряла, напряди
177. неділює, неділювати - провести (перебути) цілу неділю
тобто тиждень, бо в підляському діалекті слово неділя
означає також тиждень (тидень - в діал.)
Це слово є аналогічне до слова - днювати то
є провести (перебути) день.
178. нешпори, -ів - вечірня (пол)
179. нешпорицьки, -ньок - здрібнення від нешпори
180. нигдє - ніде
181. оглєдини, -и або оглєбнєди, оглєбнєдусь - назва весіль-
ного обряду, який входить до частини сватання
(дивоснубів). Коли вже дійде до заручин то
в найближшу неділю молода їде зі своїми бать-
ками до дому молодого. Оглядають вони його
маєток, садибу, худобу, а опісля відбувається
бенкет.
182. околєт, -а - великий сніп соломи, великий куль соломи,
від слова околєтити - оббити, обмолєтити
із зерна.
183. палєбниця, -і - паляниця, назва печива
184. палєбєчки, палєбєчок - здрібнення від слова -палєж, -а
- в літ. укр. мові - галушка
185. палєж, -а мн. палюхі, -ів - галушка, галушок
186. панялєчки, -ок - панночки, панянки, (дівоньки) (пол)
В поточній мові це слово не виступає, гово-
риться - дівоньки.
187. пєць, -я - піч (пол). В поточній мові в селах над Бугом

не виступас, а говориться - піч, пѣчи.

188. печовѣчка,-и - здрібнення від слова - пѣчево, що в говірці означає кількість буханків (в говірці - булок) хліба, яка входить у хлібну піч.

(ціле печиво хліба - 5 -7 буханків)

189. перуѣжѣк, перѣжѣка, а також перѣжѣк,перѣжѣка - здрібнення від слова - перуѣг, перѣг - в літ. м. пиріжок.

190. перепѣлица,-і - перепѣлиця. В селах над Бугом говорять: перепѣлка,-и, рідше перепѣлиця.

191. пѣрце,-я - здрібніле слово від - перѣ

192. пернѣти,-ів - пуховики (пол)

193. пѣванім - якимсь (пол)

194. перездва,-и, а також рідше перездва,-и - назва весільного обряду та старших людей, учасників підляського весілля. Коли молода пара зі своїм весільним поїздом від'їхала до хати молодого, після якогось часу батьки молодої, діди, хрещені батьки, дядьки, тітки та інші старші люди їхали на бенкет до хати молодого(переважно це був другий день весілля). Як приїхали на дворець (подвір'я) молодого то перездва ставала рядом (в шеренгу), а молоді новоженці вітали перездву; підходили до кожної особи, кланялися перед кожним низенько та запрошували до хати на весілля. Перездва як їхала до хати молодого та під час бенкету на весіллі співала стосовних пісень, які є поміщені в збірці.

195. перепѣїни,-ин, або перепѣї,-ов (перепѣї,-ю) - назва весільного обряду на Підляшші. Обряд цей є зв'язаний з діленням короваї і зняттям вінка з голови молодої та наложенням на голову чіпця або завійки - головного убору замужньої жінки. Перепѣї починався від цього що дружка стукав об бѣлку (балку) стелі кием (палицею) та скликав всіх гостей до перепѣї. Пара молодих сиділа за столом а всі учасники весілля підходили до стола, старший мѣрталок наливав їм горілки до келишка, вони стукалися келишками з молодими, випивали горілку (молоді тільки мочили уста в келишку) та складали молодим подарки або гроші.

Гроші клали до тарілка, який стояв на столі перед молодими. Під час перепоїн дружки співали стосовних пісень, які є помічені в цій збірці.

196. пёле, від полоти - поле; в поточній мові говоритьсЯ -
пёле, полбти (полонізм)
197. пшеарёчка, -и - перепілочка (пол); в поточній мові не
виступає, говоритьсЯ перепілочка.
198. пильно - тут: негайно, спішно, терміново, невідкладно.
(полонізм)
199. пицённо, -я - булочні вироби (наслідування польської-
мазурської мови); в поточній мові не вжи-
вається цього слова, а тільки говоритьсЯ :
всяки перогі, піста.
200. плясать - танцювати (рус); в поточній мові не виступає,
говоритьсЯ - танцювати
201. пблп, -а - стега (полонізм - пулап)
202. поліха, -и - згрубіле слово від полихук, -а , житель
Полісся, яке буває через Буг з Підляшшям.
(в літ. укр. мові - поліхук)
203. пбстат, -у - назва частини поля призначеної до вимаття
серпом для одної особи. (за Олександром
Олецуком з його книжки п.з. "Песньні лядове
з Подляся.")
204. постатніця, -і, або постагніца, -и - передовиця під час
жнив, ця жінка що жала серпом на переді.
205. постатбчка, -и - здрібнення від слова постатниця.
206. покбцати - піти з-підскоком; слово це в селах над
Бугом не виступає.
207. послужбнька, -и - служниця; в поточній мові це слово не
виступає, говоритьсЯ - службчка, -и.
208. порідочок, -у - здрібнення від слова порідок (в гиме-
лівській говірці - порядок) - порядочок
209. поспблу - спільно, гуртом, разом (пол) - в поточній
мові теж вспільно, гуртом, разом
210. посідзенне, -я - засідання (пол); в поточній мові часті-
ше вживається слова - посідінки, -ів (-уов).
211. поздоровабай, від поздоровабайти - вітати, привітати;
в поточній мові не вживається цього слова,
але: витати, привітати, поздоровляти.
212. почёстка, -и - тут мабуть назва посудини до чагування
горілкою, вином, ливом; в поточній мові
це слово не виступає.

213. полати,-ів - тут мабуть ходять про ліжка збиті з дошок;
в поточній мові це слово не виступає.
214. повал,-у - тут рід сталі (пол); в поточній мові виступає дуже рідко.
215. покіль, а також покуль, покуль, пока - поки
216. помеліще,-а, або помелйще,-а - згрубіле слово від помелб. Рід віника з соломн на довгому кневі,
яким то помелом господиня вимітає
попіл з хлібної печі.
217. пометлійсько,-а - згрубіле слово від пометло тобто помело.
218. под тигулом - під заголовком (пол)
219. повіванне,-я - " на коровад повіванне" - На коровад знаходився бо плат (давня назва хустки) або завійка (яамітка в літ. мові), якого тільки замужнім жінкам було вільно носити на голові. (за Оскаром Кольбергом)
220. помаштуйте, від помаштувати - помелестуйте, помештувати.
221. подпасався, від подпасатися - підпарязався, підпарязатися; в поточн. мові рідко, част. подпаразатися.
223. поклони-ів (-уов) - назва весільного обряду. Як молодий відїжджав по молоду щоб взяти її до шлюбу то в його хаті відбувалися поклони(уклонн)
тобто кланявся він
своїм батькам, хрещеним батькам, дідам, дядькам, які давали йому благославлення. Перед виїздом молодої пари до шлюбу відбувалися в її хаті також поклони. Молоді перед батьками, дідами та іншими старшими родичами (дядьки, тітки) кланялися, цілували їх в руки а вони благословили їх на нове життя. Під час поклонів дружки співали пісень, які є поміщені в цій збірці. Коли ще не було церковних шлюбів, в язичевську добу, це була головна частина весільного обряду - одним словом -вінчання.
224. посіг,-у - назва весільного прикрашення стіни. Над столом, де мають сидіти молоді дружки вбиває в стіну два кілочка; розщеплює їх, в щілини вкладає кілька колосків жита, прибирає кілочки квітами й стрічками. Лаву, на якій має сидіти молода пара дружки застилає

рушником з переборами чи теж килимом. Також це почесне місце називається - посаг. На посазі сісти - означає бути звінченим.

225. примускай, від примускувати - пригладжувати (пол).
226. прїтати, а також прятати - прибирати (пол).
227. причїв - може причипив; в поточній мові не виступає.
228. пржиплїє - припливе (пол); в поточній мові це слово не виступає, а говоритья - припливе, приплисти.
229. прав'є - майже (пол)
230. пудї, від пуйті - піди, піти; це є говірка північно - західної частини Підляшя.
231. публічність,-і - публічність, прилюдність
232. пудзір,-а - може коробка, від польського слова пудерко; в поточній мові це слово не виступає.
233. рачком перелїзу - рачки перелїзу
234. рїдом - в ряд
235. розказанє,-я - доручення (пол).
236. " розліїся Полєлю до бору, - розліїся! - колишнє прокляття, що означало щоб змарнів, щоб цезнув. Не дивуємоя, що в цій пісні знаходимо прокляття на Полєля, слов'янського божка, бо це є доказом, що пісня походить із сивої давнини. Із зміною віроісповідання і пісню на протязі часу також змінено. Це прокляття є додатком і пізнішою зміною слів; а коли за перед-християнської Слов'янщини кликано допомоги у Полєля у весільних обрядах та при радісних бенкетах, згодом поміщено прокляття не усуваючи його одначе з весільної пісні.
(за В. К. Вуйціцьким)
237. сват,-а - давній так називали особу, яка займалася сватанням поряд з назвою дивоснуб. Також сватами звали колись парубків, котрі були членами весільної дружини(товаришували молодому й молодій на весіллі) - тобто теперішніх маршалків. Тепер актуально сватами називають себе батьки молодих під час весілля та опісля.
238. свїха,-и - замужна жінка (сестра молодого або молодї), яка весь час товаришує - одна молодїй а друга молодому. У польській мові - старосьціна. Давній ще була присваха, котра була долучена до дружини молодого.

239. свѣненька,-и, а також свѣнечка,-и - здрібн. від сваха.
240. свѣтка,-и - так колись називалася дружка.
241. свѣтлиця,-і, а також свѣтьолка,-и, і ванкір,-а,у -
світлая, ясна кімната в хаті. В поточній мові слів: свѣтлиця, свѣтьолка не вживається, а ванкір; хоч і це останнє слово вишло тепер із вжитку.
242. се - собі; в поточній мові в говірках Підляшшя не виступає.
243. (ве) скрѣйне - в скрині (пол); в поточній мові не виступає, а говориться - в скрині.
244. слонца,(слонця), від слѣнце - сонце (пол.) Виступає це слово в селі Докудово, півн.-зах. Підл.
245. слонѣчко,-а - сонечко (пол); виступає в селі Докудово.
246. смѣрка,-и, рідше шмѣрка,-и - совляк, совля, шмаркля
247. стаѣнка,-и - здрібнення від слова стаѣня - коняшня (пол)
248. сторонѣнка,-и - здрібнення від слова сторонѣ,-и -
в значенні рідне місце, рідний кут.
249. стѣнѣ, від стнути - зігну, стнути, стяти (пол);
в поточній мові говориться - зогну, зугну
250. страстѣ, від страхѣти("не жалуй хустки страсти.") -
страсти хустку, витрусити з неї, означає
вийняти гроші. Бо давній селяни гроші носили
зав'язані в хустці. Ще до сьогодні старші
жінки на Підляшші зав'язують гроші в хустку
та ховають її за пазуху. Тут у пісні - заклин-
кають молодого щоб витягнув гроші з хустки
та заплатив за косу молодой.
251. сокогѣха,-и - назва курки, яка сокотѣть, сокобче; тут
прізвисько балакучої жінки, (свекрухи).
252. спульгѣй, від спульгувати - дати попуск, попустити (пол)
253. сукманѣна,-и, здріб. від Сукман,-ѣ - свитка, свита
254. сѣо, а також ѣ што - що ; в говірках: луговицькій, по-
льовицькій та хмацькій на Підляшші ці слова
не виступають, а тільки в говірках північно-
західньої частини Підляшшя.
255. талѣр,-а - назва колишньої золотої монети (грошей)
256. талѣрѣнка,-и - тарілочка (пол)
257. тѣстенька,-и - здрібн. від теца
258. терѣм,-а - в сьогоднішньому розумінні - палац. За часів
Київської Русі теремом називали головну спо-
руду княжого двору. Терем був розкішно оздоб-

лений дерев'яним різбленням з фігурками тварин і рослинним орнаментом. Він підносився над іншими хоремами (палацями) княжого двору і здалеку сяяв своїм позолоченим шатром (дахом).

(за "Повістю минулих літ" - Нестора)

259. тїсьонц, -а - тисяч (пол); в поточній мові - тисяча, -и.
260. тїтум, -у - заголовок (пол)
261. тиліѣ, від тил - тилі, тил(пол); в поточній мові дуже рідко говоритьсѣ тил, а частіше зад, -у.
262. тїканий - від слова тїкати, що означає всаджувати - тут насаджуваний
263. тлїста - жирна (пол); це слово має також друге значення - товста - частіше замість тлуста (товста) говоритьсѣ - груба.
264. топіро - а також: - топір, допіро, допір, допір-ка, допіренья - допіро
265. тогді - тоді
266. тоже - також (рус)
267. тільки, а також: тўлько, тільки, тїлько, тўлько, тўльо-тїльки
268. тра - треба
269. трїсѣа, від трїса, -и - згрубіле слово від трїска, ще скїбка, скалка.
269. троячїще, -а - згруб. від трояк, -а - назва колишньої монети (грошей)
270. трѣнуз, від трѣнути - торкнуз, торкнути (рус); в поточній мові цього слова уживають дуже рідко - говорять натомість: торкнїти, догнїти.
270. трїймаѣ - тримаѣ (пол); в поточній мові не виступає.
271. тя - тебе; в поточній мові не виступає.
272. удїлий - молодецький, молодецький, внацький, відважний, заповзятий (русицизм); в поточн. мові не вист.
273. уклѣник, -а - здібнення від слова уклѣн, уклѣн, -ону - в літ. мові - уклїн
274. уж - вже, уже (рус); в поточній мові говоритьсѣ вже або уже, уѣже.
275. уникїте, від уникнїти - тут зникнїте, чезнїте
276. уш, -уш - вуха (пол); в поточній мові - уха, ух.
277. фїлдочка, -и, або хвїлдочка, -и - складочка, зборочка, зморщечка; також в гов. змїрщечка, складочка.

278. хвартух, -а - спідниця з домотканого льняного полотна;
вовняна спідниця називається бурка, -а,
а в селах під Парчевом - пугуля, -і.
279. хвіра, -а - підвода (пол. - фура)
280. хелб, від хилити - хилу; в поточній мові також хилб.
281. цудзанін, -а - переложене на польську мову діалектне
слово чужанін, -а, що в літ. мові означає
чужак, чужа людина.
282. цурке, від польського слова - цурка- дочку від дочка.
В поточній мові говориться - дочка, -и,
283. цілий - цілий, весь (пол); говориться теж: цілий, всьой
284. чвіртка, -и, а також чвѣртка, -и - колишня міра збіжжя,
чи чогось іншого сизкого, а також назва
посудини зробленої з клепок.
285. червбнець, -я, а також червінець, -я " червонця червоного, -
назва золотої колишньої монети (гроші).
Пізніший додаток коли вже золото розповсв-
дилось, платили жх дуката тобто червінця.
" Ціла пісня до дуже старих належить. Чув
я її - пише В.К. Вуйцицький - як її дослівно
(доречно) співали в селі Вигнанки, Підлясь-
кого воєводства, а Більського округу.
(Мабуть тут ходить про село Вигнанка коло
Межиріччя Підляського, бо друге село
Вигнанка є в гміні Соснівка, в бувесму
повіті Володава) (за В.К. Вуйцицьким)
286. чепбчок, чепбчка - здрібнення від слова чіпець, -я -
в літ. мові - чеpecь.
287. чѣлядь, -і - колись це слово означало - рабѣ, слугѣ;
тут невелика громада людей, що працювала
в пана, чи в господаря або в-загалі -громада.
287. чѣис, чѣис, чѣс - час
288. чѣпець, -я, а також чіпець, -я - чеpecь (говор. теж -че-
pecь)
289. чрез - через; в селах над Бугом говорять - через.
290. чужанін, -а - чужак, чужа людина, чужинець.
291. шастіть, від слова шастати - шастять, тут в значенні
шелестіти, шелестять (шовкові сукні)
292. шїпка, -и, шїпка, -и, шїбка, -и - шапка; така вимова
"а" і "я" під наголосом після шиплячих
та на місці колишнього носового "е"
виступає в селах на південь від Гечії

Славатичи-Вишничі.

293. шѣпонька, -и, або шіпонька - шапонька, здрібн. від слова-шапка,; в гимелівський говірці та в селах на північ від течії Славатичи-Вишничі говорять : шапонька, шапка.
294. шкатула, -и - шкатулка (пол)
295. шмбндя, -і - жіноча соромна частина тіла; це назва дуже груба у порівнянні до слова більш нейтрального - пбтка, -и.
296. шмбляти - брудити руки чи вбрання чимсь жирним, тут: водити очима за чимсь або кимсь.
297. шблкі, множина від слова шолк - шовк (рус); в поточній мові говорять шовк, або з поль. - едwab.
298. шбпка, -и - вертеп (пол)
299. што, счо - що; што вживається в говірках Півн. Підляшшя.
300. штбби, шббн - щоб, щоби
301. штї-ри - чотири
302. шумшувїї - слово незрозуміле; в поточній мові не виступає. Може тут ходить про замшовїї - замшові.
303. ѡй - їй

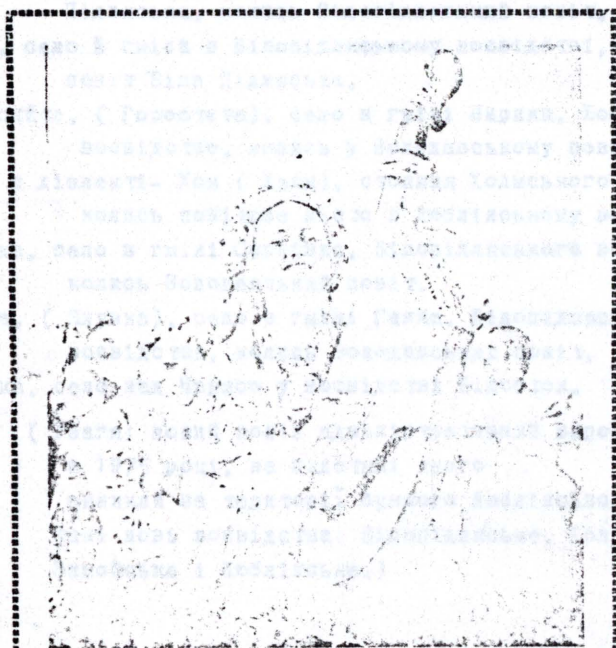

Дівчина в українському народному костюмі.

ІНДЕКС ІМЕН ЩО ВИСТУПАТЬ В ПІСНЯХ

1. Ануля,-ї - здрібнення від іменя Анна
2. Антося,-ї - "- "- "- "- Антоніна
3. Валя,-ї - здрібнення від іменя Валентина
4. Валбня,-ї - "- "- "- "- "-
5. Васильова (мати) - від іменя Василь
6. Галінка,-и - здрібнення від Галина
7. Гандзя,-ї - здрібнення від Анна (Ганна)
8. Гандзбля,-ї - "- "- "- "-
9. Гануля,-ї - "- "- "- "-
10. Ганулєнка,-и - "- "- "- "-
11. Гантек,-а - здрібнення від Антін
12. Геркулес,-а - ім'я грецького міфологічного героя
13. Гржєсьо,-а - здрібнення від польського іменя Грже'ож
14. Гржєсьню,-а - "- "- "- "- "- "-
(по-українськи - Гриць, Грицько)
15. Зуй,-я - прізвище людини в селі Ставки
16. Іванко,-а - здрібнення від Іван
17. Ісус,-а - ім'я Христа, сина Божія, засновника й творця християнства.
18. Їуда,-и - ім'я одного з апостолів Ісуса Христа; Їуда Ішкаріот, який продав Христа євреям за 30 срібних монет, синонім зрадника.
19. Касбня,-ї - здрібнення від поль. іменя Кагаржина
20. Касєнька,-и - "- "- "- "- "- "-
(в укр. мові - Катруся від Катерина)
21. Крєзус,-а - ім'я древнього короля Лідії, славного з величезного багатства.
22. Лукашко,-а - здрібнення від Лукаш, -Лука.
23. Лух,-а (в Луховуй) - прізвище людини в селі Янівка.
24. Мартінко,-а - здрібнення від Мартин
25. Максимцьо,-я - здрібнення від Максим
26. Максимбньо,-а - "- "- "- "-
27. Марія,-ї - тут ім'я Матері Божої
28. Маруся,-ї - ж здрібнення від Марія
29. Марйся,ї - "- "- "- "- (пол)
30. Мєня,-ї - "- "- "- "-
31. Манбся,-ї - "- "- "- "-

32. Настуся, -і - здрібнення від Анастасія
33. Олесько, -а , також Олеско, -а - здріб. від Олександр
34. Павлінка, -я - здрібнення від Павліна
35. Панас
36. Парася, -і - здрібнення від Параскевія
37. Петрусьо, -я - здрібнення від Петро
38. Прокіп, -а
39. Прокіпко, -я - здрібнення від Прокіп
40. Саломон, -а - ім'я короля древньої держави євреїв -
Ізраїла, син короля Давида, сином мудро-
сті.
41. Степан, -а
42. Степанко, -а - здрібнення від Степан
43. Ядямко, -а - здрібнення від Адам (в говірці - Ядям, -а)
44. Янульо, -я - здрібнення від польського іменя Ян (Іван)
45. Ясенько, -а - "- "- "- "- "-
(по-укр. - Івасьо, Івасик, Іванко)

Бандуристка.

Фотогюд І. Волчкова.

ІНДЕКС НАЗВ МІСЦЕВОСТЕЙ, ЯКІ ВИСТУПАТЬ В ЗБІРЦІ.

1. Біла Підляська (офіційна польська назва - Біала Подляска), столиця Білопідляського воєвідства, колись повітове місто в Лублінському воєвідстві.
2. Більськ Підляський (Бельск Подляскі), місто у Білостоцькому воєвідстві, колись повітове місто.
3. Бокинка Панська (Бокінка Паньска), село в гміні Тучна, Білопідляського воєв. (колись Білопідляський повіт)
4. Вартава - столиця Польщі
5. Вірики, гмінне село в Холмському воєвідстві, колись Володавський повіт .
6. Вігнанка, село коло Межириччя Підляського а також село в гміні Соснівка, Білопідляського воєв.; перше входило в склад Радияського повіту а друге Володавського.
7. Волбава, (Волбава - в гимелівській говірці), (Влодава), місто в Холмському воєвідстві, колись повітове місто в Лублінському воєвідстві.
8. Ганна, гмінне село у Білопідляському воєвідстві, колись Володавський повіт.
9. Данці, (Даньце), село в гміні Ганна, воєвідство Біла Підляська, колись Володавський повіт.
10. Докудово, (Докув), село в гміні Біла Підляська.
11. Дубогроби, (Долгоброди), село в гміні Ганна, Білопідляське воєвідство, колись Волдавський повіт.
12. Жуки, село в гміні Тучна, воєв. Біла Підляська, колись Білопідляський повіт.
13. Жуково, (Жуков), село в гміні Володава, воєв. Холм.
14. Кбень, гмінне містечко над Бугом у воєвідстві Біла Підляська, бувший Білопідляський повіт.
15. Королівка, (Королевка), село в гміні Володава, Холмське воєвідство, бувший Володавський повіт.
16. Красівка, (Красувка), гміна Володава, воєв. Холм.
17. Краків, (Кракув), столиця Краківського воєвідства.
18. Ломбази, гмінне містечко у воєвідстві Біла Підляська, колись Білопідляський повіт.
19. Лосіці, (Лосіце), місто у воєвідстві Біла Підляська, колись повітове місто у воєв. Варшава.

20. Люблін, столиця Люблінського воєводства.
 21. Львів, столиця Львівської області, Українська Р.С.Р.
 22. Матяшівка, (Матяшувка), село в гміні Тучна, Білопідляське воєводство, колись Білопідляський повіт.
 23. Межылістя, (Мендзілєсь), село в гміні Тучна, Білопідляського воєводства, колись в повіті Біла Підляська.
 24. Оріхово, (Старе і Нове - Ожехув Стари і Нови - два села), в гміні Устимів (Усьцімув), Люблінського воєв., колись Володавський повіт.
 25. Славатичи, гмінне містечко над Бугом, воєв. Біла Підляська, колись у Володавському повіті.
 26. Сонівка, (Соснувка), гмінне село в Білопідляському воєв., колись Володавський повіт.
 27. Ставки, село над Бугом в гміні Володава, Холмське воєв.
 28. Старий Корнін, село в гміні Орля в Білостоцькому воєв.
 29. Тересполь, гмінне містечко над Бугом у воєводстві Біла Підляська, колись Білопідляський повіт.
 30. Тучна, село й гміна в Білопідляському воєводстві, колись повіт Біла Підляська.
 31. Хворостята, (Горостита), село в гміні Вирики, Холмське воєводство, колись у Володавському повіті.
 32. Холм, в діалекті- Хом (Хейм), столиця Холмського воєв., колись повітове місто в Люблінському воєв.
 33. Чéпутка, село в гміні Соснівка, Білопідляського воєв., колись Володавський повіт.
 34. Янівка, (Янувка), село в гміні Ганна, Білопідляського воєводства, колись Володавський повіт.
 35. Яхрбнка, село над Нарвою у воєводстві Білосток.
- (Увага: новий поділ адміністративний впроваджено в 1975 році, на підставі якого виникли на території бувшого Люблінського воєв. такі нові воєводства: Білопідляське, Холмське, Замойське і Люблінське.)

СПИСОК ІНФОРМАТОРІВ ВІД КОТРИХ ЗАПИСАНО ПІСНІ.

1. Гапонюк Марія, дівоче прізвище Байко, родом із села
Голишево, гміна Ганна, проживає в селі
Янівка, гм. Ганна, Білопідляське воєвід.
народилася в 1902 р.
2. Герак Ядвіга, дівоче прізвище Беденак, рік народження
1930, село Красівка, гм. Володава, воєвід.
Холм.
3. Данілюк Олександра, рік народження 1912, село Докудово,
гміна 1 воєв. Біла Підляська.
4. Данільчук Йоанна, рік нар. 1929, дівоче прізвище Тюрбич,
село Красівка, гм. Володава, воєв. Холм.
5. Дацюк Марія, рік нар. 1911, село Хворостита, гм. Вириця,
Холмське воєвідство.
6. Давидюк Ольга, рік нар. 1927, село Межилистя, гм. Тучна,
Білопідляське воєвідство.
7. Здольська Катерина, рік нар. 1900, село Жуково, гміна
Володава, Холмське воєвідство.
8. Ігнатюк Анна, рік нар. 1912, родом із села Жуки, гміна
Тучна, прож. село Данці, гміна Ганна,
Білопідляське воєвідство.
9. Ігнатюк Олена, рік нар. 1903, дівоче прізвище Якубюк,
село Данці, гм. Ганна, воєв. Біла Підл.
10. Козьол Яніна, рік нар. 1925, село Чепугна, гм. Соснівка,
воєв. Біла Підляська.
11. Кратюк Павліна, рік нар. 1929, село Межилистя, гм. Тучна,
Білопідляське воєвідство.
12. Кушнерук Анна, рік нар. 1906, село Бокинка Панська,
гм. Тучна, воєв. Біла Підляська.
13. Левицька Анна, рік нар. 1893, дівоче прізвище Теторка,
родом із села Кузавка, гміна Ганна, далі
проживала в селі Ганна, воєв. Біла Підл.
14. Матчук Анастасія, рік нар. 1911, село Дубогроди, гміна
Ганна, Білопідляське воєвідство.
15. Нечипорук Марія, рік нар. 1911, село Ставки, гм. Володава,
Холмське воєвідство.
16. Олешук Анастасія, рік нар. 1900, село Чепугна, гміна
Соснівка, Білопідляське воєвідство.
17. Олександр Марія, рік нар. 1930, село Межилистя, гміна
Тучна, воєв. Біла Підляська.

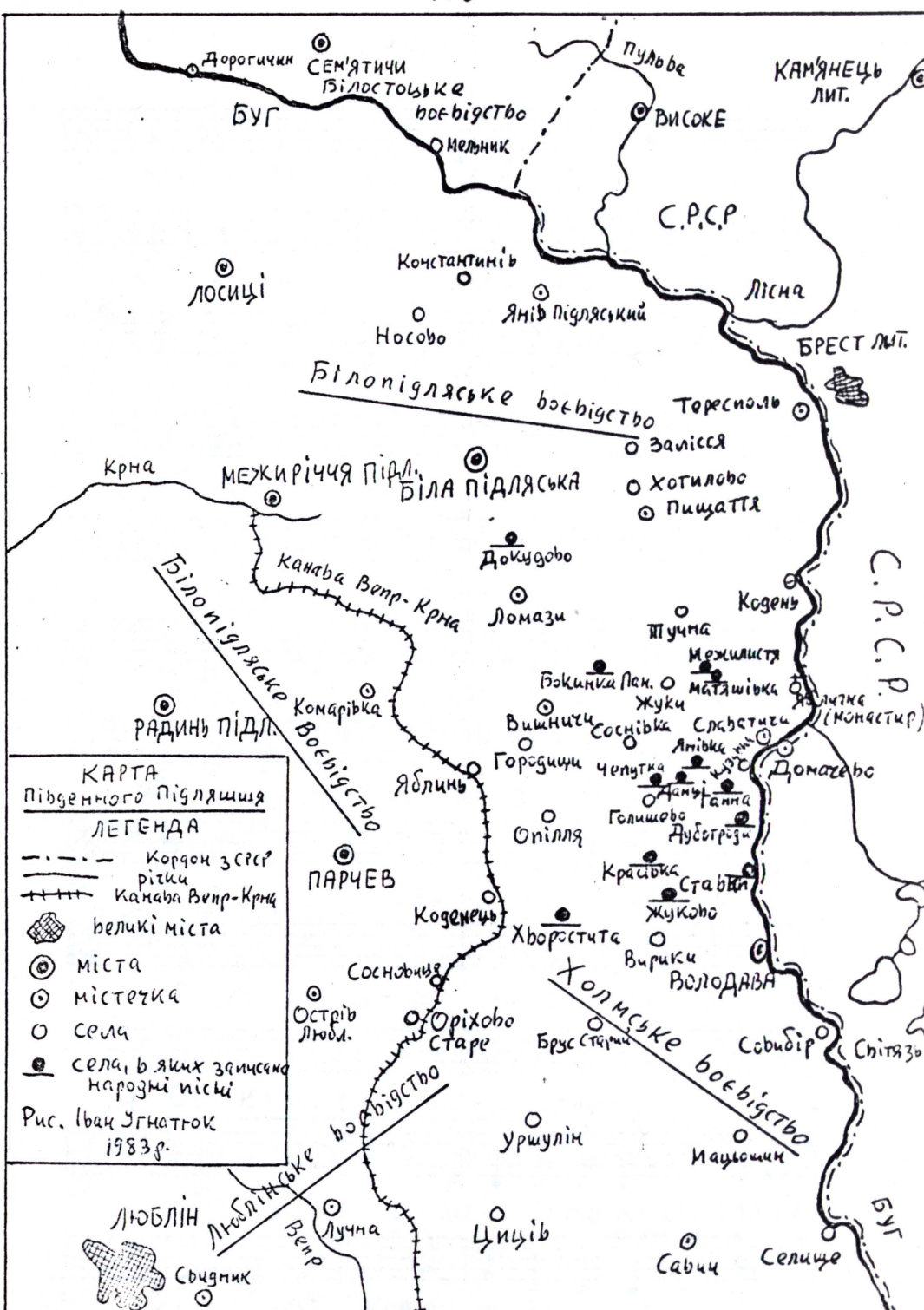
18. Павлик Яніна, рік нар. 1922, дівоче прізвище Ігнаток,
село Данці, гм. Ганна, воєв. Біла Підл.
19. Пачковська Анна, прімо вото Ігнаток, дівоче прізвище
Беденак, рік нар. 1905, родоміз села
Красівка, проживає в селі Данці, гм. Ганна,
Білопідляське воєвідство.
20. Петручик Анастасія, рік нар. 1929, село Янівка, гміна
Ганна, Білопідляське воєвідство.
21. Семенюк Анна, рік нар. 1920, село Бокинка Панська, гм.
Тучна, воєв. Біла Підл.
22. Семенюк Софія, рік нар. 1929, село Янівка, гміна Ганна,
Білопідляське воєвідство.
23. Сидорук Степан, рік нар. 1919, село Ставки, гміна
Володава, Холмське воєвідство.
24. Сьльонзак Павліна, рік нар. 1906, дівоче прізвище
Семенюк, село Магяшівка, гміна Тучна,
воєв. Біла Підляська.
25. Торбич Анастасія, рік нар. 1929, село Красівка, гміна
Володава, Холмське воєвідство.
26. Устимович Катерина, рік нар. 1930, село Межилистя ,
гміна Тучна, Білопідляське воєвідство.

«Суперниця».

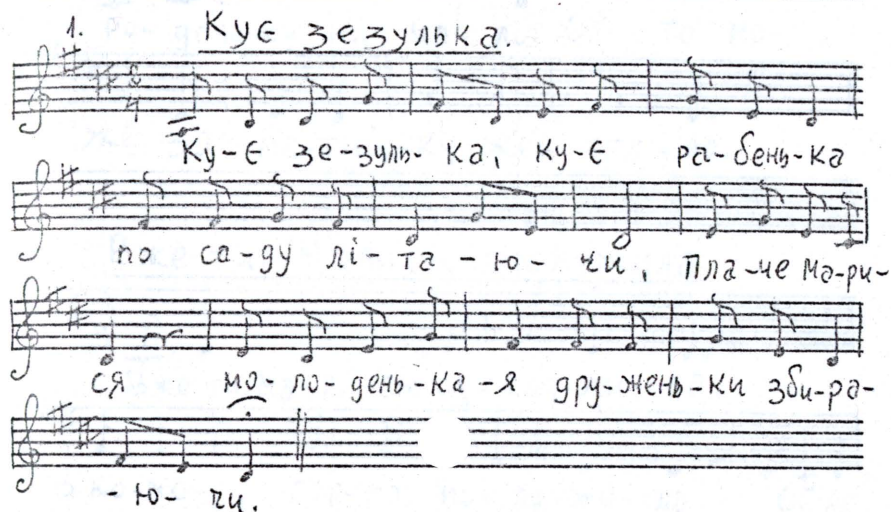
Фотожарт Ю. Венгереша.

Гуцульські народні Костюми.

І.НОТИ ДО ДЕЯКИХ ВЕСІЛЬНИХ ПІСЕНЬ.

1. Кус зезулька.

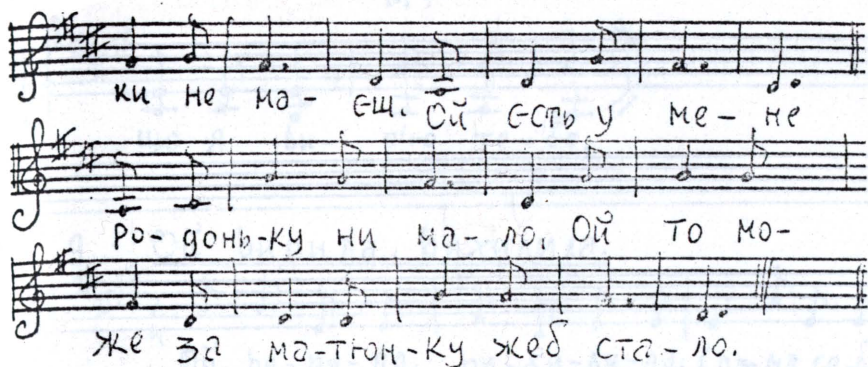

Ку-є зе-зуль-ка, Ку-є ра-день-ка
по са-гу лі-та-ю-чи, Пла-че ма-ри-
ся мо-ло-день-ка-я дру-жень-ки зби-ра-
-ю-чи.

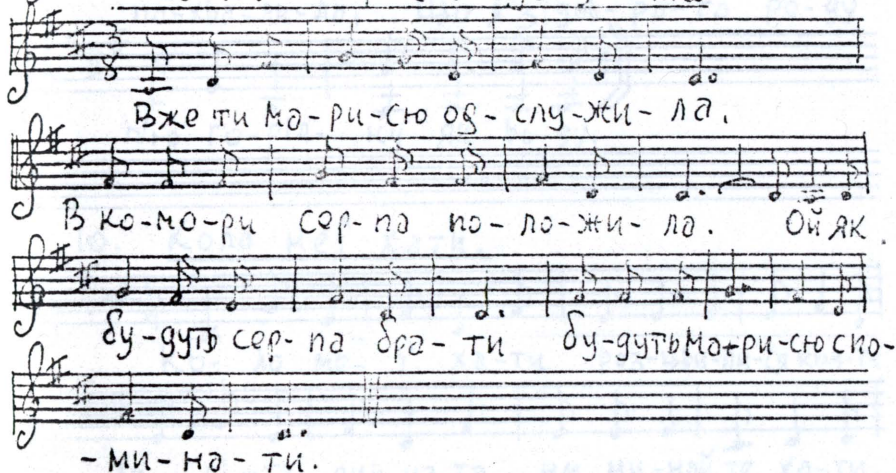
2. Біг зайчик

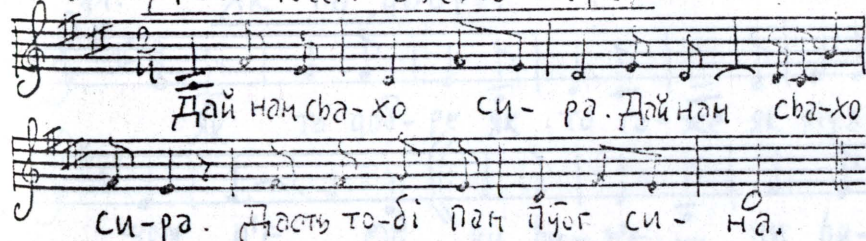
Біг зай-чик че-рез ду-най-чик до ро-в-ця
Ой ни од-дай мо-я ма-тюн-ко за вго-в-
ця, Бо в вго-в-ця гві мис-льонь-ки у йо-
-го. Ой то-го ни ста-не зро-ро-біт-
-ка мо-йо-го. Ой як я бу-ду бі-лу по-стіл-

5. Вже ти Марисю одслужила.

6. Дай нам свахо сира.

7. Наши гости нех жиють

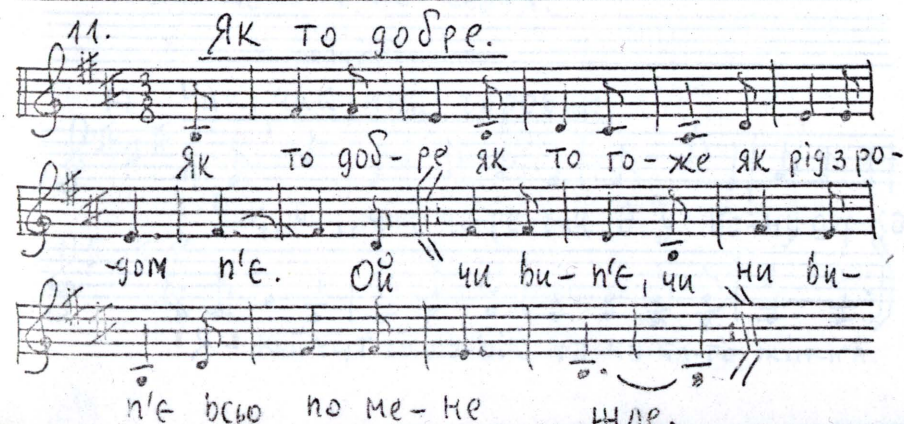
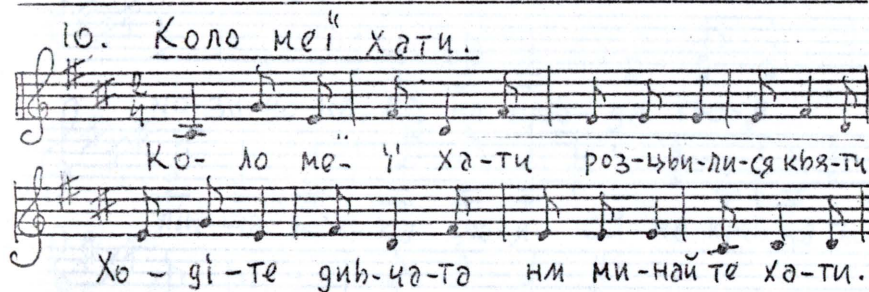
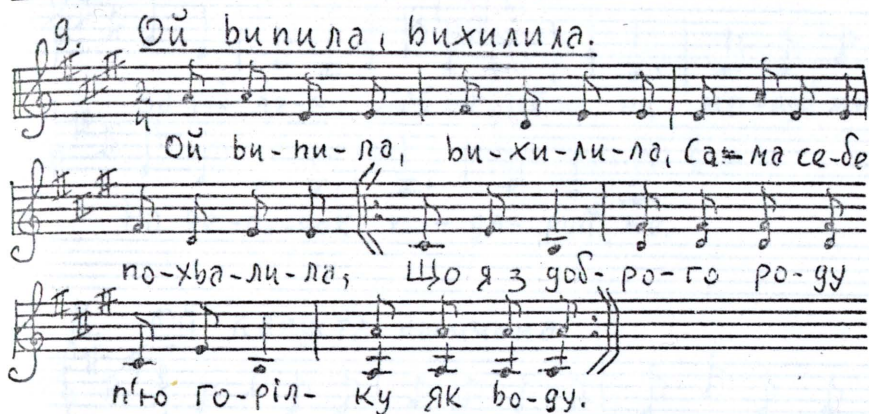
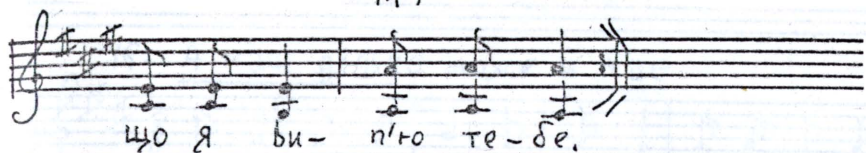

На-ши го-сти нех жи-ють. Мно-гі
лі-та нех ма-ють. Мно-га-я, мно-га-я
лі-та нех ма-ють лі-та, лі-та,
лі-та. Мно-га-я лі-та О зра-бі-є,
О спа-се-ні-є. Мно-га-я лі-та нех
ма-ють.

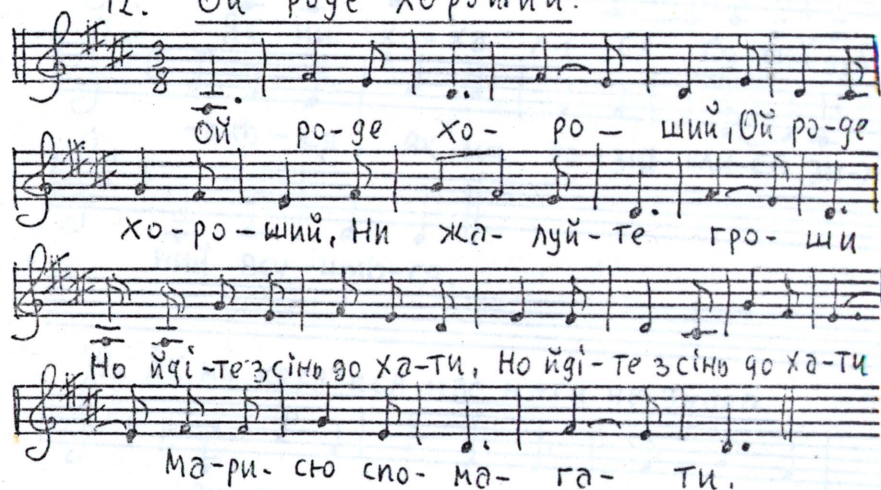
8. Мене пиво зморозило

Ме-не пи-во змо-ро-зи-ло, мні го-ріл-ки
дай-те Як го-ріл-ка не по-мо-же
то хлоп-ця шу-кай-те. Ой го-ріл-ко мо-я,
Ой чо-го ти гри-жиш. чи бо-їш-ся ме-не

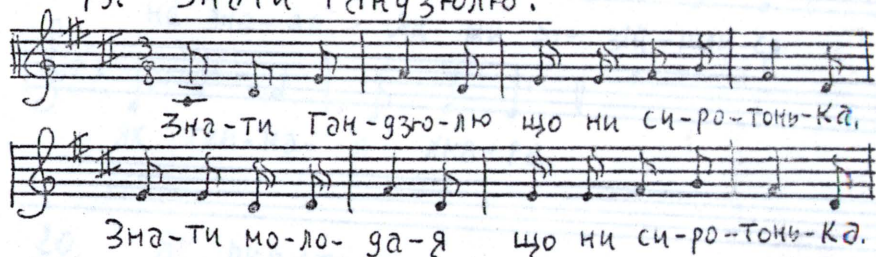

12. Ой роде хороший.

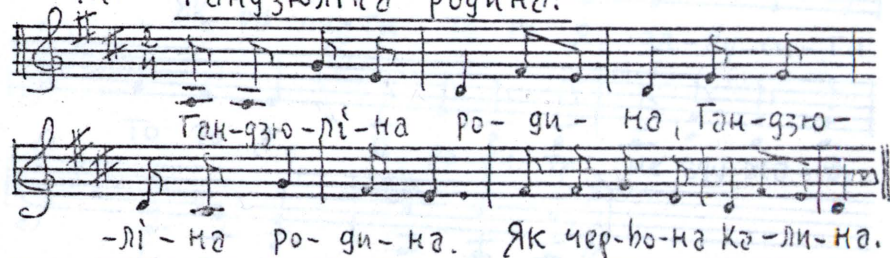
Ой ро-де хо-ро-ший, Ой ро-де
хо-ро-ший, Ни жа-луй-те гро-ши
Но йді-те з сіню до ха-ти, Но йді-те з сіню до ха-ти
ма-ри-сю спо-ма-га-ти.

13. Знати Гандзюлю.

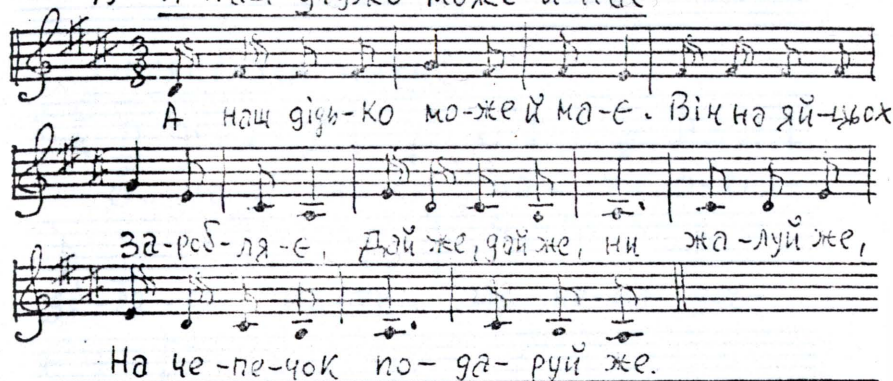
Зна-ти Ган-дзю-лю що ни си-ро-тонь-ка,
Зна-ти мо-ло-да-я що ни си-ро-тонь-ка.

14. Гандзюліка родина.

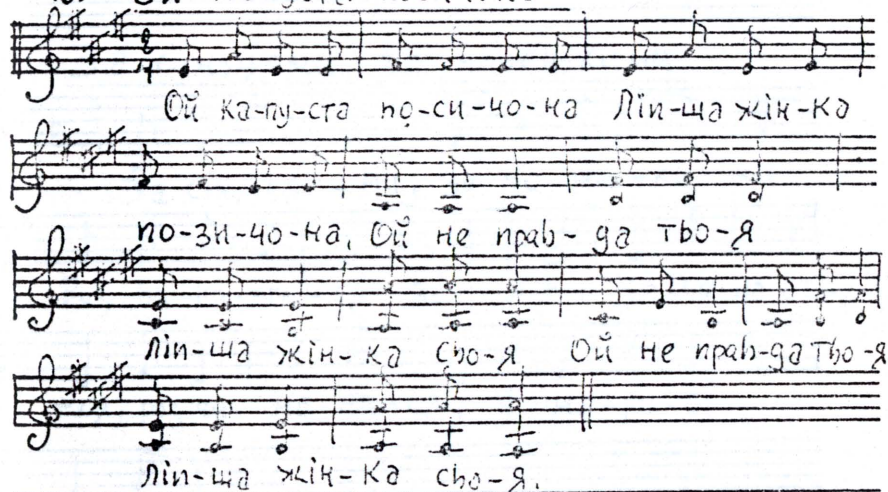
Ган-дзю-лі-на ро-ди-на, Ган-дзю-
лі-на ро-ди-на. Як чер-во-на ка-ли-на.

15. А наш дітько може й має

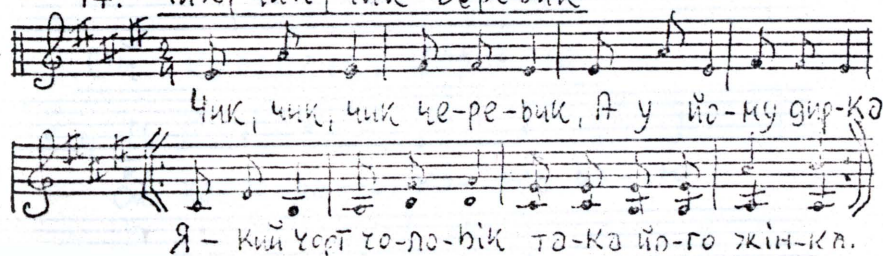
А наш діть-ко мо-же й ма-є. Вік на яй-цьох
за-рб-ля-є, дай же, дай же, ни жа-луй же,
На че-пе-чок по-га-руй же.

16. Ой капуста посичона.

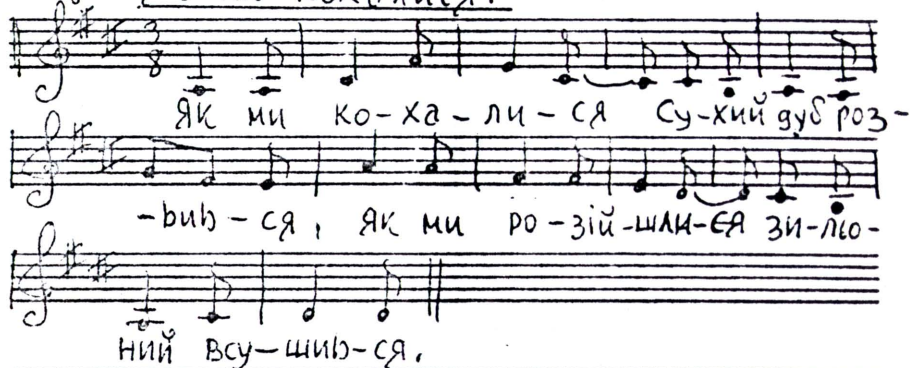
Ой ка-пу-ста по-си-чо-на Лін-ша жін-ка
по-зи-чо-на, Ой не прав-да тво-я
Лін-ша жін-ка сво-я Ой не прав-да тво-я
Лін-ша жін-ка сво-я.

17. Чик, чик, чик черевик

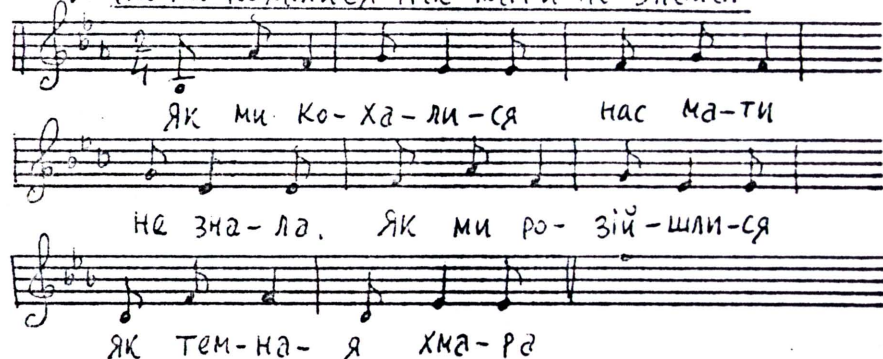

Чик, чик, чик че-ре-вик, А у йо-му дир-ка
Я - кий хорт го-ло-вік та-ка йо-го жін-ка.

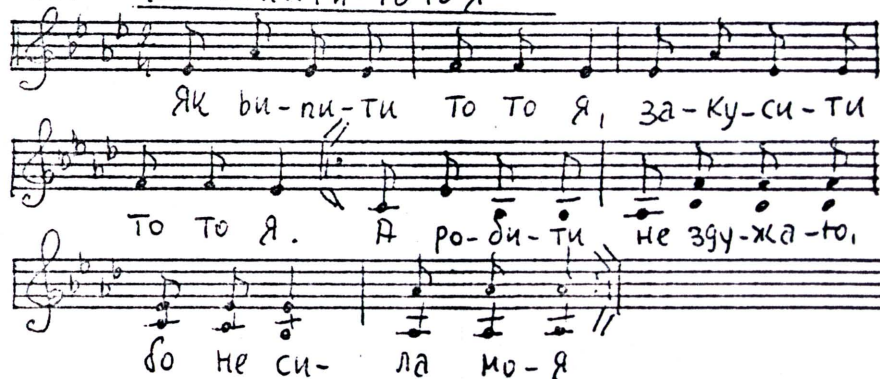
18. ЯК ми кохалися.

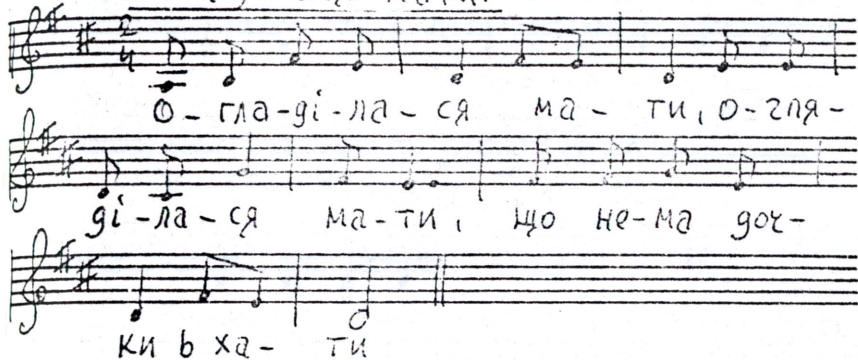
19. ЯК ми кохалися нас мати не знала.

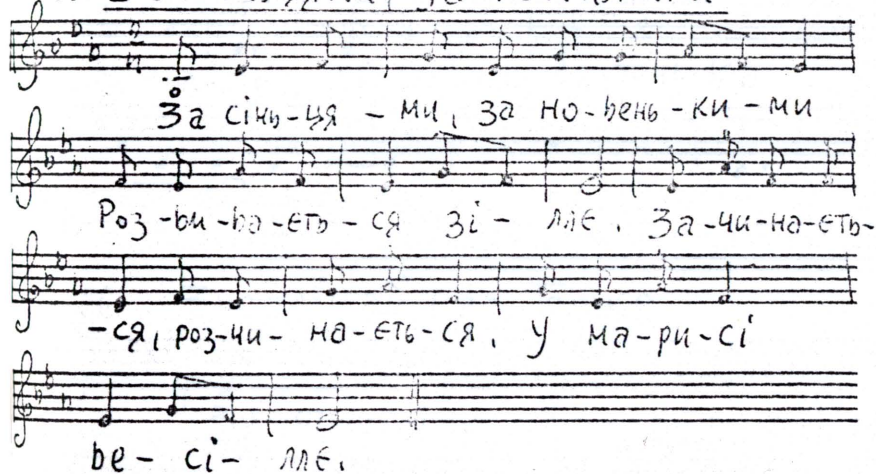
20. ЯК випити то то я

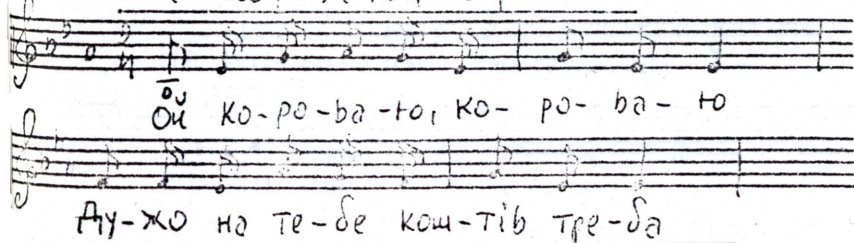
21. Огляділася мати.

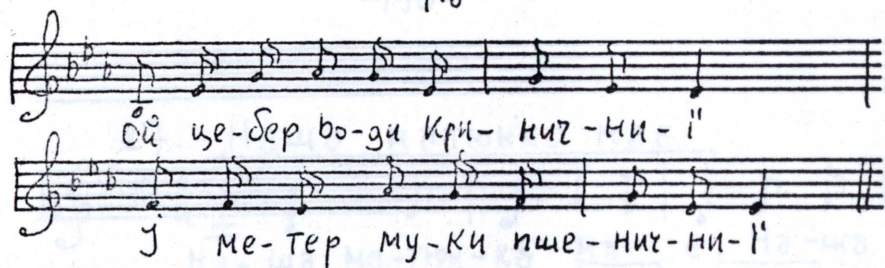

22. За сінцями, за новенькими

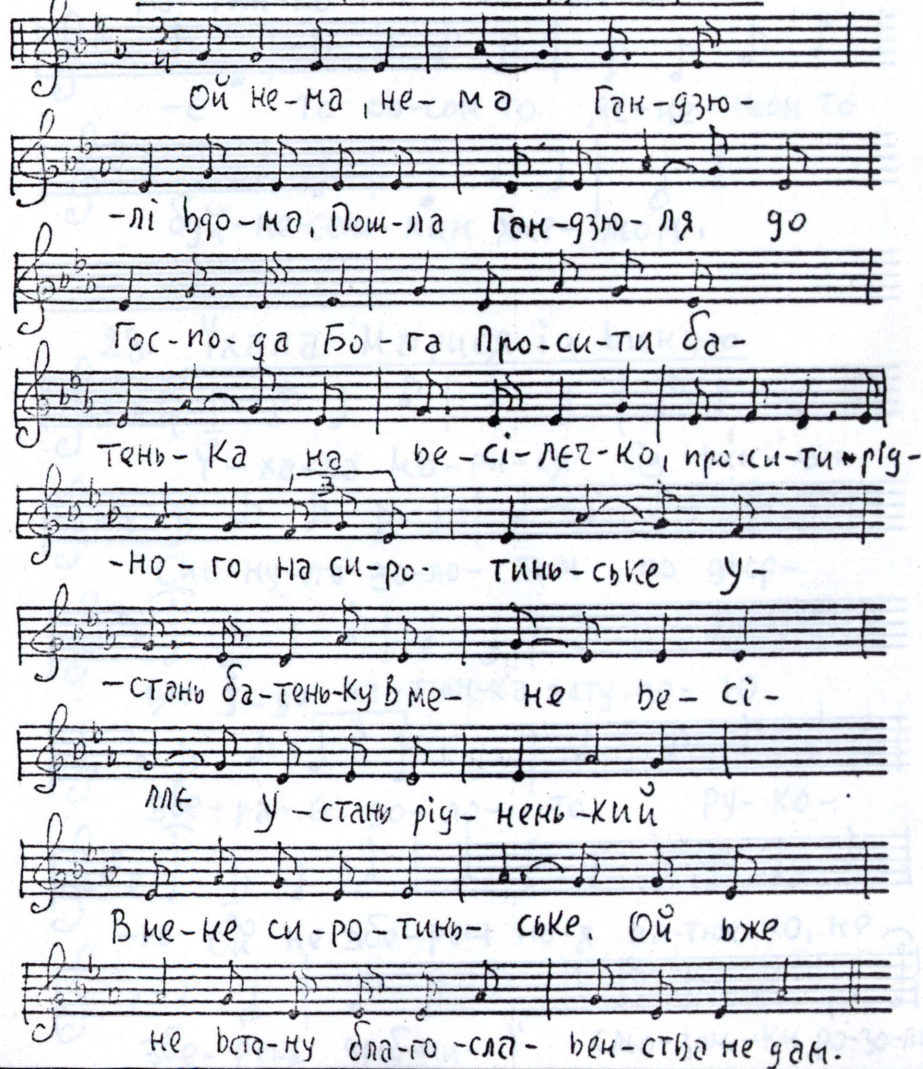

23. Ой Корова-то, Корова-то

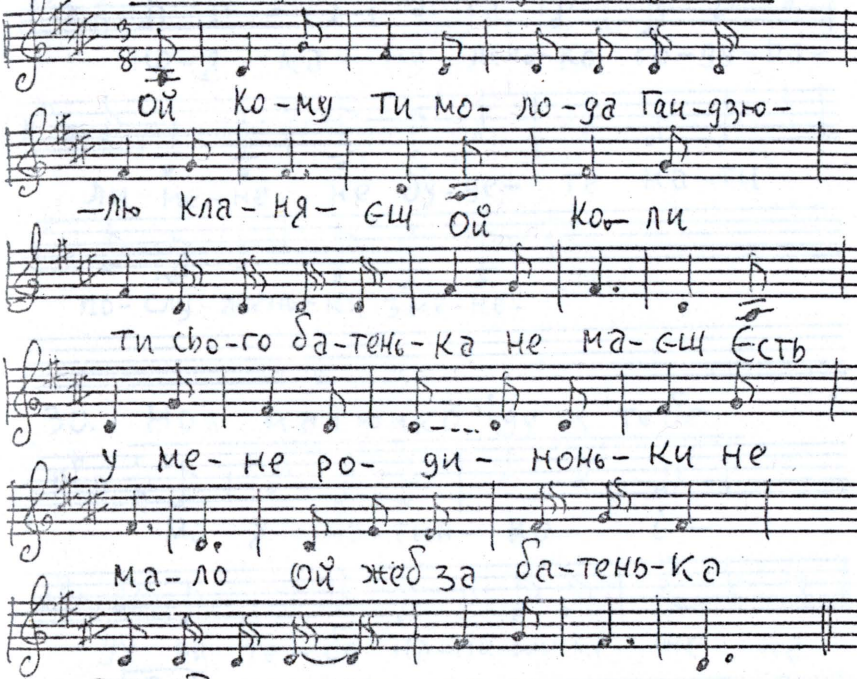

24. Ой нема, нема Гангзюлі вбома

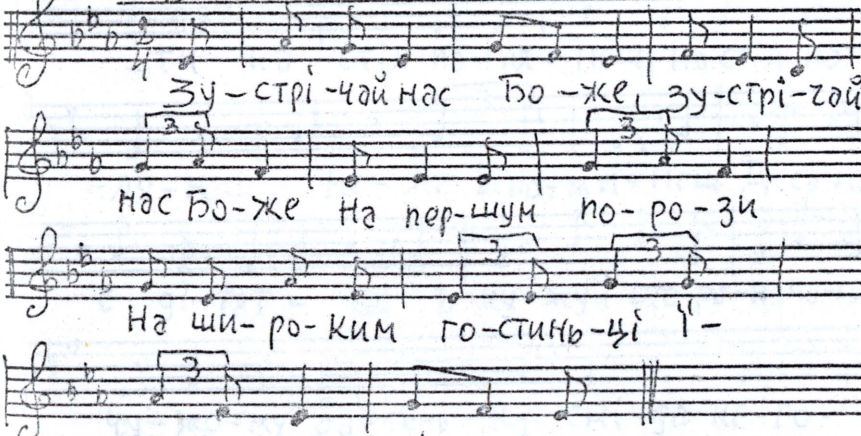

25. Ой кому ж ти молода Танцюлю

Ой ко-му ти мо-ло-да Тан-цю-
 -лю кла-ня-шч Ой ко-ли
 ти що-го ба-тень-ка не ма-шч Єсть
 у ме-не ро-ди-мось-ки не
 ма-ло Ой жеб за ба-тень-ка
 за руд-чень-ко- го по-ста-ло

26. Зустрічай нас Боже.

Зу-стрі-чай нас Бо-же, зу-стрі-дай
 нас Бо-же на пер-шум по-ро-зи
 на ши-ро-ким го-стинь-ці ї-
 гу-чи го він-цю

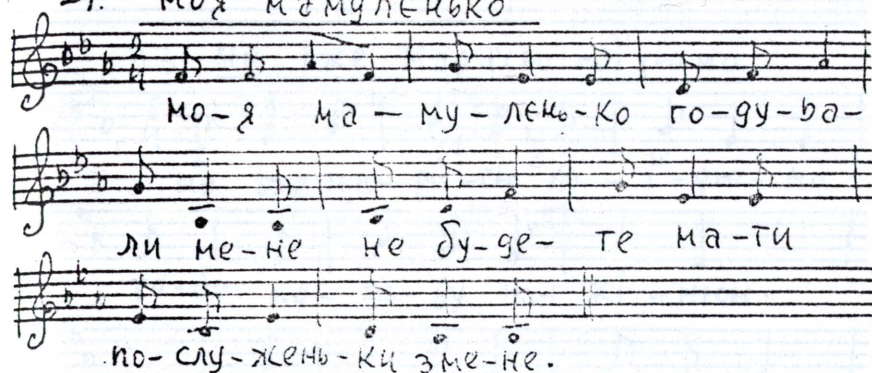
27. Наша матюнка має

На-ша ма-тюн-ка ма-є, На-шо
 ма-тюн-ка ма-є об-сом об-си-па-
 -є То об-сом то яч-ке-ном то
 буй-не-сень-ким хме-лом.

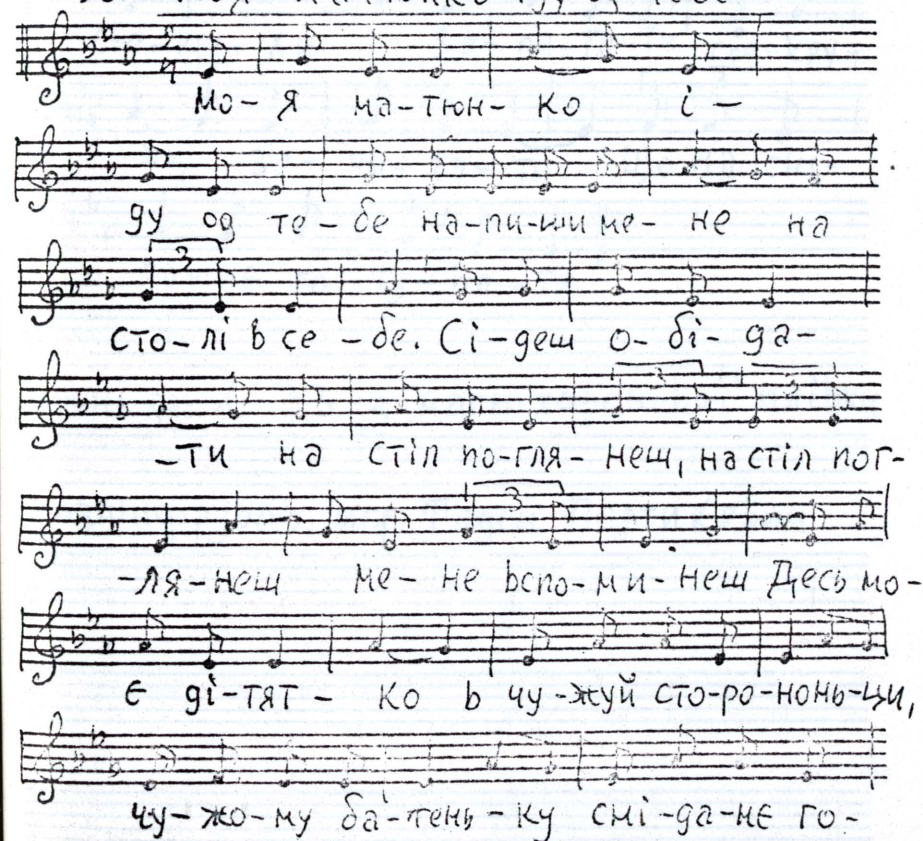
28. Їхала Марися із виццю

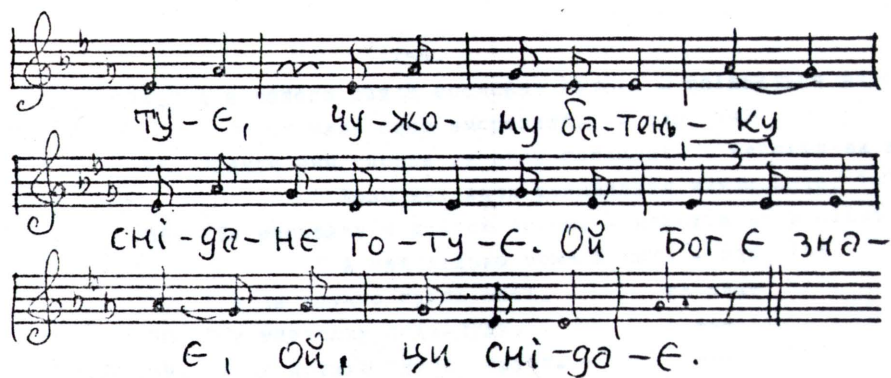
Ї-ха-ла ма-ри-ся із виц-цю
 Си-ну-ла зо-ло-том по двор-
 цю ї-го ма-тюн-ка зсту-по-ю
 збе-ра-є зо-ло-то ру-ко-
 -ю ой не збе-реш мо-я ма-тюн-ко, не
 збе-реш яроб-ни-ї сльо-зок-ки ро-зо-паш

29. МОЯ МАМУЛЕНЬКО

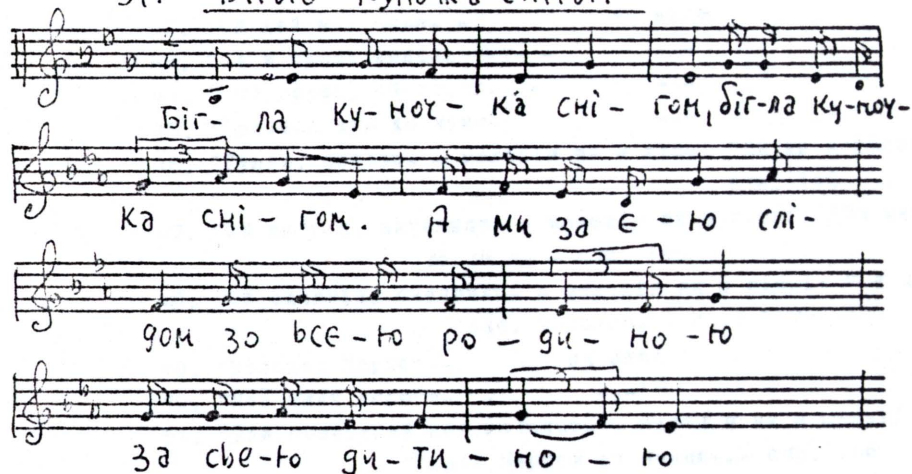
30. МОЯ МАТЮНКО ІДУ ОД ТЕБЕ

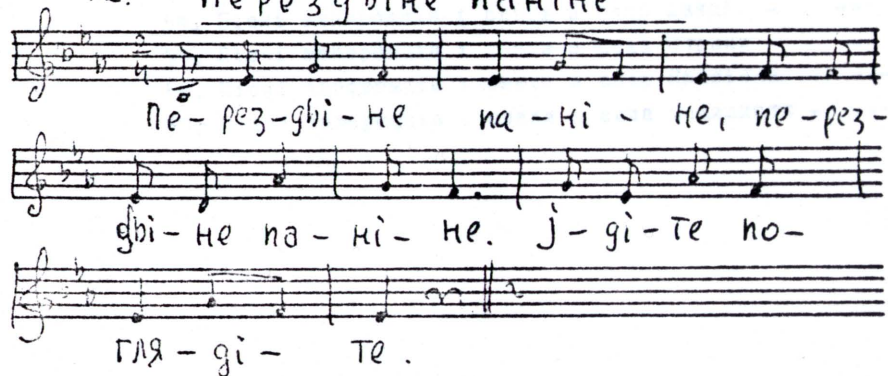
ту-є, чу-жо- му ба-ть-ку
смі-га-не го-ту-є. Ой Бог є зна-
є, ой, чи смі-га-є.

31. Бігла кунсчка смігом

Біг-ла ку-нос-ка смі-гом, біг-ла ку-нос-
ка смі-гом. А ми за є-ю смі-
гом зо все-ю ро-ди-но-ю
за ще-то ги-ти-но-ю

32. перезгвіне паніне

пе-рез-гві-не па-ні-не, пе-рез-
гві-не па-ні-не. Ї-гі-те по-
гля-гі-те.

33. Ми вже Маристо поїдумо

Ми вже ма-ри-сто по-ї-ду-мо
те-бе мо-ло-ду по-кі-нєм.
Тре-ба ма-ри-сто ра-но вста-ти
све-кру-хи за-пи-та-ти све-кру-
хи за-пи-та-ти Що на скі-
да-не го-ту-ва-ти.

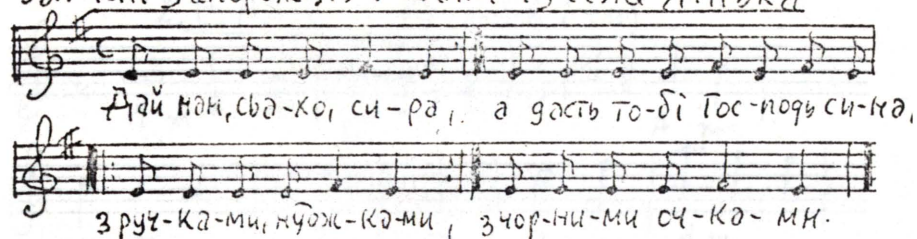
The musical score is written on six staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a 4/4 time signature. The melody is written in a simple, folk-like style with eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes, with some words underlined. The second staff continues the melody and lyrics. The third staff also continues the melody and lyrics. The fourth staff continues the melody and lyrics. The fifth staff continues the melody and lyrics. The sixth staff continues the melody and lyrics. The score ends with a double bar line.

Пісні од 1-33 з магнітофонової плівки

розшифрував мгр Тодей Партикевич

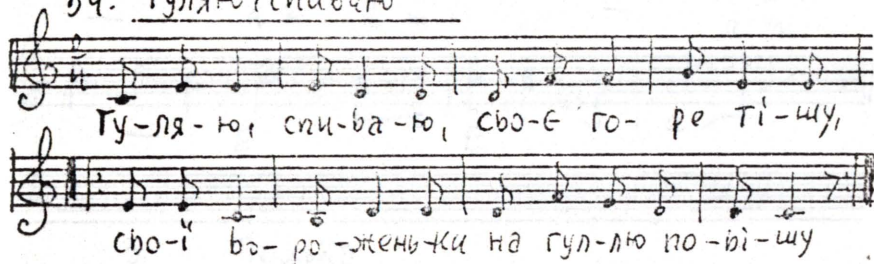
34. "А в нашого свата сосновая хата" - співається як пісня
" Мене пиво зморозило" - стр. 142
35. "Дякую вам хлопці за ваші гостинці" - мелодія як в пісні
" Коло моєї хати розцвілися квіти" - стр. 143
36. "Ти маршалку з довгим носом" - мелодія як в пісні:
" А наш дідько може й має" - стр. 145
37. " А ти дружко гроті маст" - як вище
38. "Ти маршалку седи-гуди" - -"
39. "А ти дружко груба, груба" - -"
40. " А ти дружко ковтунята" - -"
41. " Ой сама я сама" - мелодія як в пісні: " Ой капуста
посичона" - стр. 145
42. "Ой дай мені Боже" - як вище
43. " А я своєму миленькому" - -"
44. " Ой горох, ой горох" - -"
45. "Прийшов кум до куми" - -"
46. "Гуляю, співаю" - мелодія як в пісні "Як ми кохалися"
стр. 146
47. "Ой випила, вихилила" - мелодія як в пісні: "Як випити
го го я" - стр. 146
48. "Ой одчиніть окенечко" - мелодія як в пісні: "Ой коро-
ваю, короваю" - стр. 147
49. "Молодая Марисю" - як вище
50. "Мої милі вороги" - -"
51. "Ади повечерай моя матонко" - мелодія як в пісні:
"Їхала Марися із винця" - стр. 150
52. Пісні запоржців і свахи з села Чепутка співаються на
мелодію як пісня" "Дай нам свахо сира" стр. 141
53. Пісні запоржців і свахи із села Дуки - як вище
54. Пісні запоржців і свахи з села Данці - -"
55. Пісні запоржців і свахи з села Ставки - -"
56. Пісні запоржців і свахи з села Красіака - -"
57. Пісні запоржців і свахи з села Межилистя - -"

58. Пісні запорожців і свахи із села Янівка

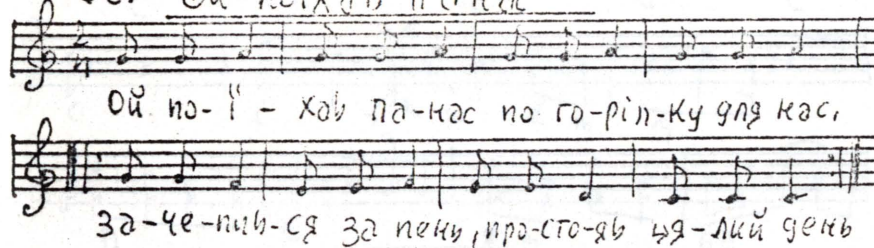
Дай нам, сва-хо, си-ра, а гость то-бі Гос-поди си-на,
зруч-ка-ми, нудж-ка-ми, зчор-ни-ми сч-ка-ми.

59. Гуляю, співаето

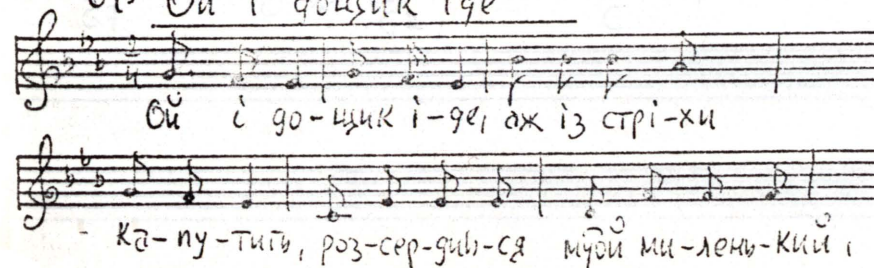
Гу-ля-ю, спи-ва-ю, сво-є го-ре ті-шу,
сво-ї во-ро-женьки на гул-лю по-ві-шу

60. Ой поїхав Пакас

Ой по-ї - хав па-кас по го-ріл-ку глз кас,
за-че-пив-ся за пень, про-сто-яв ця-лий день

61. Ой і дощик іде

Ой і до-щик і-де, аж із стрі-хи
ка-пу-тить, роз-сер-ди-в-ся мій ми-лень-кий і

До пісень од 58-61 ноти з магнітофонової плівки

записав Остап Місевич.

II ВЕСІЛЬНА МУЗИКА.

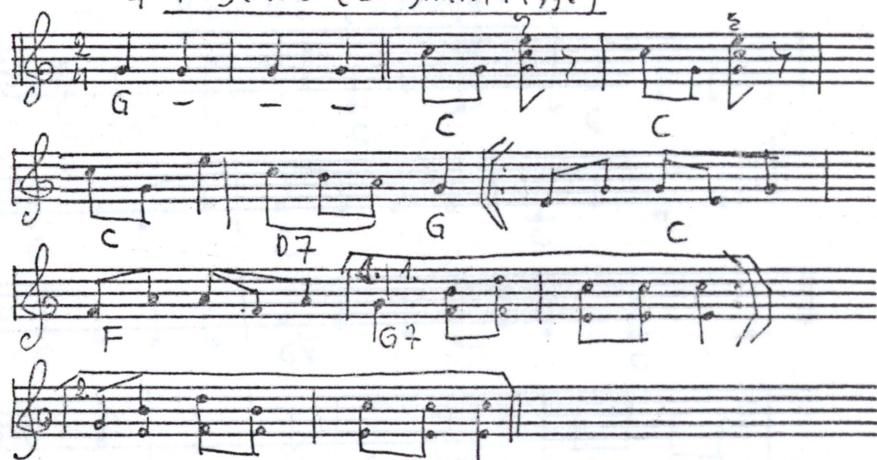
2. ВАЛЬС (ніч, любов і ти)

Handwritten musical score for a waltz titled "2. ВАЛЬС (ніч, любов і ти)". The score is written on four staves in 3/4 time. The first staff contains chords A m, E, and A m. The second staff contains chords d m and d m. The third staff contains chords a m and a m. The fourth staff contains chords E, E, and a. The melody is written in a treble clef with various note values and rests.

3. Полька

Handwritten musical score for a polka titled "3. Полька". The score is written on four staves in 2/4 time. The first staff contains chords C, C, G, and C. The second staff contains chords G, C, F, d m, and G. The third staff contains chords D, G, d m, and G7. The fourth staff contains chords G7, C, G7, and C. The melody is written in a treble clef with various note values and rests.

4 Козачок (І шумить, і гуде)

5. Полька

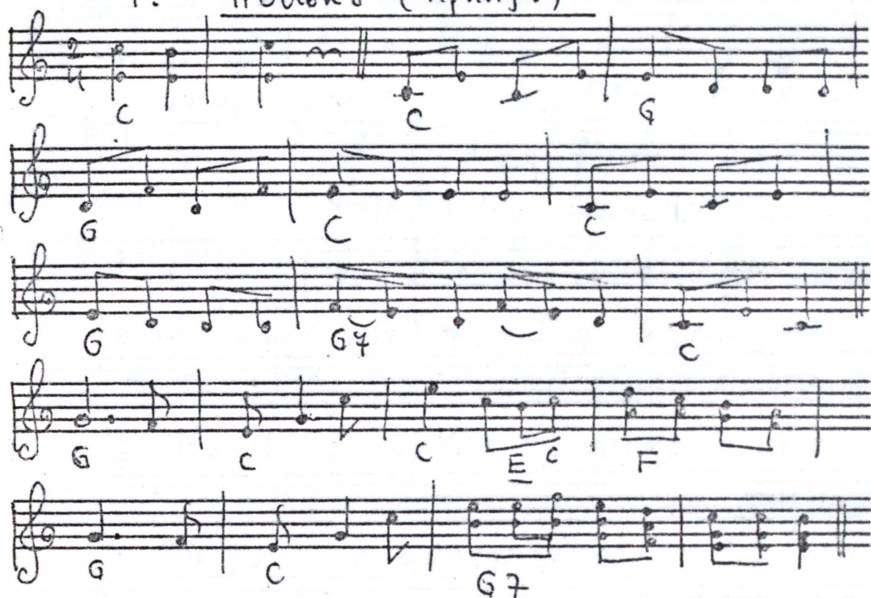

6. Музика на чепечок (також танцювали)

АКОРГЕОН

7. Полька (прійди)

Музику до весільних танців грає на акорде-
оні Антін Марцьюха, рік народження 1910,

Дубогроди, гм. Танна. Записано 8. V. 1978.

Ноти розшифрував Тадей Партикевич.

III Ноти до гаяких похоронних пісень

1. Коли Ісус.

Ко-ли І-сус був у Ві-фа-мі-
 -ї Тов-гі ска-зав смут-не сло-во Де-
 ви Ма-рі-ї Тов--і

2. Страдатільна мати

Стро-ва-тіль-на ма-ти ніу хре-стом сто-я-ла,
 сто-я-ла й ри-да-ла в сло-зах про-мов-ля-ла:
 Ой си-ну мій ой си-ну за я-ку при-чи-
 -ну По-ре-мо-си ти не тя-жень-ку го-ди-ну си-ну мій.

3. Для Христа я умираю.

Для Хри-ста я у-ми-ра-ю, Для Хри-
ста я бу-ду жить Я з лю-бо-ві у-млі-
-ба-ю він мій світ і він мій щит Я з лю-щит
Ноти записав Степан Партикевич

IV. Ноти го дяких обжинкових пісень

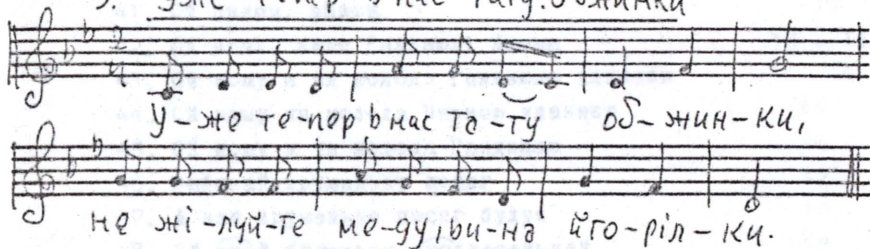
1. Ой го луга челядонько

Ой го лу-га че-ля-донь-ко го лу-га,
бо там стоїть бог-ко ви-но це й дру-га.

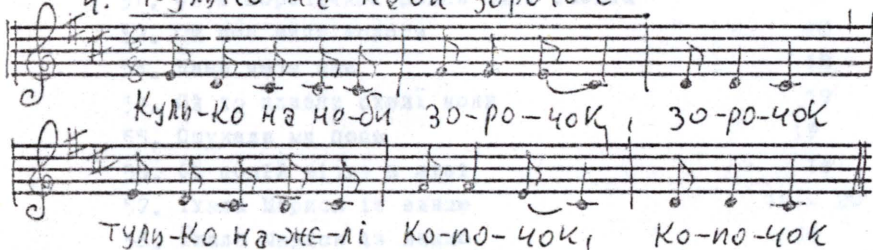
2. Ой котився житній вячек

Ой ко-тив-ся жит-ній вя-чек по по-лю
і про-сив-ся гос-по-да-ра всто-го-лу.

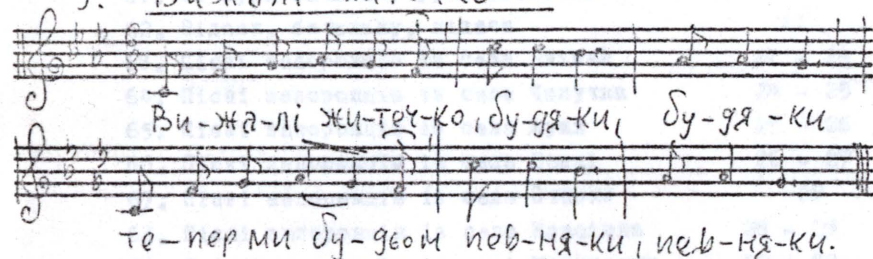
3. Уже теперь в нас тату.обжинки

4. Кулько на ноби зорочок

5. Ви жалі житечко

З магнітофонові" плівки ноту

розшифрував Ян Фус.

З М І С Т

	сторінки
1. Весільні пісні	1 - 56
2. Вступне слово	1 - 2
3. Ой розходився молодий Іванко	3
4. Ой до столу свати	3
5. Сватове, боярове	3
6. За сінечками, за новенькими	3
7. Друженьки моє	4
8. Кує зезулька	4
9. Ой не знатоньки було	4
10. Через доріжку, вишнів сад	5
11. Кує зезуля, кує рабая	6
12. А в туй хаті весіле	6
13. Де б я не ходила	6 - 7
14. Ой біг зайчик	7
15. Ой короваю, короваю	7
16. Благослови Боже	8
17. А матюнка приступас	8
18. На нашум короваю	8
19. Ідьте свати до Львова	8
20. Коровайное тісто	9
21. Наш коровай як ружа	9
22. Наш коровай хороший	9
23. Вигортай маті жар	9
24. Де ж та сватка що в зубі	9
25. Дружко коровай крас	9
26. Зильон дубочок	10
27. Молодий Іванко	10
28. Свитас зідрка	11
29. Моя рідня матюно	11
30. Ковала зозулька в садоньку	11 - 12
31. Ішла Марися молоденькая	12
32. Одчиніте окенце	12
33. У гардого тестенька	12 - 13
34. Приїхав Іванко до дівки	13
35. Ой наїхало сватудь	13
36. В новому дворі троє ворстув	13
37. Друженьку, голубоньку	14
38. Татоньку, по нещпороньках ходила	14.

39. Похілилася верба	14 - 15
40. Похілилася верба од верха до кореня	15
41. Ой радом, радом	15
42. Ой нема, нема Гандзюлі вдома	15 - 16
43. Ой кому ж ти молода Гандзюлю кланяеш	16
44. Сй кому ти молода Марисю кланяеш	16
45. Ой кому ж ти молода Гандзюлю	16
46. Забивай друженьку посаг	17
47. А наш друженько посаг буде	17
48. Сй муой батеньку руднесенький	17
49. Молода Марисю як ти заїдеш до церкви	18
50. Зустрічай нас Боже	18
51. Ой в воротечках Божая Мати стояла	18
52. Ой мое милі вороги	18
53. Наша мати має	18
54. Ой то влипли сивії коні	19
55. Ошукали ми попа	19
56. Ой повій вітре в лузі	19
57. Їхала Марисю із винцю	19 - 20
58. Їхала Марисю із винцю	20
59. Їде Гандзюля із шлюбу	20
60. Зачини батеньку городця	20
61. Ой муой батеньку руднесенький	21
62. Відаеш, батеньку, відаеш	21
63. Пісні запорожців із села Янівка	22 - 24
64. Пісні запорожців із села Чепутка	24 - 25
65. Пісні запорожців із села Жуки	25 - 26
66. Пісні запорожців із села Данці	26 - 27
67. Пісні запорожців із села Ставки	27
68. Пісні запорожців із села Красівка	28 - 29
69. Пісні запорожців із села Межилистя	29 - 30
70. Ой чи я тобі моя мати	30
71. Ми ехали дрогою	30 - 31
72. Наші гості нех живуть	31
73. Як то добре, як то гоже	31
74. Дікую вам хлопці	31.
75. Як то добре, як то гоже	32
76. Посади мене муой братику	32
77. Дай нам Боже добрий час	32
78. Ой деж ти був	32

79. Ой роде хороший	33
80. Знати Гандзюлю, що не сиротонька	33
81. Ой роде хороший	33
82. Гандзюліна родина	33
83. А наш дієдько може й має	33
84. Ти маршалку з довгим носом	33
85. Ой ти дружко гроші маєш	34
86. Ти маршалку сяди - туди	34
87. Ой ти дружко груба, груба	34
88. А ти дружко ковтунята	34
89. Пропила мати дочку	34
90. Пропила маті дочку	34 - 35
91. Іди матюно повечераєм з тобою	35
92. Іди повечераєш моя матюно зо мною	35
93. Чом не вечераєш молода Марисю	35
94. Ой казала моя матюно	35
95. Зажурилася, засмутилася	36
96. Іванкова мати по садочку ходила	36
97. Моя мамуденько, годували мене	36
98. Моя матюно іду од тебе	37
99. О мушій батеньку рудній	37
100. Молода Марися всі двори сходила	38
101. Ой там у полі мідьвідь гукає	38
102. На мори перце вививається	38
103. Огляділася мати	39
104. Ходила Марися по двору	39
105. Ой ламі маті рожу	39
106. Приїхав Ядамко в ночі	40
107. Ой виїди, виїди батеньку	40
108. Мое дітятко руднеє	40
109. Перездв'яні пісні	41 - 42
110. Ой Леле, Леле, білії гуси	42 - 43
111. Молодая Гандзюлю, гой тобі горе буде	43
112. Сваха до свахи поклонялася	43
113. Огляділася мати	43.
114. Вже ти Гандзюлю одслужила	44
115. Я вже мамі одслужила	44
116. Вже ми Марисю поїдемо	44
117. Ой і добрануоч, добрії лєде	44
118. Ой і добрануоч, добрії лєде	45

119. Весільні приспівки із села Янівка	45 - 48
120. Весільні приспівки із села Данці	48 - 51 51
121. Весільні приспівки із села Чепутка	51 - 52
122. Весільні приспівки із села Данці	52 - 53
123. Весільні приспівки із села Янівка	53 - 54
124. Весільна приспівка із села Докудово	54
125. Весільні приспівки із села Красівка	54 - 55
126. Весільні приспівки із села Момилістя	55 - 56
127. Д о д а т о к	57 - 79
128. Вступне слово	57 - 59
129. Аї в городю, в новосенькім	60
130. Аї у суботу ввечури	60
131. Захотіла Гануля калинового вінка	60
132. Ходить Гануля по новим дворі	61
133. Лстїла зозуленька	61
134. Ця то муш везе гнуш	61
135. Дружко короваї крає	61
136. Ой рай же ти мій, раю	62
137. Коровая, короваю	62
138. Дружко короваї ділить	62
139. Ой! Видай батеньку короваї	62
140. Ей! Догадайся Ганулю	62
141. Стул стоїт на лужках	63
142. Питався короваї	64
143. Припала дівонька лічком до стола	64
144. Марталок короваї дієліт	64
145. Ми ідемо з куніцу	64
146. Трійця по церкві ходить	65
147. Ей, витай, витай святий короваю	65
148. Дружба короваї крає	66
149. При тисовуєм столі	66
150. Зелений явор, зеленосенький	66
151. Поїдь матюнько до Львова	67
152. Ото ж тобі молодий Прокопку пихота	67
153. Заглядали свати	67
154. Одсуньте оконечко	67
155. Наїхали свати	67
156. Що то за гості наїхали	68
157. Вижди Ганулю до нас	68
158. А у гордого тостенька	68
159. Де-сьте ся свати забавляли	68

160. Летів ссоколік чрез три бори	69
161. Ізхілілася вишня	69
162. Ех! Кому ти молода Ганулю кланяеш?	70
163. Ей! Розлійся Полелю	70
164. А в крузі сонечко іде	70
165. Перед воротами виноград росте	70
166. Стояла калина в лузі	71
167. Їхалі ми селом	71
168. Не вій вітру в гору!	72
169. Ступайте коники	72
170. Нема ксьондза дома	72
171. Знати, сироту, знати	72
172. Под дзуор под їжжас	72
173. Вийді, вийді матерньо	73
174. Подякуймо Богу	73
175. Подякуймо Богу і пану	73
176. Посажено Анулю	73
177. Ой, летіли сиви гусонькі	73
178. Заглянув соколік	74
179. Заручана дівонько	74
180. Изадзвонило золото	74
181. Ганулю догадайся	75
182. Братеньку нахистничку	75
183. Брат коску розплітає	75
184. Брат косу розплітає	75
184. Моя матерньо мила	75
185. Кланяйся, дівонько, нізенько	76
186. Не стій за дверима	76
187. Згода, братики, згода	76
188. Молодая Ганулю не схиляй головонькі	76
189. Треба косу розплетати	76 - 77
190. До Дунаю стеженька	77
191. Пливе човничок по ріці	77
192. Сгляділася мати	77
193. На добрануоч стіни й лави	77 - 78
194. Молода Гануля по садоньку ходила	78
195. Молоденький Лукашко коло города грає	78
196. Тупо коники ідуть	79
197. До коні, братики, до коні	79
198. Іде Парася з ложа	79

199. Похоронні пісні	80 - 87
200. Вступне слово	80
201. Кажуть люде	81
202. Кж іде до гробу смутного	82
203. Змарли чловече	83
204. Песнь для млодзєжи (лямент)	83 - 84
205. Коли Ісус був	85
206. Страдатільна Маги	85 - 86
207. Для Христа я умираю	86 - 87
208. Колядки й щедрівки	88 - 96
209. Вступне слово	88
210. Скінія слатая	89
211. Новое літо начинає	89
212. Ой коляда, колядиця	90
213. Ой коляда	90
214. Ой коляда, колядиця	90
215. Ой коляда, баба рада	91
216. Коляда тагу	91
217. Коляда тагу	91
218. Колядень дайте в день	91
219. Колядень	92
220. А в тусй халуци	92
221. А в печі палюхі кіпіли	92
222. Щодра, щодра Марія	93
223. Щодра, щодра Марія	94
224. Дева Марія	94
225. Васильова мати	95
226. Васильова мати	95
227. А в полю	96
228. Обжинкові пісні	97 - 104
229. Вступне слово	97
230. Ой котився житній вянек	98
231. Ой котився житній вянек	98
232. Ой котився житній винок	98
233. Ой до конца челядонько	98
234. Ой до луга челядонько	99
235. Ой до стінки челядонько	99
236. Кулько на неби зорочок	99
237. Ой не видно челядоньки	99
238. Вижалі житко	100

239. Ой дожалі житко	100
240. На постати добре стати	101
241. Ой галює постатниця	101
242. Ой голює постатниця	101
243. Уже внас тепер обжинки	101
244. Ой нажала я копонькув	102
245. Уже сонце	102
246. Коло двору новенького	102
247. За ляс слонце	103
248. Ой паноньку наш	103
249. Ніва, ната ніва	103
250. Ой гукну, я гукну	104
251. Веснянки	105 - 109
252. Вступне слово	105
253. Положу кладку через муравку	106
254. Через наше село	106 - 107
255. Гей в гай	107
256. Зелюна рута - яловець	108
257. А в Мартінка на тилі	108
258. Там коло млина каліна	108 - 109
259. В нашім Межилисто	109
260. Словник діалектних та чужомовних слів	110 - 131
261. Індекс імен що виступають в піснях	132 - 133
262. Індекс наз місцевостей, які виступають в збірці	134 - 135
263. Список інформаторів від котрих записано пісні	136 - 137
264. Карта Південного Підляшся	138
265. Ноти до деяких весільних пісень	139 - 156
266. Весільна музика	156 - 160
267. Ноти до деяких похоронних пісень	161 - 162
268. Ноти до деяких обжинкових пісень	162 - 163
269. З м і с т	164 - 170

Свої зауваження, будь ласка, надсилати на адресу:
Jan Ignaciuk, ul. Stawin'skiego N. 10 m 7A^o - 20-050 - Lublin
Polska
видавця: G. Popko, Goethe Str 1 6906 Leimen - St. Ilgen BRD
На обкладинці малий фрагмент береборів з льняної за-
паски від 1914 р. село Кривоверба, б. Володавський пов.
В збірці поміщено фрагменти переборів з Підляшся, що
їх надруковано в книжці "Studia i materiały lubelskie" - 1967
видавецтво w Lublinie
а також 3 фотографії з журналу "Вісті з України".

WBP Biała Podl.
REGIONALIA

V

Igrzatiuk I.

Narodni...